

Nationaal Archief
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

Nummer Toegang: 2.14.12

**Inventaris van het archief van het
Ministerie van Onderwijs, Kunsten en
Wetenschappen te Londen, 1940-1946**

Versie: 31-03-2022

F.G.A.H.H. van Abeelen

Nationaal Archief, Den Haag 1969

This finding aid is written in Dutch.

INHOUDSOPGAVE

Beschrijving van het archief.....	7
Aanwijzingen voor de gebruiker.....	9
Openbaarheidsbeperkingen.....	9
Beperkingen aan het gebruik.....	9
Materiële beperkingen.....	9
Aanvraaginstructie.....	9
Citeerinstructie.....	9
Archiefvorming.....	10
Geschiedenis van de archiefvormer.....	10
ALGEMEEN.....	10
A. Verklaring van de titel.....	10
B. Geschiedenis.....	10
C. Organisatie.....	12
I. ONDERWIJS EN WETENSCHAPPEN.....	14
1. Algemeen.....	14
2. Lager onderwijs.....	15
a. Aan Nederlanders in Engeland.....	15
b. In de overzeese gebiedsdelen.....	16
c. In bevrijd gebied.....	16
3. Middelbaar onderwijs.....	17
4. Nijverheidsonderwijs.....	20
5. Hoger onderwijs.....	21
6. Internationale samenwerking.....	25
7. Taalaangelegenheden.....	26
Nederlandse taal.....	26
Wereldhulptaal.....	26
II. Culturele aangelegenheden.....	27
1. Algemeen.....	27
2. War-artists.....	28
3. Tentoonstellingen.....	28
4. Letterkunde en lectuurvoorziening.....	29
5. Muziek.....	30
6. Nederlandse culturele instellingen in het buitenland.....	30
a. Netherlands House.....	30
b. Nederlandse culturele instellingen in Italië.....	31
c. Nederlands Cultur-Historisch Instituut van de Universiteit van Pretoria.....	32
7. Cultureel verdrag met Groot-Brittannië.....	32
8. Terugvordering Nederlandse kunstschaten.....	32
9. Jeugd.....	33
a. Nederlandse jeugdverenigingen.....	33
b. Internationale contacten.....	33
10. Sport.....	34
III. FINANCIËLE AANGELEGENHEDEN.....	34
Geschiedenis van het archiefbeheer.....	35
De verwerving van het archief.....	37

Inhoud en structuur van het archief.....	38
Selectie en vernietiging.....	38
Ordering van het archief.....	39
Verwant materiaal.....	40
Beschikbaarheid van kopieën.....	40
Verwante archieven.....	40
Publicaties.....	40
Literatuuroverzicht.....	40
Beschrijving van de series en archiefbestanddelen.....	41
ARCHIEF VAN HET MINISTERIE VAN ONDERWIJS EN WETENSCHAPPEN.....	41
I. ALGEMEEN.....	41
II. ONDERWIJS EN WETENSCHAPPEN.....	43
A. Algemeen.....	43
1. onderwijs aan Nederlanders verblijvende buiten bezet gebied.....	43
2. onderwijs in Nederland en de overzeese gebiedsdelen.....	43
3. onderwijs in de hieronder vermelde landen en de contacten van het Ministerie met deze landen inzake onderwijs.....	44
a. Groot-Brittannië.....	44
b. België.....	45
c. Verenigde Staten.....	45
B. Lager onderwijs en kweekschoolonderwijs.....	45
1. aan Nederlanders in Groot-Brittannië.....	45
a. Nederlands Instituut voor Onderwijs.....	45
1. algemeen.....	45
2. cursussen.....	45
3. personeel.....	46
4. huishoudelijke en financiële aangelegenheden.....	46
b. aan Nederlandse kinderen in het kamp te Coventry.....	47
2. in de overzeese gebiedsdelen.....	47
3. in andere landen.....	47
4. in Nederland na de bevrijding.....	47
C. Middelbaar onderwijs.....	48
1. algemeen.....	48
2. aan Nederlanders verblijvende buiten bezet gebied.....	49
a. verzorgd door het ministerie.....	49
b. niet verzorgd door het ministerie.....	51
1. Prinses Beatrix Lyceum te Glion (Zwitserland).....	51
3. aan Nederlanders in het buitenland na de oorlog.....	51
4. in Nederland na de bevrijding.....	51
D. Nijverheidsonderwijs.....	52
1. algemeen.....	52
2. scheepvaartonderwijs.....	53
a. algemeen.....	53
b. opleiding van zeelieden en motordrijvers.....	53
1. machinisten, stuurlieden en scheepswerktuigkundigen ter koopvaardij.....	53
a. algemeen.....	53
b. in de Verenigde Staten.....	53
c. in Groot-Brittannië.....	53
d. in Brits-Indië.....	53
e. in Australië.....	54

2. opleiding tot motordrijver bij de kleine vaart.....	54
c. diversen.....	54
3. in Nederland na de bevrijding.....	54
E. Hoger onderwijs en wetenschappen.....	55
1. algemeen.....	55
2. bevordering van de studie van Nederlanders.....	55
3. studentenactiviteiten.....	58
4. universiteiten in Nederland.....	59
5. internationale contacten.....	60
6. personeel.....	60
7. wetenschappen.....	62
8. diversen.....	63
F. Internationale samenwerking.....	63
III. CULTURELE AANGELEGENHEDEN EN RECREATIE.....	65
A. Algemeen.....	65
B. Kunsten.....	65
1. algemeen.....	65
2. beeldende kunst.....	66
3. letterkunde.....	66
4. toneel.....	66
5. film.....	67
6. muziek en danskunst.....	67
7. Nederlandse culturele instellingen in het buitenland.....	68
a. Netherlands House te Londen.....	68
b. in Italië.....	68
c. Nederlands Cultuurhistorisch Instituut te Pretoria.....	69
8. internationale culturele betrekkingen.....	69
9. war-artists.....	69
C. Lectuurvoorziening.....	69
D. Jeugd.....	70
1. algemeen.....	70
2. verenigingen.....	70
3. internationale contacten.....	70
E. Radio en pers.....	70
F. Sport.....	71
IV. ORGANISATIE.....	71
A. personeelsaangelegenheden.....	71
1. algemeen.....	71
2. personeelsleden.....	72
3. zuivering van overheidsperoneel in Nederland.....	72
B. huishoudelijke aangelegenheden.....	72
C. financiële aangelegenheden.....	73
V. DIVERSEN.....	73
VI. INGANGEN EN HULPMIDDELEN.....	74
ARCHIEF VAN PROF.DR. M. BOKHORST, RAAD-ADVISEUR.....	75
I. ALGEMEEN.....	75
II. ONDERWIJS EN WETENSCHAPPEN.....	75
A. algemeen.....	75
B. voortgezet onderwijs.....	76
C. hoger onderwijs en wetenschappen.....	76
1. algemeen.....	76
2. toelating tot de universitaire studie en examens.....	76
3. studenten.....	77

4. wetenschappen.....	77
D. internationale samenwerking.....	77
III. CULTURELE AANGELEGENHEDEN.....	78
IV. VOORLICHTING.....	78
V. PERSONEELSAANGELEGENHEDEN.....	79
VI. DIVERSEN.....	79
ARCHIVALIA VAN INTERDEPARTEMENTALE EN ANDERE COMMISSIES.....	80

Bijlagen.....	81
Bijlage I: Lijst van afkortingen.....	81
Bijlage II: Inhoudsopgave van het voor verzending in kisten opgeborgen Londens archief.....	83
Bijlage III: Inhoudsopgave van het Londens archief zoals opgenomen in het verslag van 12 januari 1946.....	84
Bijlage IV: Inhoudsopgave Londens archief.....	88
Bijlage V: Lijst van de stukken, welke in het Londens archief zijn aangetroffen, maar hierin niet thuishoren.....	100

BESCHRIJVING VAN HET ARCHIEF

Naam archiefblok:

Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen: Londens Archief

Archiefbloknummer:

O27548

Omvang:

432 inventarisnummer(s); 3,70 meter

Taal van het archiefmateriaal:

Het merendeel der stukken is in het Nederlands

Soort archiefmateriaal:

Normale geschreven, getypte en gedrukte documenten, geen bijzondere handschriften.

Archiefdienst:

Nationaal Archief

Locatie:

Den Haag

Archiefvormers:

Ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschap te Londen

Samenvatting van de inhoud van het archief:

Na aankomst in Londen op 14 mei 1940 had minister van Onderwijs G. Bolkestein aanvankelijk nauwelijks werk. Pas in juli 1941 was het nodig bij het departement een eerste personeelslid aan te stellen. Geleidelijk echter nam het aantal taken toe. De enige Nederlandse school in geallieerd of neutraal gebied, het Beatrix Lyceum in Flims (later Glion) in Zwitserland, werd vanaf juli 1941 gesubsidieerd en gecontroleerd door het ministerie in Londen. Daarnaast kwam er een stelsel van cursussen. Onder leiding van Mw. R. Marsman-Barendregt werd in december 1941 het Nederlands Instituut voor Onderwijs opgericht dat in de zomer van 1944 vanuit vijf vestigingen in Engeland algemeen vormende cursussen aanbood aan circa 450 kinderen en volwassenen. Bovendien kwamen er studiebeurzen voor studenten en verkorte cursussen voor stuurlieden en machinisten van de koopvaardijvloot met examens in New York, Londen, Colombo en Sydney. Er kwam een bescheiden cultuurbeleid met o.a. enkele tentoonstellingen, steun voor het muziekcorps van de Prinses Irene Brigade en in augustus 1943 de opening van een Nederlands cultureel centrum (het Netherlands House) in Londen (opgeheven april 1946). Ook werden er plannen gemaakt voor na de oorlog: in maart 1944 werd er een overeenkomst gesloten met België om te komen tot een uniforme schrijfwijze voor de Nederlandse taal en er werden voorbereidingen getroffen voor de restitutie van geroofd kunstbezit.

De wederopbouw van het onderwijs vanaf september 1944 in het zuiden van Nederland verliep moeizaam. Schoolgebouwen waren gevorderd; er was een gebrek aan brandstof en zuiveringen dunden het docentenkorps uit. Desondanks ging een deel van het onderwijs door en er kwamen tijdelijke voorzieningen, zoals de nooduniversiteit van Eindhoven (op initiatief van o.a. prof. dr. J.H. de Boer) en de instelling van de Bijzondere Medische Commissie in Tilburg die artsenexamens mocht afnemen.

Aanwijzingen voor de gebruiker

OPENBAARHEIDSBEPERKINGEN

Volledig openbaar.

BEPERKINGEN AAN HET GEBRUIK

Reproductie van originele bescheiden uit dit archief is, behoudens de algemene regels die gelden voor het kopiëren van stukken, niet aan beperkingen onderhevig. Er zijn geen beperkingen krachtens het auteursrecht.

MATERIËLE BEPERKINGEN

Het archief kent geen beperkingen voor het raadplegen van stukken als gevolg van slechte materiële staat.

AANVRAAGINSTRUCTIE

Openbare archiefstukken kunnen online worden aangevraagd en gereserveerd. U kunt dit ook via de terminals in de studiezaal van het Nationaal Archief doen. Om te kunnen reserveren dient u de volgende stappen te volgen:

1. [Creëer een account of log in.](#)
2. Selecteer in de archiefinventaris een archiefstuk.
3. Klik op 'Reserveer' en kies een tijdstip van inzage.

CITEERINSTRUCTIE

Bij het citeren in annotatie en verantwoording dient het archief tenminste éénmaal volledig en zonder afkortingen te worden vermeld. Daarna kan worden volstaan met verkorte aanhaling.

VOLLEDIG:

Nationaal Archief, Den Haag, Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen:
Londens Archief, nummer toegang 2.14.12, inventarisnummer ...

VERKORT:

NL-HaNA, OKW / Londens archief, 2.14.12, inv.nr. ...

Archiefvorming

GESCHIEDENIS VAN DE ARCHIEFVORMER

ALGEMEEN.

A. VERKLARING VAN DE TITEL.

Onder het Londens archief van het Ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen worde verstaan:

- a. het archief van het Ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen te Londen, aldaar gevestigd tijdens de bezetting van Nederland van mei 1940 tot mei 1945 en van het Londens Bureau van dit ministerie, dat bij de terugkeer van de minister naar Nederland werd ingesteld voor de afwikkeling van lopende zaken (1945-1946).
- b. het archief van prof.dr. M. Bokhorst, raadadviseur bij het ministerie te Londen van mei 1943 tot oktober 1944.
- c. Archivalia van een aantal interdepartementale en andere commissies.

B. GESCHIEDENIS.

Op 10 mei 1940 vielen de Duitse troepen ons land binnen. Zij hadden daarbij de bedoeling in een bliksemactie Den Haag te veroveren. Voor de Nederlandse Regering dreigde het gevaar, dat zij voor de keus zou komen te staan zich over te geven of gevangelijk te worden weggevoerd naar Berlijn. Op een bijeenkomst van alle ministers ten huize van de minister van algemene zaken, tevens voorzitter van de ministerraad, jhr.mr. D.J. de Geer, kwamen zij al spoedig tot de overtuiging, dat de raad zoveel mogelijk bijeen moest blijven om snel beslissingen te kunnen nemen. Het gebouw aan de Bezuidenhoutseweg, waarin de Ministeries van Economische Zaken en Sociale Zaken waren gehuisvest, werd als voorlopig verblijf aangewezen. Dezelfde dag nog vertrokken de ministers van buitenlandse zaken en van koloniën, mr.E.N. van Kleffens en Ch.J.I.M. Welter, naar Londen om steun te zoeken bij de bondgenoten Groot-Brittannië en Frankrijk. Inmiddels deed zich de vraag voor of en waarheen de regering zou moeten uitwijken, indien de vooruitzichten op een gunstige afloop van de militaire gebeurtenissen volstrekt hopeloos zouden worden. Ook de leden van het Koninklijk Huis mochten onder geen beding in handen van de vijand vallen. Op 12 mei 1940 vertrok prinses Juliana met haar kinderen uit Den Haag. De volgende dag begaf H.M.de Koningin zich naar Hoek van Holland en vandaar met een torpedobootjager naar Engeland. Dezelfde dag gingen de overige ministers eveneens naar Hoek van Holland om verder met een Britse torpedobootjager naar Engeland gebracht te worden. Onder dit gezelschap bevond zich G. Bolkestein, minister van onderwijs, kunsten en wetenschappen. De volgende morgen op 14 mei 1940 was de gehele Nederlandse regering in Londen. Het Nederlandse Gezantschap aldaar had reeds kamers gereserveerd in Grosvenor House, Gedurende de eerste weken na haar vertrek uit het vaderland hield de gehele regering in dat gebouw haar verblijf. Behalve van Nederland waren ook van de onderstaande landen regeringen in ballingschap te Londen gevestigd: België,

Tsjechoslowakije, Griekenland, Luxemburg, Noorwegen, Polen, Joegoslavië. Frankrijk was in Londen vertegenwoordigd door een Comité National, later door het Comité Français de la Libération Nationale.

Nu moest spoedig worden voorzien in de behoefte aan voldoende kantoorruimte, opdat de werkzaamheden een aanvang konden nemen. Mr.dr. A.A.van Rhijn, die één dag voor de Duitse inval minister van landbouw en visserij was geworden, wist deze te vinden in een gebouw op de hoek van Strattonstreet en Piccadilly: Stratton House. Hier was gedurende de gehele oorlog de zetel van de Nederlandse Regering inballingschap gevestigd.

De beschikbare werkruimte bleek echter na verloop van tijd niet toereikend te zijn, zodat verscheidene departementen elders in de stad hun intrek moesten nemen. In de tweede helft van 1941 verhuisden de Ministeries van Algemene Oorlogvoering, Oorlog, Sociale Zaken en Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen naar Arlington House, evenals het Kabinet van de Koningin.

Het Ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen was tot mei 1945 in dat gebouw gehuisvest. Het reeds eerder genoemde Londens Bureau bleef daar, totdat het werd opgeheven. De omvang van de werkzaamheden was, zoals blijkt uit de agendaboeken van mei 1940 tot december 1941, zo klein dat er behalve de minister niemand aan het departement verbonden behoefde te zijn.

Daar komt nog bij, dat de heer Bolkestein, die in het begin van de oorlog de leeftijd van 70 jaren bereikte, veelvuldig ziek was.¹

Pas in juli 1941 werd een administratieve kracht aangetrokken.

In december 1941 werd te Londen het Nederlandse Instituut voor Onderwijs opgericht, waarvan mevrouw R.Marsman-Barendregt, weduwe van de omgekomen dichter, directrice werd.

Zij was lerares in de Nederlandse taal en letterkunde geweest.

Het personeel van het ministerie en dat van het instituut, dat als een onderdeel van het departement werd beschouwd, is daarna geleidelijk uitgebreid, zodat het aantal werkkrachten in de jaren 1943 en 1944 gemiddeld ongeveer zeventien bedroeg.

In oktober 1944 begon dit aantal terug te lopen mede door het feit, dat het genoemde instituut zijn werkzaamheden slechts op beperkte schaal kon blijven verrichten. Het werd per 1 oktober 1945 opgeheven. In verband met het vooruitzicht op een spoedige bevrijding van geheel Nederland, waartoe het verloop van de oorlogshandelingen aanleiding scheen te geven, werden reeds in het najaar van 1944 voorbereidingen getroffen voor de terugkeer van de regering. Bij Koninklijk besluit van 17 september 1944, Stb. no. E 121, werd de

1 Zie bv. de verhoren van dr. G.Bolkestein, oud-minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, in: Enquêtecommissie Regeringsbeleid 1940-1945, verslag houdende de uitkomsten van het onderzoek, deel 2c, blz.53, 73-81, en 529-531 en deel 5c, blz. 247-255.

taak van de minister van onderwijs, kunsten en wetenschappen, zodra deze weer in staat was de leiding van zijn departement in Nederland op zich te nemen, omschreven. Gedurende de periode september 1944 tot mei 1945 zijn in het bevrijde deel van Nederland het onderwijs en de andere aangelegenheden, die tot het werkterrein van het departement behoren, geregeld vanuit Londen in samenwerking met het Militair Gezag, dat zich ter plaatse bevond, en enkele inspecteurs.

C. ORGANISATIE.

Het Ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen te Londen kon men splitsen in twee gedeelten en wel het deel dat werd gevormd door de minister en de ambtenaren, die hem assisteerden, het ministerie in enge zin en het ministerie in ruime zin, het departement, waarbij nog behoorde het Nederlands Instituut voor Onderwijs. De Engelse benaming Netherlands Institute of Tuition werd eveneens gebruikt. Dit instituut werd soms genoemd de "afdeling lager onderwijs", van het departement. Dit was echter niet juist. De gelden uitgetrokken voor het instituut en het personeel daarvan stonden dan ook niet op de begroting o.a. onder hoofd "personeel ministerie", maar onder "lager onderwijs". Deze benaming werd later niet meer gebruikt. Gedurende de tweede helft van 1940 en de eerste helft van de 1941 werd, zoals gemeld, het ministerie slechts bemand door de minister. Pas per 1 juli 1941 werd een administratieve kracht aangetrokken. Met ingang van 1 juli 1942 werd luitenant-kolonel C.A.F.W. Sicherer aangesteld als secretaris van het ministerie, terwijl op 17 mei 1943 prof.dr. M. Bokhorst als raad-adviseur in dienst trad. Deze laatste heeft zich op het werkterrein van het ministerie uiterst actief betoond. Vóór zijn tewerkstelling ten departemente was hij sous-chef van de Regeringsvoorlichtingsdienst van het Ministerie van Buitenlandse Zaken.

Uit de stukken in zijn eigen archief blijkt welke activiteiten hij ontplooid. Talloze lezingen en voordrachten heeft hij gehouden, artikelen (ook in boeken) geschreven en radiotoespraken voorbereid. Hij was voor Nederland o.a. lid van de studiegroep voor Reconstructieproblemen, lid van de Emigratiecommissie van deze studiegroep, lid van de Subcommissie Onderwijs, van de Commissie inzake de Bestudering van Engelse Sociale en Sociaal-economische Maatregelen, Nederlands vertegenwoordiger in de London International Assembly and Council for Education in World Citizenship en voorzitter van de Nederlandse groep van deze Assembly, lid van de United Nations University Centre Special Advisory Committee, lid van de Commission for Protection and Restitution of Cultural Material, van de Conference of Allied Ministers of Education.

Tenslotte vertegenwoordigde hij Nederland in de Groupement Interallié pour l'étude des Activités des Allemands et de leurs Satellites.

Uit deze cumulatie van lidmaatschappen blijkt mede het gebrek aan werkelijk bekwame Nederlandse ambtenaren in Londen.

Voor speciale taken was een aantal andere Nederlanders aangetrokken. Zo werd E.G.Schurmann, pianist en componist, als war-artist belast met muziekaangelegenheden.

Mevrouw J.A.Boogerd verzorgde de filmafdeling van het ministerie.² .

Na het vertrek van de heren Sicherer en Bokhorst met het Militair Gezag naar het vasteland nam in oktober 1944 J.E.A.Reyneke van Stuwe hun werk over.

Hij was en bleef hoofd van de bibliotheek van het Ministerie van Oorlog te Londen. Ook hij hield veel lezingen over de Nederlandse cultuur. Na het vertrek van de minister naar Nederland in mei 1945 werd hij hoofd van het Londens Bureau van het ministerie ten einde de lopende zaken af te wikkelen.

De afwikkeling had nogal veel voeten in de aarde, zodat pas op 1 januari 1947 het Londens Bureau werd opgeheven. Na het vertrek van prof. Bokhorst nam hij diens plaats in de talloze commissies, waarin Nederland vertegenwoordigd diende te worden, in en bovendien was hij, na de oprichting van de Unesco, de Nederlandse afgevaardigde bij dit orgaan, totdat de zetel daarvan werd verplaatst naar Parijs. Van 23 april tot 25 juni is M. Quint te Londen werkzaam geweest als referendaris. Hij moest hiervoor overkomen uit het bevrijde deel van Nederland.

Nadat het zuiden van ons land was bevrijd begaven zich een aantal ministers-"kwartiermakers", zoals Gerbrandy hen noemde op 25 november 1944 naar Nederland. Hierbij was niet minister Bolkestein, hoewel hij toch één van de vier "trouwe medewerkers" van Gerbrandy was. Tot woon- en werkgelegenheid van de overgekomen leden der regering werd uitgekozen het pension "Bosch en Ven", te Oisterwijk. De minister van onderwijs, kunsten en wetenschappen vertoefde daar voor het eerst op 2 februari 1945. Ook in april verbleef hij enige dagen in Nederland. Bij de verhoren van de Enquêtecommissie op 30 november 1948 zei minister Bolkestein: " Ik ben herhaalde malen in Nederland geweest en heb heel Zuid-Nederland doorgereisd. Er was ook een sectie Onderwijs bij het Militair Gezag en de chef van die sectie Onderwijs was degeen, die mij vergezelde bij mijn bezoeken aan Brabant en Limburg, zo ver ik kon komen; wij hebben dat tezamen in de meeste en volkomen overeenstemming kunnen doen. Ik heb de grote dienst van de chef van de sectie onderwijs, dat hij we bracht, waar ik wezen wilde". En verder: "... omdat ik vanaf die datum (nl. 2 februari 1945) voortdurend in Zuid-Nederland ben geweest; ik ben maar sporadisch in Londen teruggeweest". Thans het verslag verder op de voet volgend:

"De voorzitter: En hoe ging het, als U iets wilde op het terrein van de zorg, waarmede U belast was?

A. (minister Bolkestein): Daarbij heb ik niet de minste tegenwerking gehad.

2 Zie inv.nrs. 336, 337, 397.

De voorzitter: Maar hoe deed U dit dan? Tot wie wendde U zich, als U iets wilde?

A. Tot de inspecteurs van het onderwijs, die in Brabant of Limburg.

De voorzitter: Hebt U zich in februari 1945 wel eens zelf per circulaire of andere wijze tot deze inspecteurs gewend?

A. Neen, want ik heb ze opgezocht, voor zover ik ze nodig had, en mondeling de zaken besproken. Om een voorbeeld te noemen. Ik kwam in februari 1945 in Nederland; Brabant en Limburg waren toen bevrijd; en ik heb toen in overleg met de inspecteurs, die daar aanwezig waren, de eindexamens voor het jaar 1945 geregeld en besproken op welke wijze men zich tot de scholen moest richten om dit tot stand te brengen.

De voorzitter: En deed U dit dan over het hoofd van de sectie onderwijs van het Militair Gezag of in overleg met hem?

A. Die was er altijd bij.

De voorzitter: Wie was dat?

A. De heer Kok, nu chef van de afdeling Voorbereidend Hoger en Middelbaar Onderwijs van het Departement van Onderwijs". ³ .

Ook in mei verbleef de minister weer in ons land. De oud-minister van Sociale Zaken, J.van den Tempel, schrijft in zijn boek "Nederland in Londen, ervaringen en beschouwingen" (blz.240): "Eerst vrijdag 11 mei gelukte het de reis voort te zetten; een kapitein van het Militair Gezag bracht minister Bolkestein en mij naar Amsterdam. Over Den Bosch en Nijmegen, dwars door de Betuwe en door naar Arnhem".

I. ONDERWIJS EN WETENSCHAPPEN.

1. ALGEMEEN.

Het onderwijs moet in het kader van deze uiteenzetting worden onderverdeeld in lager, middelbaar, nijverheids en hoger onderwijs.

Zoals reeds eerder is vermeld, werd in december 1941 het Nederlands Instituut voor Onderwijs opgericht. Dit was belast met het geven van speciale cursussen.

Scholen waarop algemeen vormend onderwijs voor Nederlanders werd gegeven hebben in Groot-Brittannië tijdens de oorlog niet bestaan. Pogingen tot oprichting hiervan zijn wel gedaan, maar hebben schipbreuk geleden, waarschijnlijk vanwege het feit, dat er te weinig Nederlandse kinderen in Groot-Brittannië waren en omdat ze teveel verspreid woonden. De meeste van deze kinderen bezochten Britse scholen.

3 Zie de verhoren van de Enquêtecommissie, nr.35379 e.v.

Daar in vele gevallen de schoolgelden de financiële draagkracht van de betrokken ouders te boven gingen, verleenden de Nederlandse Regering en de British Council bijstand door het verstrekken van subsidies. De British Council bemiddelde tussen de in Groot-Brittannië verblijvende buitenlanders en de Britse autoriteiten en bood hen ook op andere wijze hulp ⁴).

De Belgische Regering in Londen heeft wel scholen voor haar onderdanen in Groot-Brittannië opgericht. Het aantal Belgische instellingen voor lager onderwijs bedroeg aldaar in totaal zeventien en voor middelbaar onderwijs vier. Tot deze scholen hadden ook Nederlanders toegang ⁵).

De minister, die van mening was, dat het Nederlands onderwijs tot zijn schade steeds te weinig contact had gehad met het onderwijs in de Angelsaksische landen, heeft zich tijdens de oorlog uitvoerig op de hoogte gesteld van het Britse onderwijs ⁶). Ook van het onderwijs in de Verenigde Staten heeft hij tijdens een reis van bijna drie maanden in 1944 grondig kennis genomen ⁷). Op het departement is voorts een collectie schoolfilms bijeengebracht onder leiding van mevrouw J.A.Boogerd. Deze werd ingaande 19 augustus 1944 met deze taak belast ⁸).

2. LAGER ONDERWIJS.

A. AAN NEDERLANDERS IN ENGELAND.

Uit de begroting voor het tweede halfjaar van 1940 ⁹) blijkt, dat er plannen tot oprichting van een Nederlandse lagere school te Londen zijn geweest. Er was f 5.000. -- voor uitgetrokken. Na besprekingen tussen de minister en mevrouw R.Marsman-Barendregt werd besloten niet een Nederlandse school op te richten, maar een zgn. schriftelijke cursus te organiseren. Deze cursus omvatte:

- a. Nederlandse taal;
- b. Nederlandse literatuur;
- c. Vaderlandse geschiedenis;
- d. Aardrijkskunde (later toegevoegd).

De leeftijd der leerlingen varieerde van 8-18 jaar. In het eerste jaar, dat in december 1941 aanving, namen er 48 leerlingen aan deel. Deze cursus werd gegeven door het bovengenoemd Nederlands Instituut voor Onderwijs te Londen. Soms noemde men het ook de "afdeling Onderwijs" van het ministerie te Londen.

De directrice verzorgde behalve deze cursus ook nog mondelinge lessen, aanvankelijk slechts op zaterdag in twee plaatsen buiten Londen, later in Arlington House. Het aantal deelnemers was aanvankelijk achttien.

4 Zie inv.nrs. 25-29.

5 Zie inv.nr. 47.

6 Zie inv.nrs. 21 en 45.

7 Zie inv.nr. 7.

8 Zie inv.nrs. 336,337 en 397.

9 Zie inv.nr. 353.

Het aantal cursussen breidde zich langzamerhand uit. In 1944 werden de volgende mondelinge en schriftelijke cursussen (niet meer alleen voor kinderen) gegeven:

- Nederlands voor Engelsen
- Nederlands voor Nederlanders
- Nederlands voor kinderen
- Nederlandse handelscorrespondentie
- Engels voor Nederlanders
- Engelse handelscorrespondentie (alleen schriftelijk)
- Spaans (alleen schriftelijk)
- Boekhouden (alleen schriftelijk)
- Stenografie.

In juli 1944 bedroeg het aantal cursisten 449.

Behalve in Londen werden er cursussen gegeven in Wolverhampton, Liverpool en Dundee.

Oorspronkelijk was de liquidatie van het Instituut vastgesteld op 1 oktober 1944. In verband met de loop der oorlogsgebeurtenissen en op uitdrukkelijk verzoek van de British Council besloot de minister de mondelinge en schriftelijke lessen in het Nederlands en Engels voort te zetten. Vijf personeelsleden bleven daarmee belast ¹⁰).

B. IN DE OVERZEESE GEBIEDSDELEN.

Met het oog op de voorziening van leerkrachten bij het lager onderwijs in Nederland na de oorlog werd bij Koninklijk besluit van 5 oktober 1944, Stb. nr. E. 132, bepaald, dat de op Curaçao verkregen akten voor hoofdonderwijzer in de periode 1945-1948 gelijk gesteld zouden kunnen worden met de overeenkomstige Nederlandse hoofdakten ¹¹).

C. IN BEVRIJD GEBIED.

Gedurende het tijdvak september 1944 tot mei 1945, toen een deel van Nederland bevrijd was, lag in dat gebied het onderwijs, dus ook het lager onderwijs, nagenoeg stil. De schoolgebouwen waren, zo niet verwoest of zwaar beschadigd, gevorderd voor de legering van garnizoenen van de bevrijdende Geallieerde troepen ¹²).

De lessen, die desondanks nog konden doorgaan, moesten worden gegeven in noodlokalen. Vanuit Londen werd de waarneming van de inspectie in het betrokken gebied geregeld. Tot waarnemend hoofdinspecteur van het lager onderwijs eerst voor Noord-Brabant en de bevrijde delen van Gelderland en Limburg en later ook voor Zeeland, nadat deze provincie was bevrijd, werd benoemd de heer B.A.J. Stoopman te Nijmegen. Deze werd door de minister ook

¹⁰ Zie inv.nr. 50 e.v.

¹¹ Zie inv.nr. 78

¹² Zie inv.nr. 89.

belast met de zuivering van het lager onderwijs in zijn inspectiegebied. De heer C.J.van Roy te Waalwijk werd aangesteld als waarnemend inspecteur van het buitengewoon lager onderwijs ¹³). In het voorjaar van 1945 werden regelingen getroffen voor het afnemen van de eindexamens u.l.o. en kweekschool in dat jaar binnen het bevrijde deel van Nederland ¹⁴). Uit dit gebied en later uit het geheel bevrijde land zijn kinderen naar Groot-Brittannië overgekomen voor een tijdelijk verblijf aldaar. Ze werden begeleid door een aantal onderwijzers, want ook deze kinderen moest het nodige onderricht worden gegeven ¹⁵).

3. MIDDELBAAR ONDERWIJS.

De enige Nederlandse instelling voor middelbaar onderwijs buiten bezet gebied en gevestigd in Europa was het Prinses Beatrix Lyceum te Flims (Zwitserland).

Begin 1939 was in Zwitserland de stichting "Nederlandse Alpenkolonie" opgericht met het doel volwassenen en kinderen van Nederlandse nationaliteit uit het vaderland en uit de overzeese gebiedsdelen de gelegenheid te geven, voor zover zij dat voor hun gezondheid nodig hadden, van het Alpenklimaat te genieten in een zuiver Nederlandse omgeving met Nederlands onderwijs en kerkelijk leven. Om de kinderen, die om bovengenoemde redenen in Zwitserland verbleven, van het nodige onderwijs te voorzien werd het Prinses Beatrix Lyceum opgericht.

Aan dit lyceum werd ook een lagere school verbonden.

Om praktische redenen werd voor het lyceum een zelfstandige stichting in het leven geroepen, die in Den Haag zetelde. Door de Duitse bezetting en later door het verbreken van het verkeer met Nederlands-Indië konden nagenoeg geen nieuwe leerlingen meer worden aangeworven. De Duitse bezettingsautoriteiten in Nederland dwongen zelfs tot opheffing van de stichting en haar bestuur en curatorium tot het nemen van ontslag. Om het voortbestaan van de school te verzekeren werden de zich buiten bezet gebied bevindende bestuurs- en curatoriumleden aangevuld met nieuwe krachten, die door de Commissie Rechtsverkeer in Oorlogstijd te Londen werden benoemd. Het Prinses Beatrix Lyceum werd door het ministerie te Londen gesubsidieerd sedert 1 juli 1941. Tevens werd door het ministerie toezicht gehouden op de organisatie van het lyceum, de samenstelling van het bestuur, de examens, de personeelsaangelegenheden en de samenstelling van het leerplan en de lesroosters. Omdat Flims uiteindelijk niet als de meest geschikte plaats van vestiging voor het lyceum werd gezien werd het in de zomer 1941 overgeplaatst naar Glion ¹⁶). Aangezien niet alle buiten bezet gebied verblijvende Nederlanders het Prinses Beatrix Lyceum konden bezoeken, moesten voor hen andere mogelijkheden gevonden worden om een getuigschrift te verwerven, dat hen na de oorlog toegang tot de examens aan een Nederlandse universiteit of hogeschool zou geven. In Nederlands-Indië

13 Zie inv.nr. 83.

14 Zie inv.nr. 85.

15 Zie inv.nr. 76.

16 Zie inv.nr. 116 e.v.

konden tot de Japanse bezetting in 1941-1942 de lessen en de examens aan de zich aldaar bevindende middelbare scholen normaal doorgaan. Maar het was ondoenlijk om zich slechts voor het afleggen van een toelatings- of eindexamen naar Nederlands-Indië te begeven. Daarom werd gedurende de periode van februari 1941 tot februari 1942 druk overleg gepleegd tussen de ministers van onderwijs, kunsten en wetenschappen, van koloniën en van buitenlandse zaken en de gouverneur-generaal van Nederlands-Indië over de mogelijkheid tot het schriftelijk afleggen van toelatings- en eindexamens voor zich buiten bezet gebied en Nederlands-Indië bevindende Nederlanders, welke examens dan geregeld zouden worden door het Departement van Onderwijs en Eredienst te Batavia ¹⁷). Er kwam inderdaad een regeling tot stand, maar de Japanse bezetting belette de uitvoering.

Het enige vrije deel van het Rijk was nu nog de West. In 1941 werd te Willemstad op Curaçao een Algemene Middelbare School afdeling B opgericht: Het Pieter Stuyvesant College. Het eerste eindexamen kon pas in 1944 plaatsvinden. Daarom werden in 1942 en 1943 en ook nog in 1944 landsexamens afgenomen. Het einddiploma A.M.S.-B en de getuigschriften, uitgereikt door de Commissie belast met het afnemen van het landsexamen, werden bij het Koninklijk besluit van 1 oktober 1942, Stb.nr. C 62, gelijkgesteld met het Nederlandse diploma h.b.s.-B. vijfjarige cursus ¹⁸). Om geheel in de bestaande behoefte te voorzien besloot de minister een voordracht bij Hare Majesteit de Koningin in te dienen tot de instelling van een Bijzonder Staatsexamen H.B.S. en Gymnasium. Het Koninklijk besluit van 3 december 1942 Stb. nr. C 67, hield naast de instelling van dit examen de instelling van een examencommissie in. De gelegenheid tot het afleggen van het examen, dat alleen schriftelijk zou worden afgenomen, zou eenmaal per jaar worden gegeven te Londen, Paramaribo, Willemsta New York, Chicago, New Orleans, San Francisco, Montreal, Havana Ruenos Aires. Kaapstad, Pretoria, Sydney en Lissabon.

Het toezicht zou hierbij worden uitgeoefend te Paramaribo en te Willemstad onder de verantwoordelijkheid van de gouverneurs van respectievelijk Suriname en Curaçao en in de overige plaatsen onder de verantwoordelijkheid van de aldaar gevestigde Nederlandse consulaire ambtenaren. Het examenwerk werd naar de te Londen gevestigde examencommissie verzonden, die het beoordeelde en van haar bevindingen aan de minister van onderwijs, kunsten en wetenschappen een beredeneerd verslag uitbracht. Deze stelde vervolgens de uitslag vast na de commissie gehoord te hebben. Van de uitslag werd bericht gestuurd aan de betrokken kandidaten benevens afschrift hiervan aan de betrokken gouverneurs en consulaire ambtenaren. Aan de kandidaten, voor wie de uitslag gunstig was, werd een getuigschrift verstrekt, waarvan het model werd vastgesteld door de minister. Het bijzonder staatsexamen is tweemaal afgenomen n.l. in 1943 en 1944. In totaal acht personen hebben op deze wijze een getuigschrift verkregen ¹⁹).

17 Zie inv.nr. 95.

18 Zie inv.nr. 103.

19 Zie inv.nr. 96 e.v.

Een andere mogelijkheid om een getuigschrift te verkrijgen, dat na de oorlog toegang zou verlenen tot de examens aan een Nederlandse universiteit of hogeschool, werd geboden door het Koninklijk besluit van 2 september 1943, Stb. nr. D 30, dat aan de minister van onderwijs, kunsten en wetenschappen de bevoegdheid gaf om aan de belanghebbende, zonder dat deze een examen behoefde af te leggen, een getuigschrift te verstrekken, waaraan dezelfde rechten verbonden waren als aan het diploma h.b.s. of gymnasium, mits deze de minister te zijner genoegen aannemelijk kon maken, dat hij of zij op grond van genoten schoolopleiding redelijkerwijze geacht kon worden in staat te zijn geweest zulk een diploma te verwerven, maar door de oorlogsomstandigheden daarin verhinderd werd.

Van deze mogelijkheid hebben verscheidene Nederlandse jongelieden, die einddiploma's hadden verworven aan buitenlandse instellingen voor middelbaar en voorbereidend hoger onderwijs, gebruik gemaakt. Krachtens dit besluit verleende de minister alleen al in 1943 achtenveertig getuigschriften²⁰).

Uit de stukken blijkt ook, dat de minister zelf een enkele maal leerlingen heeft "onderzocht" volgens de eisen van het Koninklijk besluit van 19 maart 1938, Stb. nr. 365, voor toelating tot de eerste klasse ener middelbare school in Nederland en daarvan door middel van een verklaring heeft doen blijken²¹).

Tevens gaf hij weleens verklaringen uit, op grond waarvan aan leerlingen van middelbare scholen, die nog geen eindexamens hadden gedaan, dezelfde rechten werden toegekend als die welke verbonden zijn aan het bezit van het einddiploma van een middelbare school²²).

In januari 1943 werd door het departement een cursus georganiseerd voor de opleiding tot de akte m.o. Engels-A, waaraan later ook een opleiding tot de desbetreffende lagere akte werd toegevoegd. De normale duur van de cursus zou twee jaar geweest zijn, maar aangezien de betrokken deelnemers de Engels taal reeds goed beheersten, kon de leertijd tot ruim een jaar beperkt worden.

De cursussen vingen aan op 3 maart 1943. De examens werden in 1944 gehouden, het schriftelijke gedeelte in april en het mondelinge in juni van dat jaar. De leiding van deze cursussen berustte bij de heer H.Koolhoven. Verder werd er nog een cursus boekhouden en handelsrekenen georganiseerd. Deze cursus werd beëindigd op 1 oktober 1944²³).

Ten tijde van het gedeeltelijk bevrijd zijn van Nederland, bevonden zich in het betrokken gebied leerlingen, welke behoorden tot de hoogste klassen van middelbare scholen aldaar. Aangezien het voor deze jongelieden wegens de heersende omstandigheden onmogelijk was zich voldoende voor te bereiden op

20 Zie inv.nr. 113 e.v.

21 Zie inv.nr. 100.

22 Zie inv.nr. 101.

23 Zie inv.nr. 104 e.v.

hun eindexamen, maakte de minister (nadat bij hem ettelijke verzoekschriften waren binnengekomen) ook ten aanzien van het gebruik van de bevoegdheden hem verleend bij het voornoemde Koninklijk besluit van 2 september 1943, echter onder voorwaarde, dat de betrokkenen als oorlogsvrijwilligers dienst namen ²⁴). Niettemin zijn er in het bevrijde gebied maatregelen getroffen om waar het enigszins mogelijk was het leerprogramma weer terhand te nemen, opdat het eindexamen in 1945 toch door zou kunnen gaan ²⁵). In november 1944 werd M. van der Weyst te 's-Hertogenbosch aangesteld als waarnemend inspecteur van het middelbaar onderwijs in Noord-Brabant en de bevrijde gedeelten van Gelderland en Limburg en in januari 1945 werd ook Zeeland aan zijn inspectiegebied toegevoegd. Hij werd tevens belast met de zuivering van het middelbaar onderwijs ²⁶).

4. NIJVERHEIDSONDERWIJS.

De Nederlandse Regering had, nadat zij in mei 1940 haar zetel naar Londen had verplaatst, het geluk, dat zij kon blijven beschikken over een deel van de Nederlandse koopvaardijvloot. Het vitale belang voor de oorlogsvoering, dat bij deze vloot was gelegen en het voortdurende gevaar, waaraan haar schepen door de activiteit van de vijandelijke duikboten waren blootgesteld, maakten het noodzakelijk, dat de opleiding van zeelieden ook en vooral toen doorgang vond.

Daarom werd in juli 1941 door de ministers van waterstaat en van onderwijs, kunsten en wetenschappen besloten tot de oprichting van een verkorte cursus voor de opleiding van stuurlieden en machinisten. In de jaren 1941 t/m 1944 zijn desbetreffende examens afgenomen van zeelieden van de Nederlandse koopvaardij te Londen, New York, Colombo en Sydney door examencommissies ter plaatse. De leden van deze commissies werden benoemd door bovengenoemde ministers ²⁷).

Tijdens de oorlog volgde ook nog een aantal Nederlanders andere vormen van nijverheidsonderwijs in Groot Brittannië, welke voor de bestrijding van hun studiekosten subsidie ontvingen van de Nederlandse Regering en de British Council ²⁸).

Nadat een deel van Nederland bevrijd was, werd ir. L. Th. H. Hesselfelt belast met de waarneming van de inspectie van het nijverheidsonderwijs in het betrokken gebied en tevens met de zuivering van dit onderwijs ²⁹). Zijn standplaats was aanvankelijk Ede, maar hij werd later overgeplaatst naar Eindhoven. Blijkens briefwisselingen, die tussen de minister en de besturen van enkele

24 Zie inv.nr. 126.

25 Zie inv.nr. 127.

26 Zie inv.nrs. 125 en 130.

27 Zie inv.nr. 136 e.v.

28 Zie inv.nr. 132.

29 Zie inv.nr. 149.

nijverheidsscholen in het bevrijde gebied zijn gevoerd hebben de lessen en de voorbereidingen op de examens aan deze scholen voor een groot deel doorgang gevonden ³⁰).

5. HOGER ONDERWIJS.

De bemoeiingen van het Ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen te Londen ten aanzien van dit soort onderwijs golden de Nederlandse hoogleraren en ander wetenschappelijk personeel en de Nederlandse studenten, die zich buiten het door de vijand bezet gebied bevonden. Voorts werden voorbereidingen getroffen tot het herstel van het hoger onderwijs... ... [untractable omission here] Londen werden ontvangen ³¹), door allerlei maatregelen van de Duitse bezetter volkomen werd ontwricht.

De hoogleraren bleven formeel hun status van hoogleraar van de universiteit of hogeschool, waaraan zij voor de Duitse inval waren verbonden, behouden. Sommigen van hen kregen een aanstelling aan een buitenlandse universiteit. Een aantal docenten en wetenschapsbeoefenaars werd gesalarieerd door het ministerie met name prof.ir.E.R.Hondelink, prof.dr.J.A.Barnouw, dr.B.H.H.Vlekke en H.van Gent. Van ieder van dezen volgt hieronder een korte beschrijving.

Prof.ir.E.R.Hondelink was hoogleraar aan de technische hogeschool te Delft en had een grote naam als deskundige op het gebied van het spoorwegvervoer. Tijdens de Duitse inval bevond hij zich in Groot-Brittannië in verband met een opdracht, die hij voor de voornoemde hogeschool had te vervullen. In juni 1940 kreeg hij een aanstelling bij de Railway Research Service. In januari 1943 werd hij benoemd tot voorzitter van de Internationale Transport Commissie, welke tot taak had na de oorlog het vervoer op het Europese vasteland te regelen. In mei 1945 volgde zijn benoeming tot Directeur Generaal van de Provisional Organisation of European Inland Transport. Voor het vervullen van deze functie werd hem een jaar verlof verleend met stilstand van jaarwedde, alvorens hij zijn werkzaamheden aan de technische hogeschool hervatte ³²).

Prof.dr.J.A.Barnouw was reeds voor de Duitse invasie als lector verbonden aan de Columbia University te New York en heeft deze functie gedurende de gehele oorlog vervuld ³³).

Dr.B.H.M.Vlekke was tijdens de oorlog "research fellow" aan de Harvard University te Cambridge in de Verenigde Staten ³⁴).

H.van Gent was voor de oorlog observator van de Leidse Sterrewacht. Tijdens de oorlog was hij in dezelfde functie werkzaam bij de Sterrewacht van de Unie van Zuid-Afrika te Johannesburg ³⁵).

30 Zie inv.nr. 147.

31 Zie inv.nr. 243.

32 Zie inv.nr. 224.

33 Zie inv.nr. 210.

34 Zie inv.nrs. 232 en blz. 22 hierna.

35 Zie inv.nr. 220.

Voor de oorlog waren aan de Universiteit van Londen verbonden een "reader" in Nederlandse taal en letterkunde (dr.Th.Weevers) en een "reader" voor geschiedenis (dr.G.J.Renier). Hun colleges werden wegens gebrek aan belangstelling in het begin van de oorlog gestaakt. De lessen in de Nederlandse taal en letterkunde werden in oktober 1943 hervat. Lector Weevers werd sedert 1944 voor dit werk weer bezoldigd vanwege het ministerie. Minister Bolkestein vond het van groot belang, dat ook de colleges in geschiedenis weer voortgang zouden vinden. Hierover werd onderhandeld met de Londense Universiteit. De benoeming van dr. Renier tot hoogleraar in de Nederlandse geschiedenis aan de Universiteit van Londen vond plaats per 1 januari 1945 ³⁶).

Behalve de hierboven genoemde personen moet nog een andere Nederlander worden genoemd, die niet door het ministerie werd gesalarieerd, doch wel op de voorgrond is getreden: prof.dr.J.H.de Boer. Deze was voor de oorlog hoogleraar in de chemie aan de rijksuniversiteit te Utrecht. Tijdens de oorlog was hij verbonden aan het Imperial College of Science and Technology te Londen. Prof.De Boer heeft zich zeer verdienstelijk gemaakt als vertegenwoordiger van Nederland in diverse commissies, zoals de Books and Periodical Commission van de Conference of Allied ministers of Education, de Londen International

Assembly en de Commissie voor de bestudering van het Vraagstuk van een Auxiliary Language. Hij was ook lid van de Examen-commissie voor het bijzonder Staatsexamen H.B.S. en Gymnasium. Verder was hij voorzitter (en waarschijnlijk medeoprichter) van de Commissie voor Wetenschappelijke Oriëntatie en ook van de Regeringscommissie voor Wetenschappelijke Documentatie.

Uiteraard was hij lid van de Association of Allied University Professors and Lecturers. Met het Militair Gezag vertrok hij in 1944 naar Nederland. Aldaar was hij o.m. actief met betrekking tot de oprichting van de Tijdelijke Academie te Eindhoven in het curatorium waarvan hij zitting had ³⁷).

In Groot-Brittannië en elders buiten bezet gebied verbleven ook Nederlandse studenten. Sommigen hadden Nederland tijdens de Duitse invasie al verlaten, anderen slaagden er later nog in te ontkomen. De meesten van hen werden door de Nederlandse Regering opgeroepen voor de militaire dienst. Aangezien de betreffende studenten voor hun vlucht aan een universiteit of hogeschool in het vaderland studeerden en vanwege die vlucht hun studie moesten afbreken, waren zij aangewezen op voortzetting daarvan aan een Britse of andere buitenlandse universiteit of hogeschool. Voor toelating tot deze instellingen voor hoger onderwijs werd de bemiddeling van de minister van onderwijs, kunsten en wetenschappen ingeroepen, evenals bij het aanvragen van studieverlof uit de militaire dienst ³⁸) en verzoeken om vrijstelling van

36 Zie inv.nrs. 164 en 174.

37 Zie o.a. inv.nrs. 179, 240, 241, 252.

38 Zie inv.nrs. 160 en 166.

bepaalde universitaire examens ³⁹). Enkele Nederlandse studenten ontvingen van de Nederlandse Regering en van de British Council subsidie voor de bestrijding van hun studiekosten ⁴⁰).

Op 24 december 1941 kwam het Koninklijk besluit tot stand, waarbij in Nederlands-Indië met goed gevolg afgelegde academische examens in het Nederlands recht, indologie en de biologie gelijkgesteld werden met overeenkomstige in Nederland afgelegde academische examens ⁴¹).

Op 24 juli 1942 werd aan de minister Bolkestein de oprichting gemeld van een Commissie voor Wetenschappelijke Oriëntatie onder voorzitterschap van prof.dr.J.H.de Boer. Secretaris was ir. A.F.H.Blaauw. Deze commissie stelde zich o.m. tot doel "gegevens uit Engelsche en Amerikaansche publicaties te verzamelen en deze zoo spoedig mogelijk in overzichtelijk verband bijeen te brengen" ⁴²).

Waarschijnlijk als gevolg hiervan werd in augustus 1941 gevormd een Regeringscommissie voor Wetenschappelijke Documentatie, die zich belastte met het verzamelen van verschillende wetenschappelijke tijdschriften, waarop de bibliotheken van Nederlandse universiteiten en andere wetenschappelijke instellingen geabonneerd waren en welke zij na mei 1940 niet meer ontvingen. Bovengenoemde heren waren van deze commissie respectievelijk voorzitter en secretaris. De verzamelde tijdschriften werden bewaard in depots te Londen, New York, Pretoria, Bombay en Melbourne ⁴³).

Behalve deze Nederlandse commissie waren er nog andere organen die zich met deze aangelegenheden bemoeiden. Ik denk hierbij aan de Books and Periodical Commission van de Conference of Allied Ministers of Education ⁴⁴). Verder een intergeallieerde commissie onder leiding van prof.J.Timmermans(België), opgericht onder auspiciën van de British Association for the Advancement of Science. Ook in de Verenigde Staten bestond in ruime kring bereidwilligheid hieraan steun te verlenen.

De minister heeft tijdens zijn bezoek aan dat land in 1944 besprekingen gevoerd met de hierbij betrokken "foundations". Tot hulpverlening waren bereid o.a.

- a. de Netherlands-America Foundation, die gelden bijeen bracht om studiebeurzen voor Nederlandse studenten beschikbaar te stellen.
- b. de International University Foundation, opgericht door prof.J.A.C.Fagginger Auer en prof.Anton de Haas, beide van Harvard University te Cambridge, welke gelden verzamelde o.a. voor herstel van de Nederlandse universitaire laboratoria en bibliotheken.
- c. de Netherlands University League, een vereniging van Nederlandse hoogleraren aan Amerikaanse universiteiten, waarvan een aantal leden

39 Zie inv. nr. 162.

40 Zie inv.nrs. 167 en 168.

41 Zie inv.nr. 159.

42 Zie inv.nr. 240.

43 Zie inv.nr. 238.

44 Zie inv.nr. 252.

zich bereid verklaarde gedurende enige tijd het Nederlandse universitaire onderwijs te helpen herbouwen, indien dit nodig mocht blijken.

- d. de Rockefeller Foundation, die in beginsel bereid bleek te zijn steun te verlenen, wanneer eenmaal een totaal overzicht verkregen was van wat voor het hele land gewenst werd⁴⁵.

Een der resultaten van deze hulpverleningen was, dat een aantal Nederlandse studenten, aan wie studiebeurzen beschikbaar waren gesteld, naar de Verenigde Staten werden uitgezonden ⁴⁶). Ook op internationaal niveau werd hulp geboden aan Nederlandse studenten n.l. door het World Student Relief Fund, dat te New York zetelde. De Europese sectie hiervan was te Genève gevestigd. Voorts hadden de betrokken landen, waaronder ook Nederland, comité's, die met deze organisatie samenwerkten. In het kader van deze hulpverlening werd in juni 1945 te Ashton Hayes bij Chester in Groot-Brittannië een Nederlands studentenhuus geopend waar studenten uit ons land een vakantietijd konden doorbrengen ⁴⁷).

Op 29 december 1944 zonden een drietal academici uit Eindhoven aan minister Bolkestein een brief met de vraag of de Regering bereid was de "inrichting van voorlopig universitair onderwijs te steunen" in het bevrijde deel van Nederland. Na het bevestigend antwoord van de minister werden in de maand februari 1945 in Eindhoven door de minister en het voorlopige dagelijks bestuur van een te stichten nooduniversiteit besprekingen gehouden, waarbij (uiteraard) prof.dr.J.H.de Boer aanwezig was. Op 26 februari 1945 werd opgericht de Stichting Tijdelijke Academie te Eindhoven. In het curatorium zaten o.a. minister Bolkestein en prof. De Boer, die toen sous-chef staf Militair Gezag was. De Regering te Londen verleende voor het eerste semester een subsidie van f 125.000.-- ⁴⁸).

Ook kwam de instelling van een Bijzondere Medische Commissie tot stand bij Koninklijk besluit van 25 april 1945, Stb.nr. F 58. Deze was gevestigd te Tilburg en was belast met het afnemen van semi-arts- en artsexamens. De leden van de commissie en de daaraan toegevoegde deskundigen voor de examens werden door de minister aangewezen ⁴⁹).

Tot slot zij nog gemeld, dat na overleg met de British Council elf medische studenten uit ons land gedurende het studiejaar 1945/1946 aan de Universiteit van Edinburgh gestudeerd hebben ⁵⁰).

45 Zie inv.nr. 157.

46 Zie inv.nr. 176.

47 Zie inv.nr. 177.

48 Zie inv.nr. 179.

49 Zie inv.nr. 180.

50 Zie inv.nr. 185.

6. INTERNATIONALE SAMENWERKING.

Behalve Nederland hadden ook andere door de vijand bezette Europese landen hun Regering in ballingschap te Londen, zodat ook van deze landen ministers van onderwijs zich aldaar bevonden ⁵¹. Van deze gelegenheid maakte de Britse minister van onderwijs R.A. Butler in de herfst van 1942 gebruik om een Conference of the Allied Ministers of Education bijeen te roepen. Deze conferentie is tot in december 1945 geregeld bijeen geweest ⁵²). Behalve de bezette Europese landen waren ook de met hen verbonden vrije landen vertegenwoordigd. Minister Bolkestein liet zich op de vergaderingen van de conferentie bijna altijd vertegenwoordigen door zijn secretaris luitenant-kolonel C.A.F.W. Sicherer en door zijn raadadviseur prof.dr.M. Bokhorst. Nadat beiden in oktober 1944 met het Militair Gezag naar het vasteland waren vertrokken, nam J.E.A. Reyneke van Stuwe hun plaats in. Eén van de resultaten van de conference was de oprichting van een International Onderwijsbureau. Door de conferentie werden verder verschillende commissies ingesteld, die afzonderlijk vergaderden en een adviserende taak hadden. De belangrijkste waren:

- a. Books and Periodicals Commission, waarin Nederland werd vertegenwoordigd, eerst door prof.dr.J.H.de Boer en ir.A.F.H.Blaauw, later door J.E.A.Reyneke van Stuwe en J.C.M.Snel.
- b. Scientific and Laboratory Equipment Commission, waarin de Nederlandse vertegenwoordiging was ir.E.W.Gorter, later dr.Th.Joekes.
- c. Audio and Visual Aid Commission, (vertegenwoordigster van Nederland mevrouw J.A.Boogerd).
- d. Basic Scholastic Equipment Commission; Kapitein J.J.v.d.Velde vertegenwoordigde Nederland in deze commissie tot zijn vertrek met het Militair Gezag naar het vasteland, daarna J.E.A.Reyneke van Stuwe.
- e. Commission for Protection and Restitution of Cultural Material, (vertegenwoordiger prof.dr.M.Bokhorst en na diens vertrek F.G.E.Nilant).

Voornamelijk na-oorlogse vraagstukken op het gebied van onderwijs werden besproken. Hiermee hielden zich ook bezig de London International Assembly en de Council for Education in World Citizenship. Deze organisaties werkten zeer nauw samen. Nederland was hierin vertegenwoordigd door prof.dr. J.H. de Boer en mr.A.Hofland ⁵³). Voorzitter van de Nederlandse groep van de London International Assembly was prof.dr.M.Bokhorst.

Door de drie genoemde internationale organisaties, die van tijdelijke aard waren, is het denkbeeld geopperd na de oorlog een permanente United Nations organisatie voor onderwijs en culturele aangelegenheden op te richten. Hiermee was de kiem gelegd voor de United Nations Educational, Scientific and Cultural Organisation (U.N.E.S.C.O.).

De eerste voorbereidingen tot de oprichting van de organisatie gingen uit van de Conference of the Allied Ministers of Education. Oorspronkelijk was het de bedoeling de Conferentie zelf om te zetten in een "United Nations" organisatie,

⁵¹ Zie 'Geschiedenis van de archiefvormer', par. B. 'Geschiedenis'.

⁵² Zie inv.nr. 250 e.v.

⁵³ Zie inv.nr. 249.

welke dan de naam zou krijgen van "United Nations Organisation for Educational and Cultural Reconstruction". Aangezien men een permanente internationale organisatie wenste en geen tijdelijke, zoals deze benaming deed veronderstellen, werd in de vergaderingen van de Conference of the Allied Ministers of Education, gehouden in april 1944, besloten tot de oprichting van een United Nations Educational and Cultural Organisation. De tussenvoeging "Scientific" is tot stand gekomen op voorstel van de Scientific Commission van de Conference. In de voornoemde vergaderingen van april 1944 werd ook besloten tot het opstellen van een ontwerp-constitutie voor de toekomstige internationale organisatie. Het door de Conference of the Allied Ministers of Education ingestelde Drafting Committee heeft zich met de uitwerking hiervan beziggehouden. Nederland was hierin vertegenwoordigd door J.E.A.Reyneke van Stuwe. Ook was er een Working-Committee ingesteld, dat de voorbereidingen heeft getroffen tot de van 1 t/m 16 november 1945 te Londen gehouden United-Nations Conference for the Establishment of an Educational and Cultural Organisation ⁵⁴).

7. TAALAANGELEGENHEDEN.

NEDERLANDSE TAAL.

In de jaren 1943 en 1944 is geregeld overleg gepleegd tussen minister Bolkestein en de heer J.Hoste, onder-staatssecretaris van het Belgische Ministerie van Openbaar Onderwijs inzake de invoering van een en dezelfde schrijfwijze van de Nederlandse taal na de bevrijding van beide landen. Op 17 januari 1944 vond een bijeenkomst plaats, waarin dit vraagstuk werd besproken. Voor Nederland waren aanwezig minister Bolkestein, prof.M.Bokhorst en dr.Th.Weever, docent in de Nederlandse taal aan de Universiteit van Londen. Voor België traden op de heren Hoste, Huysmans (oud-minister van onderwijs), Couvreur en prof.Van Puyvelde.

Tenslotte werd op 17 maart 1944 door de Nederlandse en Belgische Regering besloten, na de bevrijding van beide landen de instelling van een gemengde commissie te bevorderen, aan welke de opdracht zou worden gegeven, voorstellen te doen, welke zouden moeten leiden tot een bij de wet geregelde zelfde schrijfwijze van de Nederlandse taal voor Nederland en België op grondslag van de spelling De Vries en te Winkel ⁵⁵).

WERELDHULPTAAL.

Op initiatief van minister Bolkestein zijn tijdens de oorlog te Londen besprekingen gevoerd tussen vertegenwoordigers van de regeringen van een aantal geallieerde landen over de mogelijkheid tot het invoeren van een wereldhulptaal. Hij stuurde hiertoe op 19 september 1942 uitnodigingen naar zijn ambtgenoten van België, Tsjechoslowakije, Griekenland, Noorwegen, Polen, Joegoslavië en aan het Comité National Français.

⁵⁴ Zie inv.nr. 261 e.v.

⁵⁵ Zie inv.nr. 242.

Allen stemden met het voorstel van de Nederlandse minister in met als resultaat, dat er een commissie werd gevormd, waarin prof.J.H.de Boer Nederland vertegenwoordigde. Op 10 november 1942 vond de eerste vergadering van de commissie plaats. Deze commissie ging uit van de vraag of men een kunstmatig samengestelde taal als wereldhulptaal zou laten dienen dan wel een reeds bestaande levende taal, en zo men de tweede mogelijkheid zou aanvaarden op welke taal men zijn keus zou laten vallen. Pogingen, die reeds voor de oorlog waren gedaan met een kunstmatige taal, zoals het Esperanto, hadden maar weinig succes opgeleverd.

Daarom werd voor een reeds bestaande levende taal, die over de gehele wereld het meest bekend was, gekozen. Men voelde het meest voor het Engels, maar uiteindelijk liet men de keus open tussen het Engels en het Frans ⁵⁶).

II. CULTURELE AANGELEGENHEDEN.

1. ALGEMEEN.

In het najaar van 1943 bracht minister Bolkestein een rapport uit, waarin hij zijn opvattingen uiteenzette over de toekomstige verhouding van de overheid tot de kunst en de kunstenaars.

Hij pleitte hierin voor de instelling van een afzonderlijk Ministerie voor de Kunst in Nederland na de oorlog. Hij stelde verder, dat de meest voor de hand liggende middelen der overheid om de kunst te stimuleren en te steunen zijn het geven van opdrachten aan kunstenaars en het instellen van staatsprijzen. Ook zag hij als taak van de Regering het verlenen van steun bij de uitgave of uitvoering van bekroonde werken.

Het nieuwe departement moest volgens hem de volgende afdelingen hebben:

- a. literatuur;
- b. beeldende kunst (schilderkunst, kunstnijverheid, grafische kunsten, beeldhouwkunst);
- c. bouwkunst;
- d. theater, muziek;
- e. film, kunst voor de radio.

Hij wilde overgaan tot het oprichten van een Rijksschouwburg en een Rijkstoneelschool, een Rijksopera met zeer veelzijdig repertoire, en een nationaal orkest. Ook kleinere gezelschappen dienden gesteund te worden. Tenslotte wilde hij dat afgeschaft zouden worden de gemeentelijke belastingen op de gemakkelikheden ⁵⁷).

56 Zie inv.nr. 241.

57 Zie inv.nr. 275.

2. WAR-ARTISTS.

Gezien het bovenstaande was het begrijpelijk dat de minister tot zich trok de zorg voor de z.g.n. war-artists. Bij de Regeringsvoorlichtingsdienst van het Ministerie van Buitenlandse Zaken waren n.l. in de jaren 1940-1941 een tweetal personen in dienst getreden, welke als zodanig waren aangesteld en waren belast met het schilderen van onderwerpen betrekking hebbende op het leven van de Nederlandse gemeenschap in oorlogstijd. Het waren de kunstschilders A. van Anrooy en C. Visser. De Regeringsvoorlichtingsdienst verleende hun voor hun werkzaamheden faciliteiten en vergoedde reis- en verblijfkosten. Zij genoten geen vast salaris. Slechts de door hun vervaardigde werkstukken, die nadat ze waren goedgekeurd, werden aangekocht, leverden hun enige verdiensten op. De moeilijkheden, waartoe de zorg voor deze kunstenaars reeds verscheidene malen had geleid, traden vooral aan het licht bij de beoordeling van hun werkstukken, waartoe de Regeringsvoorlichtingsdienst zich niet bevoegd achtte. Mede daarom werd in maart 1942 de zorg voor de war-artists overgedragen aan het Ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen ⁵⁸). Aan hun dienst bij dit ministerie waren dezelfde voorwaarden verbonden als bij dat van Buitenlandse Zaken. De minister trok reeds spoedig na deze overdracht andere war-artists aan. Op 1 juli 1943 werd E.G. Schurmann als zodanig aangesteld. Zijn dienstverband met het ministerie verschilde echter met dat van de anderen, doordat hij als musicus werkzaam was en een vast salaris genoot ⁵⁹).

3. TENTOONSTELLINGEN.

Op 18 juli 1941 ontving de minister van onderwijs, kunst en wetenschappen van zijn ambtgenoot van buitenlandse zaken een schrijven betreffende collecties Nederlandse kunstwerken, die zich in de Verenigde Staten bevonden en daar al verscheidene malen waren geëxposeerd op tentoonstellingen, die voor de inval van de Duitse troepen in Nederland op 10 mei 1940 waren gehouden. Op verzoek van het Nederlands Informatie Bureau te New York werd toegestaan gebruik te maken van deze kunstwerken voor de tentoonstellingen die het in dat land wilde organiseren. Dientengevolge zijn er in het najaar van 1942 en in de eerste helft van 1943 nog tentoonstellingen van Nederlandse kunstwerken gehouden in Baltimore, Chicago, Worchester, New York, Pittsburgh en Philadelphia. Ook in Canada zijn zulke tentoonstellingen gehouden o.a. in Montreal in maart 1944. Tot slot zij vermeld, dat tijdens en ook na de oorlog in Groot-Brittannië tentoonstellingen van Nederlandse kunst en cultuur zijn gehouden. O.a. in de tweede helft van 1942 vonden deze plaats in de steden Edinburgh, Glasgow, Liverpool, Manchester en Londen ⁶⁰).

58 Zie inv.nr. 312. De stukken uit het archief van de Regeringsvoorlichtingsdienst van het Ministerie van Buitenlandse Zaken te Londen betreffende deze war-artists zijn aan het Ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen aldaar overgedragen. Zie schrijven van 26 maart 1942 van de minister van buitenlandse zaken.

59 Zie inv.nr. 232 en blz. 21 hierna.

60 Zie inv.nr. 279.

4. LETTERKUNDE EN LECTUURVOORZIENING.

De bevordering van de Nederlandse cultuur in oorlogstijd werd ook op literair gebied ter hand genomen, hoewel hierbij het initiatief niet uitging van het Ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen te Londen, maar van de Boekhandelaar en uitgever J.L.van Schaik. Deze was zoals blijkt uit een brief van 22 november 1941 aan minister Bolkestein van de Nederlandse schrijver J.Greshoff te Kaapstad, in dat jaar overgegaan tot het stichten van een Nederlandse boekerij te Pretoria. Deze boekerij herdrukte tijdens de oorlog een aantal Nederlandse boeken voor het middelbaar en hoger onderwijs in Zuid-Afrika. Behalve de Nederlandse boekerij te Pretoria was in Zuid-Afrika nog de Hollands-Afrikaanse Uitgevers Maatschappij gevestigd, die ook tijdens de oorlog Nederlandse boeken heeft herdrukt ⁶¹).

Gaven bovenstaande uitgevers boeken in herdruk uit, in New York was de firma Querido, die voor de oorlog te Amsterdam was gevestigd, begonnen aan de uitgave van nieuwe Nederlandse boeken en verzocht hiervoor de Nederlandse Regering te Londen zich te verplichten enkele honderden exemplaren van elke uitgave te kopen. Ook hier legde de schrijver J.Greshoff de eerste contacten tussen minister Bolkestein en de uitgever. De Regering wees het verzoek echter af vanwege haar moeilijke financiële positie ⁶²). De minister van onderwijs, kunsten en wetenschappen wees hierbij op de activiteiten van de heer Van Schaik te Pretoria, die geheel voor eigen rekening werkte. De firma Querido was in het zelfde jaar ook begonnen aan voorbereidingen tot de lectuurvoorziening in Nederland na de bevrijding. Minister Bolkestein deed ten aanzien daarvan een voorstel aan de Ministerraad in zijn nota van 3 maart 1944. Dit behelsde de vestiging van een Netherlands Book Centre te Londen, dat voor de verdere duur van de oorlog dienst zou doen als zgn Book Purchasing Department of the Netherland Ministry of Education. Het zou belast worden met de aanschaffing van de belangrijkste boeken, die de afgelopen vier oorlogsjaren waren verschenen in de cultuurgebieden. De financiële consequenties, die aan de oprichting van zulk een boekencentrum waren verbonden, plaatsten de Ministerraad echter voor onoverkomelijke bezwaren.

Ook the Netherlands Publishing Co Ltd. te Londen, opgericht voor de duur van de oorlog, gaf Nederlandse literaire werken uit, zoals "Gedichten uit bezet Nederland", o.a. door mevrouw R.Marsman verzameld, mede in Engelse vertaling: "War poetry from occupied Holland", met een voorwoord van minister Bolkestein.

De lectuurvoorziening ten behoeve van Nederland na de bevrijding is voornamelijk uitgegaan van de Nederlandse Regeringscommissie voor Wetenschappelijke Documentatie, de firma Querido en The Netherlands Publishing Co. Ltd. te Londen. De S.H.A.E.F. verspreidde 150.000 in het Nederlands vertaalde Amerikaanse boeken na de bevrijding in Nederland ⁶³).

61 Zie inv.nr. 283.

62 Zie inv.nr. 284.

63 Zie inv.nr. 313; S.H.A.E.F. Supreme Headquarters Allied Expeditionary Force.

5. MUZIEK

In februari 1942 werden in verschillende steden van Groot-Brittannië concerten gegeven door de Royal Netherlands Brigade Band, het muziekcors van de Prinses Irene Brigade ⁶⁴). Deze concerten waren voorzover bekend de eerste, die door Nederlanders buiten bezet gebied waren gehouden, maar ze gingen niet uit van het Ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen. Het ministerie ging pas in 1943 enige aandacht aan muziek besteden. Op 1 juli van dat jaar kwam E.G.Schurmann, vliegtuigtelegrafist bij de Nederlandse marine, in dienst bij het departement wegens zijn bijzondere kwaliteiten als pianist en componist. Hij werd aangesteld als war artist. In 1943 en 1944 is door hem een aantal concerten gegeven. Ook is er een aantal composities van zijn hand verschenen. Per 21 maart 1944 werd hij op het gebied van de muzikale radioverzorging bij terugkeer naar Nederland tewerk gesteld bij Radio-Oranje. Na de bevrijding kwam hij weer terug bij het Londens Bureau van het ministerie en verrichtte daar vanaf 1 september 1945 "bemiddelings- en voorlichtingswerk voor de muziek".

Ook na de oorlog zijn er in Groot-Brittannië Nederlandse solisten en orkesten opgetreden o.a. de sopraanzangeres mevrouw Jo Vincent en het Concertgebouworkest. Voor de organisatie van Nederlandse concerten in dat land werd door de minister van onderwijs, kunsten en wetenschappen prof. Van der Leeuw een commissie ingesteld, bestaande uit J.Reyneke van Stuwe en E.G.Schurmann, beide te Londen en dr.E.Reeser te Rotterdam ⁶⁵).

6. NEDERLANDSE CULTURELE INSTELLINGEN IN HET BUITENLAND.

A. NETHERLANDS HOUSE.

In 1942 beschikten reeds verscheidene landen, waarvan de regeringen in Londen gevestigd waren, aldaar over een eigen cultureel en ontmoetingscentrum voor haar onderdanen in Groot-Brittannië. Nederland echter nog niet.

Verskillende verenigingen van Nederlanders drongen aan op de oprichting van een zgn. Holland House in Londen. De minister van onderwijs, kunsten en wetenschappen kwam naar aanleiding van een door hem aan het Institut Belge gebracht bezoek eveneens tot de overtuiging, dat de stichting van een Holland House wenselijk was. Op 29 september 1942 werd deze aangelegenheid besproken in de Ministerraad, waarna contact werd opgenomen met de British Council, welke bereid bleek haar medewerking te verlenen. Er werd een commissie gevormd, bestaande uit een drietal afgevaardigden van de Nederlandse Regering en even zo vele van de British-Council, die belast werd met de oprichting van het Nederlands culturele centrum, dat de naam kreeg "Netherlands-House". De commissie onder voorzitterschap van Sir Nevile Bland, Brits ambassadeur bij de Nederlandse Regering, kreeg ook het beheer en de exploitatie van het "Netherlands House" als haar taak toegewezen. Bij

⁶⁴ Zie inv.nr. 293.

⁶⁵ Zie inv.nr. 345.

contract van 31 mei 1943 werd door de British Council het pand 16 Charlesstreet te Londen gehuurd. De kosten van exploitatie werden voor de ene helft door de Nederlandse Regering en voor de andere helft door de British Council gedragen. In augustus 1943 opende Hare Majesteit de Koningin het Netherlands House. In 1944 waren er ongeveer 3400 leden, waarvan 1/3 van Britse nationaliteit. Het huis werd gebruikt o.a. voor vergaderingen van verenigingen van Nederlanders in Londen ⁶⁶), lezingen, concerten, filmvoorstellingen, tentoonstellingen en ontvangsten. Ook lessen vanwege het Nederlands Instituut voor Onderwijs werden er gegeven. Per 1 april 1946 werd het "Netherlands House" in deze vorm opgeheven ⁶⁷).

B. NEDERLANDSE CULTURELE INSTELLINGEN IN ITALIË.

In Italië (op vijandelijk gebied dus) waren gevestigd het Nederlands Historisch Instituut en het Huis voor Kunsten en Wetenschappen beide te Rome en het Nederlands Paviljoen van de Biennale te Venetië. De bemoeiingen van de Nederlandse Regering te Londen ten aanzien van deze instellingen konden pas een aanvang nemen, nadat het fascistische bewind en de Duitse troepen, die in 1943 dat land bezetten, waren verdreven. Op de begroting voor het tweede halfjaar van 1940 van het ministerie waren nog wel gelden voor het personeel en voor onderhoudskosten van het Nederlands Historisch Instituut te Rome uitgetrokken. Voor 1941 stond daarop slechts de jaarwedde van de secretaris dr. B.H.M.Vlekke. Deze vertrok omstreeks november 1940 naar Lissabon. Vandaar reisde hij naar de Verenigde Staten, alwaar hij werkzaam was aan de Harvard Universiteit. Het ministerie betaalde hem zijn bezoldiging als secretaris normaal uit. Pas op de begroting voor het eerste kwartaal van 1945 werd weer salaris uitgetrokken voor de directeur van het Instituut en voor een bibliothecaris. Gedurende de maanden november en december 1943 werden de eerste stappen gedaan ter behartiging van de belangen van bovengenoemde culturele instellingen o.a. door de benoeming van een Nederlandse consul-generaal in Italië, die daarheen werd gezonden zodra de omstandigheden zulks toelieten. De Nederlandse Regering verleende hem volmacht om alle maatregelen te treffen die hij voor de bescherming van de betreffende instellingen noodzakelijk achtte. In april 1944 bevond de consul-generaal zich te Bari in het bevrijde deel van Italië. Het Nederlands Paviljoen te Venetië is gedurende de jaren 1942 en 1943 ter beschikking gesteld van de Zweedse Regering ⁶⁸).

66 De Nederlandse Kring b.v. Van deze groep was minister Bolkestein voorzitter. In de vier jaren, dat deze kring bestond, zijn ongeveer veertig vergaderingen onder zijn leiding gehouden.

67 Zie inv.nr. 300 e.v.

68 Zie inv.nr. 305.

C. NEDERLANDS CULTUR-HISTORISCH INSTITUUT VAN DE UNIVERSITEIT VAN PRETORIA.

Het doel van het Instituut was het verbreiden van de kennis van Nederland en de Nederlandse cultuur en de versterking van de culturele banden tussen Nederland en Zuid-Afrika ⁶⁹). Hiertoe verleenden de Ministeries van Buitenlandse Zaken en - 17 - van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen vanaf 1 januari 1943 en voor de verdere duur van de oorlog gezamenlijk een jaarlijkse subsidie van £.150.

7. CULTUREEL VERDRAG MET GROOT-BRITTANNIË.

In 1941 verscheen een rapport van een working committee, dat de stichting van een organisatie British-Netherlands People Association aanbeval. Deze organisatie zou moeten bewerkstelligen "the greatest mutual knowledge and appreciation of the two peoples". Een van de aanbevelingen van het comité betrof de culturele samenwerking tussen de twee landen. Op 15 januari 1943 zond minister Bolkestein het ontwerp van een culturele overeenkomst tussen Groot-Brittannië en Nederland aan de Ministerraad. Dit ontwerp was opgesteld door drie vertegenwoordigers van het Ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen en drie van de British Council. De besprekingen met de Britse Regering duurden echter zo lang, dat op 16 juli 1945 nog geen verdrag tot stand was gekomen. De oprichting van bovengenoemde Association was ook in 1944 nog steeds in de pen ⁷⁰).

8. TERUGVORDERING NEDERLANDSE KUNSTSCHATTEN.

Ook in Landen werd langzamerhand bekend, dat de bezetters vele kunstschaten e.d. uit Nederland hadden weggevoerd. Een jaar nadat de minister van onderwijs, kunsten en wetenschappen vernomen had, dat dr.A.B.de Vries, oud-conservator bij het Rijksmuseum te Amsterdam, in Zwitserland was aangekomen, stelde hij pogingen in het werk hem samen met dr.H.L.C.Jaffé, conservator bij het Stedelijk Museum te Amsterdam, over te laten komen naar Londen. De minister van oorlog zegde hiertoe zijn medewerking toe. In oktober van dat jaar bevonden zij zich echter nog steeds in Zwitserland. Op verzoek van de minister begaven zij zich toen naar Brussel en later Zuid-Limburg, terwijl hij hen belastte met werkzaamheden betrekking hebbende op de terugverkrijging van geroofde kunstschaten. Vanaf 15 november 1944 werd dr. De Vries dan ook vanwege het departement te Londen gesalarieerd.

In januari 1945 kwam dr. De Vries naar Londen, alwaar hij voorzitter werd van de "Voorlopige commissie terugverkrijging kunstschaten, bibliotheken en archieven uit Nederland afkomstig". De door deze commissie verzamelde gegevens werden in juni 1945 overgedragen aan het secretariaat der Stichting Nederlands Kunstbezit te Amsterdam.

69 Zie inv.nrs. 306 en 416.

70 Zie inv.nr. 308.

Prof.M.Bokhorst, na diens vertrek F.G.E.Nilant, vertegenwoordigde Nederland in de Commission for Protection and Restitution of Cultural Material van de Conference of Allied Ministers of Education. Deze laatste vertegenwoordigde Nederland ook in de "Interallied commission for protection and restitution of cultural material" van de S.H.A.E.F.. In februari 1945 werd Nilant belast met de assistentie van dr.A.B. de Vries ⁷¹).

9. JEUGD.

A. NEDERLANDSE JEUGDVERENIGINGEN.

In augustus van 1943 werd als onderafdeling van de reeds bestaande vereniging van Nederlanders in Groot-Brittannië, geheten Pro Patria, de vereniging Jong Nederland opgericht. Deze stelde zich ten doel onderling contact te scheppen tussen alle jonge Nederlanders buiten bezet gebied, gezamenlijke bestudering van jeugdproblemen van nationale en internationale aard en het bevorderen van de verstandhouding door contact met de nationale jeugdorganisatie der verenigde volkeren en door het zenden van vertegenwoordigers en delegaties naar internationale jeugdbijeenkomsten en conferenties. De zetel van Jong Nederland was het Netherlands House te Londen ⁷²).

In de herfst van 1943 werd door Prins Bernhard de Tijdelijke Vereniging van Nederlandse Padvinders in het leven geroepen, welke tot doel had de belangen van de Nederlandse padvinders in Groot-Brittannië te behartigen. Prins Bernhard nam zelf het voorzitterschap op zich ⁷³).

Onder auspiciën van de minister van onderwijs, kunsten en wetenschappen werd in augustus 1944 het Nederlands Jeugdcomité opgericht, waarin bestuursleden van beide hierboven genoemde jeugdverenigingen zitting hadden. Het comité stelde zich ten doel na de bevrijding de jeugdorganisaties in Nederland, die door de bezetter waren ontbonden, te rehabiliteren. De voorbereidingen hiertoe bestonden uit het verzamelen van gegevens betreffende de verschillende jeugdorganisaties in Nederland en uit het nagaan van wat met de hulp van jeugdorganisaties uit de geallieerde en bevriende landen voor de jeugd in Nederland kon worden gedaan. De bijeenkomsten van het comité werden ook gehouden in het Netherlands House ⁷⁴).

B. INTERNATIONALE CONTACTEN.

Op 15 juni 1942 werd door het district 13 (Londen) van de Rotary International in Great Britain and Ireland een bijeenkomst georganiseerd, bekend onder de naam United Nations Education Conference, die echter in geen enkel verband stond met de U.N.E.S.C.O. ⁷⁵). Op de conferentie van 15 juni 1942 kwam ter

71 Zie inv.nrs. 260, 272, 340, 415 en 427.

72 Zie inv.nr. 316.

73 Zie inv.nr. 316.

74 Zie inv.nr. 316.

75 Zie inv.nr. 319.

tafel vraagstukken inzake de uitwisseling van jongelieden tussen de geallieerde landen na de oorlog en een wereldhulptaal. Omdat de Nederlandse minister van onderwijs, kunsten en wetenschappen zelf niet aanwezig kon zijn, liet hij zich vertegenwoordigen door kapitein J.van Ormondt en H.Groeneveld, die in dienst was bij het Ministerie van Financiën ⁷⁶).

In het voorjaar van 1942 werd de International Youth Council in Great-Britain in het leven geroepen. Nederland was hierin vertegenwoordigd door een vijftal leden van de vereniging Pro Patria. Het Ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen subsidieerde tot 1943 deze council. Het doel van de International Youth Council was de bevordering van de contacten tussen de jeugd van de verschillende geallieerde landen. Met het oog hierop werd ingesteld het International Youth Centre te Londen, waarvoor ook eenmaal subsidie werd uitgetrokken ⁷⁷).

10. SPORT.

In Groot-Brittannië was opgericht "The Netherlands Sports Organisation". Voorzitter hiervan was de heer A.Milhado jr.. Het Ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen subsidieerde deze instelling van 1 juli 1942 tot 31 december 1944. Eveneens onder diens leiding werd ingesteld een Anglo-Netherlands Sports Scheme ten behoeve van de uitwisseling van sportlieden tussen Groot-Brittannië en Nederland, in het bijzonder tussen twee plaatsen onderling. O.a. minister Bolkestein was hiervan beschermheer. Dit groeide uit tot de Anglo-Netherlands Sports Association. Ook werden voetbalwedstrijden georganiseerd tussen de vertegenwoordigende legerelftallen van Nederland en België en van Nederland en Frankrijk, waarbij de minister aanwezig was als lid van het ere-comité ⁷⁸).

III. FINANCIËLE AANGELEGENHEDEN.

De begrotingen van het ministerie te Londen over de jaren 1940 t/m 1945 vertoonden het volgende beeld.

1940 (2e helft	f 49.104
1941	f 78.411
1942	f 139.682
1943	f 331.297
1944	f 306.551
1945	f 467.335

Het is soms niet duidelijk, of deze uitgetrokken gelden ook werkelijk zijn uitgegeven.

76 Zie inv.nr. 319.

77 Zie inv.nr. 320.

78 Zie inv.nrs. 327-329.

Het meeste geld werd in 1940 en 1941 uitgetrokken voor de post personeelsuitgaven in de sector hoger onderwijs en wel voor het door het Rijk gesalarieerde personeel in vaste dienst, werkzaam buiten Nederland. In 1942 was het subsidie aan het Prinses Beatrix Lyceum te Glion (Zwitserland) de grootste post. In 1943 begon de Rijkscommissie voor Wetenschappelijke Documentatie met haar werkzaamheden. Zij verwierf de sinds mei 1940 verschenen tijdschriften op wetenschappelijk gebied. Bijna 30% van de begrotingsgelden werd daarvoor gebruikt. Men moest in dat jaar vooral een achterstand inlopen. 1944 toonde weer het beeld dat het lyceum in Glion de grootste post was, evenals 1945 toen zelfs 53% van de begrotingsgelden uitgetrokken werden voor dit lyceum en de aankoop van tijdschriften samen.

(De noten verwijzen, indien niet anders aangegeven naar de nummers in de inventaris van het Londens Archief van het Ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, 1940-1946).

GESCHIEDENIS VAN HET ARCHIEFBEHEER

De bij en van het Ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen ingekomen en uitgegane stukken werden ingeschreven in een agenda, behalve in de periode december 1940-juli 1942, toen slechts de uitgegane brieven van een nummer werden voorzien.

Aan de nummers ging steeds vooraf een M of een S. De betekenis hiervan is waarschijnlijk M: minister (Bolkestein), S: secretaris (Sicherer), Bij hun inschrijving werd met een lettercode op de brieven aangegeven in welke rubriek ze thuis hoorden. Een overzicht van deze rubrieken is in bijlage I opgenomen. De bij het ministerie slechts enkele maanden werkzame M. Quint heeft de door hem behandelde stukken van een eigen nummer voorzien. Deze agenda-lijsten zijn opgenomen in de inventaris onder nummer 383. Men kan niet zeggen dat hij een eigen archief heeft gevormd. Dit kan wel gezegd worden van de raadadviseur prof.dr. M. Bokhorst. Zijn secretaresse mevrouw Zak-Hartog voorzag de door hem behandelde stukken van een zg. B(=Bokhorst) - nummer. Het register waarin deze stukken werden ingeschreven is niet in het Londens archief aangetroffen. Ook moet van de na 10 oktober 1945 gedateerde stukken, die door het Londens Bureau zijn afgehandeld een register hebben bestaan, hetgeen blijkt uit de na die datum lopende nummering, maar ook dit ontbreekt.

In een door J.E.A. Reyneke van Stuwe aan de secretaris-generaal van het Ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen te 's-Gravenhage verzonden brief met bijlage van 12 juli 1945 wordt behandeld de overbrenging van het Londens archief naar Den Haag.⁷⁹ De bijlage van de brief bestaat uit een lijst van eigendommen van het departement en van voormalig departementspersoneel verpakt in 31 kisten, die voor verzending gereed stonden. In een vijftal kisten genummerd 16 t/m 20 waren de bescheiden van het tot nog toe te Londen gevormde archief ondergebracht, waarvan de lijst vermeld staat in bijlage II.

79 Zie inv.nr. 351.

Op 12 januari 1946 vond ten departemente te 's-Gravenhage een bespreking plaats "op archiefgebied", waarbij aanwezig waren de heren mr. J.K.van der Haagen (chef afdeling O.K.N.), E.A.Kuipers (wnd. chef afdeling O.K.N.), J. Steur (Rijksinstituut voor Oorlogsdocumentatie), A. Bloemendal (afdeling Kabinet) en jhr. dr. J.P.M. Graswinckel (algemeen rijksarchivaris).⁸⁰

Punt I van de agenda luidde:

"Is het archivistisch gezien verdedigbaar, dat stukken uit het Londens archief gelicht worden ter aanvulling van de lopende dossiers der diverse afdelingen?"

Deze vraag werd door de aanwezigen ontkennend beantwoord:

"Het in de jaren 1940-1945 te Londen gevormde archief van het Ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen moet als historische verzameling ongesplitst bijeen blijven. De collectie omvat slechts drie strekkende meter, merendeels onderwerpsgewijze gebundeld in briefordners en dozen. De opzet ervan is primitief; aan de hand van de agenda kan men de stukken moeilijk terugvinden en minuten van uitgaande stukken zijn er meestal niet; men stelde zich tevreden met een doorslag van het verzonden stuk, dat evenwel meestal niet geparafeerd, noch voor eensluidend afschrift geteekend werd".

Hoewel het wellicht uit een oogpunt van archivistiek minder wenselijk is het stadium van de "minuut" over te slaan, was het zeer begrijpelijk, dat men te Londen zich niet aan deze omslachtige methode hield. Personeelsnoodgeldgebrek noopten de brieven aan de secretaresse te dicteren, die ze uittipte, waarna de doorslagen in het archief werden geborgen. Het grote voordeel van deze procedure was, dat ten departemente altijd met zekerheid bekend was wat de letterlijke inhoud van de uitgegane brief was. De inhoud van het archief, die in het verslag van bovengenoemde vergadering, opgemaakt door J. Steur, wordt vermeld, vindt men terug in bijlage III. Eén punt is verder niet helemaal helder. Op 8 maart 1946 schreef namens de minister de secretaris-generaal aan de heer J.Steur (zie archief afdeling Kabinet, nr. 656) dat hij goedkeurde, dat een aantal stukken uit het Londens archief zouden worden overgedragen aan het Rijksinstituut voor Oorlogsdocumentatie, (Dit waren de stukken, die met een X zijn aangeduid in bijlage III). Bij schrijven van 20 maart 1946 werd aan J. Steur namens de minister door de chef van de afdeling Kabinet van het ministerie bericht, dat er ernstige bezwaren tegen overdracht waren:

"Voorzoover deze archieven geheime stukken inhouden, zal voor overdracht subs. uitleening eerst toestemming gevraagd moeten worden van het betrokken departement. Overigens bestaat er m.i. geen aanleiding archieven aan het rijksinstituut over te dragen; wel ben ik bereid deze archieven uit te leenen onder de hierboven aangegeven beperkingen.

80 Zie archief Afdeling Kabinet, Ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, 1947, agenda nr. 654.

Te dien einde verzoek ik U bedoelde archieven (nl. met een X aangeduid) te mijn departemente te doen bezorgen, opdat zij na behoorlijk te zijn geordnerd en geregistreerd, aan het Rijksbureau kunnen worden geleend".

Van de in bijlage III met een X aangeduide stukken zijn inderdaad enkele nummers in het onderhavige archief aangetroffen en mede beschreven in de inventaris zelf of in bijlage V opgenomen.

Nummer in bijlage III.	Opgenomen in deze inventaris bijlage V onder nummer
39	1 (inventaris)
40	niet aangetroffen
41	niet aangetroffen
42	32 (bijlage V)
44	35 (bijlage V)
45	niet aangetroffen
46	niet aangetroffen
47	niet aangetroffen
48 niet aangetroffen	50 niet aangetroffen

Waar de stukken die in dit lijstje als "niet aangetroffen" staan aangegeven zijn gebleven, is mij niet duidelijk, aangezien verdere correspondentie ontbreekt.

Het archief bevatte ook een aantal stukken die daarin niet thuishoorden, maar wel o.a. in de Londense archieven van andere ministeries. Deze stukken zijn daarheen overgebracht (zie bijlage V).

DE VERWERVING VAN HET ARCHIEF

Overbrenging van een overheidsarchief

Inhoud en structuur van het archief

SELECTIE EN Vernietiging

Lijst van vernietigde archiefbescheiden.

Uit het archief van het Ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen te Londen en van het Londens Bureau van het Ministerie.

- I. Algemeen.
 1. Briefwisseling betreffende zaken, die voor verdere behandeling zijn doorgezonden, november 1941-maart 1946.
 2. Ingekomen aanbiedings- en bedankbrieven en doorslagen van uitgaande aanbiedings- en bedankbrieven, juli 1942-juli 1946.
 3. Briefwisseling betreffende aanbiedingen van uitgeversmaatschappijen tot het leveren van boeken en tijdschriften, waarop niet wordt ingegaan, januari 1943-januari 1946.
 4. Briefwisseling betreffende verzoeken om inlichtingen van zeer eenvoudige aard of waarop geen antwoord kon worden gegeven, augustus 1943-oktober 1946.
 5. Briefwisseling betreffende bemiddeling bij reizen, met bijlagen, februari 1945-januari 1946.
- II. Financiële en huishoudelijke aangelegenheden.
 1. Briefwisseling betreffende betaling van telegrammen, welke door het Ministerie zijn verzonden, met een bijlage, juni 1943-september 1944.
 2. Briefwisseling en telegrammen betreffende bestellingen van accessoires voor een van de auto's van het Ministerie te 's-Gravenhage, met bijlagen, maart-augustus 1946.
- III. Diversen.
 1. Knipsels uit Engelse kranten, waarvan de inhoud niet in verband staat met de werkzaamheden van het Ministerie, augustus 1940-februari 1947.
 2. Ingekomen brief en doorslag van een uitgaande brief betreffende een zoekgeraakte Luxemburgse vlag, december 1941 en januari 1942.
 3. Ingekomen brieven van personen, die op verwarde wijze allerlei zaken aansnijden ("wartaal"), oktober 1942-juli 1944.
 4. Doorslag van een brief van de Nederlandse Gezant te Tanger aan de Minister van Buitenlandse Zaken inzake een Franse koloniale universiteit, met geleidebriefje, februari 1944.
 5. Ingekomen brief houdende kennisgeving van de oprichting van de groep Londen van de Nederlandse Journalisten Kring, tijdelijk gevestigd te Curaçao, februari 1944.
 6. Briefwisseling betreffende het aanbod van een Engelsman mede te werken bij de overzetting van Nederlandse boeken in brailleschrift, april-mei 1944.
 7. Briefwisseling betreffende de schenking van wetenschappelijke preparaten door de weduwe van Prof.dr.Oberndorfer, Duits hoogleraar in Turkije, aan de Nederlandse regering, welke niet is doorgegaan, met bijlagen, juli 1944.

8. Brief, ingekomen bij het Ministerie van Buitenlandse Zaken, inzake maatregelen van de regering van Mexico ter bestrijding van het analphabetisme in dat land, afschrift, september 1944.
9. Ingekomen brief betreffende een op 10 november 1944 in Devon geschoten houtsnip, die geringd was door het Museum voor Natuurlijke Historie te Leiden, met een bijlage, november 1944.
10. Briefwisseling met het Militair Gezag betreffende brieven, welke niet ten departemente zijn ontvangen, december 1944-juni 1945.
11. Ingekomen telegram houdende gelukwens in verband met de bevrijding van Nederland, mei 1945.

Uit het archief van Prof. Dr. M. Bokhorst.

1. Briefwisseling over inlichtingen van niet belangrijke aard en ingekomen aanbiedings- en bedankbrieven en doorslagen van uitgaande aanbiedings- en bedankbrieven, oktober 1943-oktober 1944.
2. Ingekomen brief betreffende een sollicitatie naar een betrekking bij het Ministerie, welke niet is doorgegaan, februari 1944.

ORDENING VAN HET ARCHIEF

Enkele opmerkingen over de wijze waarop het Ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen gedurende haar verblijf in Londen haar stukken heeft ingedeeld. Een aantal bescheiden werd samengebracht in een drietal omslagen aangeduid met respectievelijk "Departementen", "Koloniën" en "British Council", welke waren ontstaan in de periode mei 1940 tot juli 1942 (zie ook bijlage II t/m IV). De als zodanig samengevoegde stukken vormden slechts series, welke geen betrekking hadden op onderwerpen, welke samenhangen met de taakverdeling bij het departement. Van een taakverdeling was pas in juli 1942 sprake. In de voorgaande periode was de omvang van de werkzaamheden van het departement zeer gering, hetgeen duidelijk blijkt uit het eerste register, waarin slechts (hoewel lang niet volledig) uitgegane stukken zijn ingeschreven. De vanaf juli 1942 voor de indeling gebruikte rubrieken die wel betrekking hadden op met taakverdeling samenhangende onderwerpen, waren voor de indeling van de inventaris bruikbaar.⁸¹ De in de met "Koloniën" en "British Council" aangeduide omslagen samengebrachte stukken zijn alle over de rubrieken verdeeld, evenals een gedeelte van de serie "Departementen", die overigens is blijven bestaan

81 Zie bijlage I.

Verwant materiaal**BESCHIKBAARHEID VAN KOPIEËN**

Inventarisnummers van dit archief zijn niet in kopievorm beschikbaar

VERWANTE ARCHIEVEN

Zie voor het archief van M. Bokhorst Toegang 2.21.205.10

PUBLICATIES**LITERATUUROVERZICHT**

Beknopt overzicht van de werkzaamheden van het Ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen te Londen, in: *Onderwijsverslag 1944, 1945 en 1946*, I, Algemeen gedeelte blz. 10-13. (Dit overzicht bevindt zich ook in het Londens archief onder inv. nr. 20). *Enige hoofdpunten van het regeeringsbeleid in Londen* door Prof.Mr. P.S.Gerbrandy, 1946, uitgegeven bij de Rijksuitgeverij, 's-Gravenhage. *Trouw moest blijken.... De geschiedenis in foto's van de vrije Nederlanders na 15 mei 1940*, samengesteld door J. Sikkema en L.Woudhuysen, 1945; uitgave van The Netherland Publishing Company Limited te Londen. *Nederland in Londen. Ervaringen en beschouwingen*, door J.van den Tempel, 1946, uitgegeven door Tjeenk Willink N.V. te Haarlem, blz. 57, 124, 125 en 240. Verhoren van dr.G. Bolkestein, oud minister van onderwijs, kunsten en wetenschappen, in: *Enquêtecommissie Regeringsbeleid 1940-1945, verslag houdende de uitkomsten van het onderzoek*, deel 2c, blz.53, 73-81 en 529-531 en deel 5c, blz. 247-255.

BESCHRIJVING VAN DE SERIES EN ARCHIEFBESTANDDELEN

ARCHIEF VAN HET MINISTERIE VAN ONDERWIJS EN WETENSCHAPPEN

I. ALGEMEEN.

1	Stukken toegezonden aan de minister als lid van de ministerraad,
juli 1942-mei 1945	1 omslag
2	Agenda's van de vergaderingen van de ministerraad,
juli 1942-mei 1945	1 omslag
3	Stukken betreffende redevoeringen en lezingen, gehouden door de
minister,
januari 1942-augustus 1943,	1 omslag
4	Verzoeken om bemiddeling ten behoeve van derden, met
briefwisseling,
januari 1942-juli 1945	1 omslag
5	Ingekomen brieven, circulaires en doorslagen van uitgaande
brieven betreffende uitnodigingen, met bijlagen,
juli 1942-juli 1946	1 omslag
6	Ingekomen brieven en doorslagen van uitgaande brieven
betreffende audiënties, verleend door de minister,
september 1942-maart 1945	1 omslag
7	Ingekomen brieven en doorslagen van uitgaande brieven
betreffende reizen en bezoeken, gemaakt en afgelegd door de
minister, met bijlagen,
september 1942-juli 1946	1 omslag
8-10	Ingekomen stukken betreffende de toestand in bezet Nederland,
gestencild, met aanbiedingsbrieven,
1942-1945	3 omslagen
8	juli 1942-oktober 1943	
9	november-december 1943	
10	januari 1944-mei 1945	
11	Ingekomen stukken houdende berichten over de toestand in de
door de Duitsers bezette gebieden en over de bevrijding van deze
gebieden,
augustus 1942-maart 1945	1 omslag

-
12	Lijstje houdende opgave van door de minister medeondertekende Koninklijke Besluiten over de periode 27 april-augustus 1944, met bijlagen,
z.d	1 omslag
13	Ingekomen brieven en doorslag van een uitgaande brief betreffende departementale, interdepartementale en internationale commissies, waarin het ministerie is vertegenwoordigd, juni 1943	1 omslag
14	Briefwisseling en circulaires betreffende de liquidatie van het bestuursapparaat van de Nederlandse regering te Londen en haar terugkeer naar Nederland, met bijlagen, januari 1944-december 1945	1 omslag
15	Stukken betreffende het opnieuw vaststellen van de taakomschrijving van het Ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen bij Koninklijk besluit, mei-september 1944	1 omslag
16	Ingekomen rapporten van het Militair Gezag, november 1944-mei 1945	1 omslag
17	Ingekomen nota betreffende de gezagsverhouding tussen de regering en het Militair Gezag, januari 1945	1 stuk
18	Briefwisseling betreffende Chr. Kok, hoofd van de Sectie XIV van het Militair Gezag, februari-april 1945	1 omslag
19	Briefwisseling betreffende de geschiedschrijving van de oorlog in Nederlands-Indië, met een bijlage, juli 1942-oktober 1943	1 omslag
20	Briefwisseling betreffende voorbereidingen tot het schrijven van de geschiedenis van Nederland gedurende de Duitse bezetting, met bijlagen, januari 1944-mei 1945	1 omslag
21	Briefwisseling betreffende de beschrijving van de werkzaamheden van de Nederlandse regering te Londen, met bijlagen, januari 1943-april 1945	1 omslag
22	Briefwisseling en andere stukken betreffende dankbetuigingen aan Groot-Brittannië voor de gedurende de oorlog door dat land verleende gastvrijheid, december 1943-maart 1945	1 omslag

II. ONDERWIJS EN WETENSCHAPPEN.**A. ALGEMEEN.****1. ONDERWIJS AAN NEDERLANDERS VERBLIJVENDE BUITEN BEZET GEBIED.**

- 23** Briefwisseling betreffende boeken en artikelen inzake onderwijs, met bijlagen, augustus 1941-februari 1945 1 omslag
- 24** Briefwisseling betreffende studieboeken en andere leermiddelen, met bijlagen, augustus 1941-juni 1946 1 omslag
- 25-29** Stukken betreffende de subsidiëring van het onderwijs aan Nederlandse kinderen, die Britse scholen bezoeken, door het ministerie en de British Council, 1942-1946 5 omslagen
- 25** algemeen, juli 1942-juli 1946
- 26** leerlingen A t/m D, april 1943-mei 1946
- 27** leerlingen E t/m G, september 1942-augustus 1945
- 28** leerlingen H t/m O, januari 1942-september 1945
- 29** leerlingen P t/m Z, april 1943-augustus 1946
- 30** Briefwisseling betreffende het onderwijs aan Nederlanders in Argentinië, met bijlagen, januari 1944-januari 1945 1 omslag

2. ONDERWIJS IN NEDERLAND EN DE OVERZEESE GEBIEDSDELEN.

- 31** Ingekomen verzoeken om inlichtingen over het onderwijs in Nederland, met briefwisseling, februari 1942-april 1945 1 omslag
- 32** Briefwisseling betreffende het onderwijs op Curaçao, met bijlagen, november 1942-september 1944 1 omslag
- 33** Briefwisseling betreffende radiotoespraken inzake onderwijs uitgezonden naar bezet Nederland, augustus 1943-november 1944 1 omslag
- 34** Ingekomen stukken betreffende het onderwijs in bezet Nederland, januari 1941-december 1943 1 omslag
- 35** Briefwisseling betreffende het onderwijs in Nederland na de bevrijding, met bijlagen,

oktober 1942-december 1945 1 omslag

36 Briefwisseling betreffende de uitbetaling van de rijkssubsidie aan bijzondere scholen in bevrijd Nederlands gebied, december 1944-april 1945 1 omslag

37 Briefwisseling betreffende zuivering van onderwijzend personeel, met bijlagen, december 1944-mei 1945 1 omslag

38 Briefwisseling betreffende de salariëring van onderwijzend personeel, met bijlagen, februari-mei 1945 1 omslag

39 Stukken betreffende de verbindende kracht van maatregelen op het gebied van het onderwijs, uitgevaardigd door de bezetter, april-mei 1945 1 omslag

40 Doorslagen van uitgaande circulaire's betreffende het waarnemen van de inspecties gymnasium, middelbaar onderwijs en lager onderwijs, mei 1945 2 stukken

3. ONDERWIJS IN DE HIERONDER VERMELDE LANDEN EN DE CONTACTEN VAN HET MINISTERIE MET DEZE LANDEN INZAKE ONDERWIJS.

a. Groot-Brittannië.

41 Briefwisseling en een ingekomen telegram betreffende voorbereidingen tot het leggen van contacten tussen Nederlandse en Britse scholen en scholieren, met bijlagen, juni 1941-januari 1946 1 omslag

42 Briefwisseling en andere stukken betreffende het onderwijs in Groot-Brittannië, met bijlagen, september 1941-mei 1946 1 omslag

43 Briefwisseling en andere stukken betreffende lezingen inzake onderwijs, februari 1942-september 1944 1 omslag

44 Briefwisseling betreffende de adoptie van Nederlandse schepen door Britse scholen onder auspiciën van de British Ship Adoption Society, maart 1942-november 1944 1 omslag

45 Briefwisseling betreffende bezoeken van de minister of van de

secretaris van het departement aan Britse scholen, met bijlagen,
juli 1942-december 1944 1 omslag

- 46** Stukken betreffende de Sub-commissie Onderwijs van de
Commissie inzake Bestudering van Engelse sociale en sociaal-
economische maatregelen,
oktober 1944-juni 1945 1 omslag

b. België.

- 47** Briefwisseling betreffende bemoeiingen van de Belgische Regering
te Londen met het onderwijs aan haar onderdanen in Groot-
Brittannië, met bijlagen,
augustus 1942-november 1944 1 omslag

c. Verenigde Staten.

- 48** Briefwisseling betreffende contacten van Nederlandse scholieren
met de Verenigde Staten, met bijlagen,
september 1942-juni 1945 1 omslag
- 49** Briefwisseling betreffende het onderwijs in de Verenigde Staten,
met bijlagen,
juli 1943-december 1944 1 omslag

B. LAGER ONDERWIJS EN KWEEKSCHOOLONDERWIJS.

1. AAN NEDERLANDERS IN GROOT-BRITTANNIË.

a. Nederlands Instituut voor Onderwijs.

1. algemeen.

- 50** Stukken betreffende het instituut in het algemeen,
juli 1942-oktober 1945 1 omslag
- 51** Ingekomen verslagen van de werkzaamheden van het instituut
over de periode december 1941 tot december 1942,
z.d. en januari 1943 1 omslag

2. cursussen.

- 52** Stukken betreffende de cursussen in het algemeen,
juli 1942-december 1944 1 omslag
- 53** Stukken betreffende de cursus stenografie,
november 1942-november 1944 1 omslag

- 54** Stukken betreffende de cursussen te Wolverhampton, Liverpool en Dundee, januari 1943-september 1945 1 omslag
- 55** Verzoeken om inlichtingen, met de afdoeningen, maart 1943-augustus 1944 1 omslag
- 56-58** Stukken betreffende financiële aangelegenheden, 1942-1946 3 omslagen
- 56** algemeen, oktober-december 1943
- 57** deelnemers, januari 1942-oktober 1945
- 58** leermiddelen, januari 1943-december 1945

3. personeel.

- 59-74** Briefwisseling betreffende personeelsleden, met bijlagen, 1942-1946 16 omslagen
- 59** salariëring, februari 1943-september 1945
- 60** Mevrouw A.K.Bakker-van der Hoeven, oktober-november 1944
- 61** Mej.A.Bierman, september 1942
- 62** Mevrouw E.Goldschmidt-de Vries, oktober 1943-november 1945
- 63** Mej.E. Herring, juni 1943-oktober 1944
- 64** Mevrouw E.A.van Leent-Sieburgh, februari 1943-november 1945
- 65** Mej.S.Liddall, oktober 1943-februari 1944
- 66** Mevrouw R.L. Marsman-Barendregt, november 1942-november 1945
- 67** Mevrouw W. Pinchin-Wagemaker, september 1942-september 1945
- 68** Mevrouw A.J.M.W. Rant, september 1943-september 1945
- 69** Mej.W.C. Simmer, oktober 1944-augustus 1946
- 70** G.Simon, februari 1944
- 71** Mej.L.van Son, juni-oktober 1945
- 72** Mej. M.A.E. Tarrant, november 1944-mei 1946
- 73** J.A.Tierssen, februari-december 1944
- 74** Mevrouw L.H. Vidaud-van der Jagt, september-november 1945

4. huishoudelijke en financiële aangelegenheden.

- 75** Stukken betreffende huishoudelijke en financiële aangelegenheden, juli 1943-november 1945 1 omslag

b. aan Nederlandse kinderen in het kamp te Coventry.

- 76** Briefwisseling betreffende het onderwijs aan Nederlandse kinderen, die tijdelijk naar Engeland zijn overgekomen en verblijven in het kamp te Coventry, met bijlagen, december 1944-december 1945 1 omslag

2. IN DE OVERZEESE GEBIEDSDELEN.

- 77** Stukken betreffende de Stichting Prinses Irene Fonds te Batavia, welke ten doel heeft de behartiging van de belangen van kinderen van Nederlandse oorlogsslachtoffers totdat zij de lagere school hebben doorlopen, oktober-december 1941 1 omslag
- 78** Briefwisseling betreffende de gelijkstelling van de diploma's hoofdakke, uitgereikt op Curaçao, met die in Nederland, met een bijlage, maart 1942-oktober 1944 1 omslag
- 79** Ingekomen brief en doorslag van een uitgaande brief betreffende het gebrek aan kinderboeken in de West en de uitbreiding van het onderwijs in het Engels op de scholen op Curaçao, mei en juni 1942 2 stukken
- 80** Briefwisseling betreffende verzoek van de N.V.Bataafse Petroleum Maatschappij om bemiddeling bij het vervullen van een drietal vacatures voor Nederlandse onderwijzers bij de door deze maatschappij gesubsidieerde H.J.A. Schroederschool op Curaçao, mei 1944 1 omslag

3. IN ANDERE LANDEN.

- 81** Briefwisseling betreffende de eventuele subsidiëring van de Prinses Juliana School te Brussel door de Nederlandse regering te London, met bijlagen, oktober 1944-april 1945 1 omslag

4. IN NEDERLAND NA DE BEVRIJDING.

- 82** Briefwisseling betreffende de zuivering van het personeel, werkzaam bij het lager onderwijs in het bevrijde deel van Nederland, met bijlagen, november 1944-mei 1945 1 omslag
- 83** Briefwisseling betreffende het toezicht op het lager onderwijs, met bijlagen,

november 1944-juni 1945 1 omslag

84 Briefwisseling betreffende toepassing van de Lager onderwijswet van 1920, met bijlagen, december 1944-mei 1945 1 omslag

85 Briefwisseling betreffende regelingen voor het afnemen van eindexamens kweekschool en Mulo, met een bijlage, januari-mei 1945 1 omslag

86 Briefwisseling betreffende het lager onderwijs in het algemeen, februari-mei 1945 1 omslag

87 Briefwisseling betreffende onderwijzend personeel, februari-mei 1945 1 omslag

88 Briefwisseling betreffende toepassing van de leerplichtwet, met een bijlage, maart-mei 1945 1 omslag

89 Briefwisseling betreffende huisvestingsproblemen, mei 1945 1 omslag

C. MIDDELBAAR ONDERWIJS.

1. ALGEMEEN.

90 Briefwisseling betreffende de geldigheid van Nederlandse akten M.O. voor Groot-Brittannië, oktober 1941-juli 1942 1 omslag

91 Briefwisseling naar aanleiding van het verzoek van het hoofdbestuur van de Vereniging van leraren en leraressen bij het middelbaar onderwijs in Nederlands-Indië om bemiddeling bij het zoeken van contacten met Engelse Verenigingen van leraren bij het middelbaar onderwijs, november 1941-februari 1942 1 omslag

92 Briefwisseling betreffende Nederlandse leraren bij het middelbaar onderwijs, verblijvende in het buitenland, met bijlagen, november 1941-januari 1945, 1 omslag

93 Briefwisseling betreffende verzoeken om inlichtingen inzake middelbaar onderwijs, met bijlagen, februari 1942-februari 1945 1 omslag

94 Briefwisseling en een prospectus betreffende avondcursussen in het Nederlands, gegeven door F.G. Renier op het City of London

College,
november 1944-september 1946

1 omslag

**2. AAN NEDERLANDERS VERBLIJVENDE BUITEN BEZET
GEBIED.**

a. verzorgd door het ministerie.

- 95** Briefwisseling betreffende het plan tot het schriftelijk laten afleggen van toelatings- en eindexamens van de H.B.S. en het Gymnasium door leerlingen, woonachtig buiten Nederlands-Indië, in samenwerking met het Departement van Onderwijs en Eredienst van het Gouvernement-Generaal van Nederlands-Indië, met bijlagen,
februari 1941-maart 1942 1 omslag
- 96-99** Stukken betreffende het Bijzonder Staatsexamen H.B.S. en Gymnasium, ingesteld bij het Koninklijk besluit van 3 december 1942, Stb.nr. 67 C, met bijlagen,
1941-1945 4 omslagen
- 96** instelling, april 1941-februari 1943
- 97** deelnemers en belangstellenden, april 1942-mei 1945
- 98** voorbereidingen tot het afnemen van het examen met de examenopgaven, december 1942-maart 1945
- 99** vergaderingen van de examencommissie, februari 1943-november 1944
- 100** Doorslagen van uitgaande brieven en verklaringen betreffende door de minister afgenomen toelatingsexamens tot de middelbare school,
juli 1941-januari 1944 1 omslag
- 101** Briefwisseling betreffende door de minister aan scholieren uitgegeven verklaringen, op grond waarvan aan hen dezelfde rechten worden toegekend als ware zij in het bezit van een einddiploma van een middelbare school,
augustus 1941-januari 1944 1 omslag
- 102** Ingekomen brief en doorslag van een uitgaande brief betreffende gelijkstelling van een aan de Handel-Abteilung van het Lyceum Alpinum in Zwitserland behaald einddiploma H.B.S.-A,
januari 1942 2 stukken
- 103** Briefwisseling betreffende de totstandkoming van het Koninklijk besluit van 1 oktober 1942 nr. 1 inzake de gelijkstelling van het einddiploma van de Algemene Middelbare School, afdeling B, te Willemstad (Curaçao), geheten Pieter Stuyvesant College en het getuigschrift in 1942, 1943 en 1944 door de Commissie voor het landsexamen H.B.S.-B uitgereikt, met het getuigschrift bedoeld in

artikel 55, lid 1 van de middelbaar-onderwijswet, met bijlagen,
juli-oktober 1942, 1 omslag

104-108 Stukken betreffende de cursus voor de opleiding tot de akten MO-A en LO-Engels en de examens daarvoor, met bijlagen, 1942-1945 4 omslagen

104 In het algemeen, november 1942-augustus 1944

105 cursusgelden, november 1942-juni 1943

106 deelnemers, januari 1943-januari 1945

107 examens, maart-november 1944

108 salariëring van H. Koolhoven en mevr. H. Banszky - van Gils voor het lesgeven en als leden van de examencommissie, februari 1943-oktober 1944

109 Briefwisseling betreffende verzoeken om inlichtingen aangaande de studie- en exameneisen voor akten M.O., januari 1943-mei 1945 1 omslag

110-112 Stukken betreffende de cursus boekhouden en handelsrekenen, met bijlagen, 1943-1945, 3 omslagen

110 Instelling en de opheffing van deze cursus met de eerste drie lessen, gestencild, februari 1943-augustus 1944

111 Deelnemers, februari 1943-februari 1945

112 salariëring van het personeel, maart 1943-oktober 1944

113-114 Stukken betreffende toekenning van getuigschriften, waaraan dezelfde rechten verbonden zijn als het einddiploma van de H.B.S. of het Gymnasium, op grond van het Koninklijk besluit van 2 september 1943, Stb.No. D 30, met bijlagen, 1943-1945 2 omslagen

113 Koninklijk besluit van 2 september 1943, houdende openstelling van de mogelijkheid tot het verlenen onder zekere waarborgen, van een getuigschrift, dat de bevoegdheid geeft aan de aan een Nederlandse universiteit of hogeschool af te nemen examens deel te nemen, Stb.D 30, afschrift, met briefwisseling, april-december 1943

114 Briefwisseling met en betreffende belanghebbenden, juni 1943-mei 1945

115 Briefwisseling betreffende bevestiging van in Nederland behaalde einddiploma's door de Minister, mei-september 1943 1 omslag

b. niet verzorgd door het ministerie.**1. Prinses Beatrix Lyceum te Glion (Zwitserland).**

- 116** Briefwisseling betreffende het geven van onderwijs aan kinderen van Nederlandse vluchtelingen in Zwitserland door dit lyceum, met bijlagen,
november-december 1942 1 omslag
- 117** Briefwisseling betreffende lesrooster en leerplan, met bijlagen,
juni 1942-april 1945 1 omslag
- 118** Cijferlijst van de kandidaten, die het toelatingsexamen, gehouden op 13 en 14 juni 1941 hebben afgelegd en de opgaven van dit examen.
1941 1 omslag
- 119** Stukken betreffende de eindexamens H.B.S. en Gymnasium,
augustus 1941-april 1945 1 omslag
- 120** Stukken betreffende de organisatie van het lyceum in het algemeen, met bijlagen
juni 1941-november 1944 1 omslag
- 121** Briefwisseling betreffende het Bestuur en de Commissie van Toezicht en Bijstand (Curatorium), met een bijlage,
september 1941-mei 1944 1 omslag
- 122** Briefwisseling betreffende financiële aangelegenheden, met bijlagen,
juli 1941-mei 1945 1 omslag
- 123** Briefwisseling betreffende het personeel, met bijlagen,
september 1941-juli 1944 1 omslag

3. AAN NEDERLANDERS IN HET BUITENLAND NA DE OORLOG.

- 124** Briefwisseling betreffende het plan van de minister om te komen tot cursussen in de Engelse taal voor Nederlanders, die studeren voor de akten M.O.-A en L.O. Engels, na de oorlog te houden in Groot-Brittannië, met een bijlage,
november 1944-januari 1945 1 omslag

4. IN NEDERLAND NA DE BEVRIJDING.

- 125** Briefwisseling betreffende de toestand van het middelbaar

onderwijs in het bevrijde deel van Nederland en de waarneming van de inspectie in dat gebied,
november 1944-mei 1945 1 omslag

126 Briefwisseling betreffende het verlenen van het einddiploma aan leerlingen uit de hoogste klassen van de middelbare scholen in Nederland bij hun indiensttreding als oorlogsvrijwilliger,
november 1944-mei 1945 1 omslag

127 Briefwisseling betreffende examens,
januari-mei 1945 1 omslag

128 Briefwisseling betreffende personeel, met bijlagen,
januari-mei 1945 1 omslag

129 Rekening en verantwoording van de Vierjarige Handelsavondschool te Heerlen, met bijlagen en aanbiedingsbrief,
februari 1945 1 omslag

130 Briefwisseling betreffende zuivering van het personeel, met bijlagen,
maart-april 1945 1 omslag

131 Briefwisseling betreffende sollicitaties naar betrekkingen bij het middelbaar onderwijs in Nederland,
maart-juni 1945 1 omslag

D. NIJVERHEIDSONDERWIJS.

1. ALGEMEEN.

132 Briefwisseling betreffende subsidie aan Nederlanders in Groot-Brittannië voor de bestrijding van de kosten, verbonden aan het volgen van nijverheidsonderwijs in dat land, door het ministerie en de British Council, met bijlagen,
juni 1941-november 1944 1 omslag

133 Ingekomen verzoekschrift, inzake gelijkstelling van te Bingen (Duitsland) behaalde ingenieursdiploma's met het diploma M.T.S. in Nederland, met bijlagen en aanbiedingsbrief,
januari-februari 1942 1 omslag

134 Briefwisseling inzake de instelling van een commissie, belast met het afnemen van de examens voor de nijverheidsakten Nh, Nj, Nu en Nz op Curaçao, met een bijlage,
augustus-september 1942 1 omslag

2. SCHEEPVAARTONDERWIJS.**a. algemeen.**

- 135** Stukken betreffende wijzigingen van tijdelijke aard in de Wet op de Zeevaartdiploma's, december 1941-juli 1944 1 omslag

b. opleiding van zeelieden en motordrijvers.**1. machinisten, stuurlieden en scheepswerktuigkundigen ter koopvaardij.****a. algemeen.**

- 136** Lijsten van geslaagden voor de examens voor stuurlieden en scheepswerktuigkundigen bij de grote handelsvaart, gehouden van januari 1943-februari 1944 1 omslag

b. in de Verenigde Staten.

- 137** Stukken betreffende examens voor machinisten en stuurlieden te New York, november 1940-november 1944 1 omslag

c. in Groot-Brittannië.

- 138** Stukken betreffende de opleiding voor de stuurlieden- en machinistenexamens in Groot-Brittannië, met een bijlage, juli-januari 1944 1 omslag

- 139** Briefwisseling betreffende subsidies voor de zeevaartopleiding van Nederlanders in Groot-Brittannië, augustus-december 1943 1 omslag

d. in Brits-Indië.

- 140** Ingekomen brief betreffende het instellen van een Examencommissie voor zeevaartdiploma's (stuurlieden en machinisten) door de bevelhebber van de strijdkrachten in het Oosten (Azië), met bijlagen, juli 1942 1 omslag

- 141** Stukken betreffende de gelijkstelling van de diploma's voor stuurlieden en machinisten, uitgereikt in Nederlands-Indië en door de examencommissie te Colombo, met de diploma's uitgereikt ingevolge de Wet op de Zeevaartdiploma's,

augustus-september 1942

1 omslag

e. in Australië.

- 142** Ingekomen ontwerp Koninklijk besluit met memorie van toelichting betreffende de gelijkstelling van diploma's, uitgereikt door de examencommissie in Australië, met Nederlandse en Nederlands-Indische zeevaartdiploma's, afschriften, december 1942 2 stukken

- 143** Ingekomen brieven betreffende de resultaten van de examens voor stuurlieden en scheepswerktuigkundigen voor de grote handelsvaart, gehouden te Sydney, met bijlagen, maart 1943-maart 1945 1 omslag

2. opleiding tot motordrijver bij de kleine vaart.

- 144** Ingekomen brieven betreffende het besluit geen examens voor het tijdelijk diploma als motordrijver bij de kleine vaart meer af te nemen, met bijlagen, januari 1944 1 omslag

c. diversen.

- 145** Ingekomen brief en doorslag van een uitgaande brief betreffende het diploma le stuurman bij de grote handelsvaart van W.H. Elink Schuurman, met bijlagen, maart 1942 1 omslag

- 146** Briefwisseling betreffende verlening van onbepaald klein verlof uit de militaire dienst aan T. Pals vanwege zijn opleiding tot stuurman bij de Nederlandse koopvaardij, met een bijlage, februari-maart 1944 1 omslag

3. IN NEDERLAND NA DE BEVRIJDING.

- 147** Briefwisseling betreffende nijverheidsscholen, november 1944-mei 1945 1 omslag

- 148** Stukken betreffende de zuivering van personeel, januari 1945 1 omslag

- 149** Briefwisseling betreffende de waarneming van de inspectie, januari-mei 1945 1 omslag

- 150** Briefwisseling betreffende het personeel, januari-juni 1945 1 omslag

- 151** Briefwisseling betreffende de opleiding van meisjes voor gezinshulp en de scholing van arbeiders, met bijlagen, maart-april 1945 1 omslag
- 152** Briefwisseling betreffende rijksstudiebeurzen, april-mei 1945 1 omslag
- 153** Ingekomen brief en doorslag van een uitgaande brief betreffende bemiddeling bij het voltooien van de studie in het buitenland, april en mei 1945 2 stukken
- 154** Ingekomen brief en doorslag van een uitgaande brief betreffende aanwijzing van een vertegenwoordiger van het departement bij het 11e middenstandsexamen, mei en juni 1945 2 stukken

E. HOGER ONDERWIJS EN WETENSCHAPPEN.

1. ALGEMEEN.

- 155-156** Briefwisseling betreffende verzoeken om inlichtingen inzake hoger onderwijs, met bijlagen, 1941-1946 2 omslagen
- 155** in Nederland, november 1941-mei 1945
- 156** in Engeland, november 1942-juli 1946
- 157** Stukken betreffende de hulp door de Verenigde Staten en Zwitserland geboden aan Nederland op het gebied van hoger onderwijs, april 1943-november 1945 1 omslag
- 158** Briefwisseling betreffende de toespraak gehouden door Minister G. Bolkestein in het eerste B.B.C.-programma voor Nederlandse studenten in bezet Nederland, februari-maart 1944 1 omslag

2. BEVORDERING VAN DE STUDIE VAN NEDERLANDERS.

- 159** Briefwisseling betreffende de totstandkoming van het Koninklijk besluit van 24 december 1941 inzake de erkenning van in Nederlands-Indië afgelegde academische examens in het Nederlands recht, de indologie en de biologie, met bijlagen, maart-december 1941 1 omslag
- 160** Briefwisseling betreffende de toelating van Nederlanders tot Britse universiteiten, met bijlagen, juni 1941-maart 1946 1 omslag

-
- 161** Doorslagen van verklaringen van de minister houdende bevestiging van met goed gevolg afgelegde academische examens, met bijlagen, juli 1941-maart 1945 1 omslag
- 162** Briefwisseling betreffende vrijstelling van bepaalde academische examens voor Nederlanders, die aan Britse universiteiten studeren, met bijlagen, augustus 1941-oktober 1945 1 omslag
- 163** Briefwisseling betreffende de mogelijkheid van plaatsing van Nederlandse jongeren op opleidingen, gegeven door Britse industriële concerns, september-december 1941 1 omslag
- 164** Briefwisseling en andere stukken betreffende het voorstel van dr. Th. Weevers tot oprichting van een Nederlandse volksuniversiteit te Londen en betreffende diens lessen in de Nederlandse taal aan de University of London (Bedford-College), december 1941-oktober 1943 1 omslag
- 165** Briefwisseling betreffende financiële ondersteuning van in Zwitserland en België studerende Nederlanders, met bijlagen, december 1941-mei 1945 1 omslag
- 166** Briefwisseling betreffende de verlening van studieverlof en vrijstelling van militaire dienst aan studenten, met bijlagen, maart 1942-november 1945 1 omslag
- 167-168** Briefwisseling betreffende de financiële ondersteuning van Nederlanders bij hun studie, 1942-1946 2 omslagen
- 167** A t/m H, juli 1942-december 1945
- 168** K t/m Z, februari 1943-april 1946
- 169** Briefwisseling betreffende de toelating tot Nederlandse universitaire examens na de bevrijding, met bijlagen, juli 1942-november 1946 1 omslag
- 170** Briefwisseling betreffende voorbereidingen tot de wederopbouw van het hoger onderwijs in Nederland na de bevrijding, met bijlagen, maart 1943-augustus 1945 1 omslag
- 171** Briefwisseling betreffende het afleggen van Nederlandse academische examens door Nederlanders in Engeland, met bijlagen, april 1943-augustus 1944 1 omslag

-
- 172** Briefwisseling betreffende besprekingen van de minister met enkele Nederlandse hoogleraren in Groot-Brittannië, inzake hulpverlening aan hen, die door het optreden van de Duitse bezettingsautoriteiten in Nederland in hun universitaire studie benadeeld zijn,
juni 1943-maart 1944 1 omslag
- 173** Briefwisseling en andere stukken betreffende cursussen in de Engelse taal aan Britse universiteiten,
juni 1943-maart 1945 1 omslag
- 174** Briefwisseling betreffende de instelling van een leerstoel in Nederlandse geschiedenis aan het University College te Londen,
augustus 1944-januari 1945 1 omslag
- 175** Ingekomen brief en doorslag van een uitgaande brief betreffende het organiseren van aanvullende cursussen voor practiserende artsen in Nederland na de bevrijding door Prof.dr. H. de Jong, verbonden aan de Duke University in de Verenigde Staten,
september en oktober 1944 2 stukken
- 176** Briefwisseling betreffende uitzending van Nederlandse studenten naar de Verenigde Staten, met bijlagen,
september 1944-maart 1946 1 omslag
- 177** Briefwisseling betreffende hulpverlening aan Nederlandse studenten door het World Student Relief Fund, o.a. door uitzending naar het Dutch Student Home te Ashton Hayes bij Chester in Groot-Brittannië, met bijlagen,
september 1944-augustus 1946 1 omslag
- 178** Ingekomen brief betreffende uitwisseling van studenten tussen Nederland en België na de oorlog, met een bijlage,
december 1944 2 stukken
- 179** Stukken betreffende de oprichting van een Tijdelijke Academie te Eindhoven,
december 1944-mei 1945 1 omslag
- 180** Briefwisseling betreffende een Bijzondere Medische Commissie, bevoegd tot het afnemen van het (semi-) artsexamen, gevestigd te Tilburg, ingesteld bij Koninklijk besluit van 25 april 1945, Stb. F 58 en een tijdelijke commissie, belast met het afnemen van artsexamens te Groningen,
december 1944 - mei 1945 1 omslag
- 181** Ingekomen brief betreffende het voornemen van het Institute of Women's Professional Relations te New London (V.S.) een leerstoel

in de Nederlandse taal te openen, met bijlagen,
januari 1945 1 omslag

182 Briefwisseling betreffende het verzoek van H.J.W.van Duuren te
Nijmegen om in de gelegenheid te worden gesteld een tentamen in
de economie aan de Universiteit aldaar af te leggen, met bijlagen,
januari 1945 1 omslag

183 Briefwisseling betreffende uitzending van enige personen vanwege
de Rooms-Katholieke Universiteit te Nijmegen naar de Verenigde
Staten en Canada,
maart-mei 1945 1 omslag

184 Briefwisseling betreffende verzoeken om studieboeken,
maart-mei 1945 1 omslag

185 Briefwisseling betreffende de uitzending van Nederlandse
studenten naar Engeland,
maart 1945-september 1946 1 omslag

186 Doorslagen van uitgaande brieven betreffende adviezen van de
minister aan de rectores magnifici van de Rijksuniversiteit te
Utrecht en de Katholieke Economische Hogeschool te Tilburg om
candidaten voor het doctoraal examen wegens buitengewone
omstandigheden als geslaagd te verklaren,
mei 1945 2 stukken

187 Doorslag van een uitgaande brief betreffende aankoop van boeken
en instrumentarium voor de Rijksuniversiteit te Leiden, met een
bijlage,
september 1945 2 stukken

188 Briefwisseling en een telegram betreffende het bezoek aan
Engeland van prof.dr.J.M. Burgers, ir. J.J.Verschuur en ir. H.Polak ter
bestudering van wetenschappelijke literatuur en voor het bezoeken
van wetenschappelijke instellingen in dat land ten behoeve van de
Technische Hogeschool te Delft,
februari-maart 1946 1 omslag

189 Briefwisseling betreffende de toezending van het proefschrift van
B.H. Wabeke door dr. G. Bolkestein aan de Rijksuniversiteit te
Leiden,
maart-april 1946 1 omslag

3. STUDENTENACTIVITEITEN.

190 Briefwisseling betreffende International Students Days en andere
studentenbijeenkomsten, met bijlagen,

april 1943-april 1946 1 omslag

191 Ingekomen brieven betreffende Noorse studenten, met bijlagen,
december 1943-januari 1944 1 omslag

192 Briefwisseling betreffende verenigingen en organisaties van
Nederlandse studenten in het buitenland, met bijlagen,
maart-augustus 1944 1 omslag

193 Ingekomen brief en doorslag van een uitgaande brief betreffende
een voorstel tot het oprichten van een International Students Hall
te Londen, met bijlagen,
maart-april 1945 1 omslag

4. UNIVERSITEITEN IN NEDERLAND.

194 Rapport houdende beschouwingen over hervorming van de Leidse
universiteit, ontvangen van mej. Visser te Geertruidenberg,
ongedateerd 1 stuk

195 Briefwisseling betreffende de opslag van zoölogisch materiaal,
bestemd voor het Zoölogisch Instituut van de Rijksuniversiteit te
Utrecht, in het British Museum te Londen, met bijlagen,
februari 1942-januari 1943 1 omslag

196 Briefwisseling betreffende opslag, verzekering en verzending naar
Nederland van Chinese boeken, bestemd voor het Sinologisch
Instituut van de Leidse Universiteit, met bijlagen,
september 1942-juli 1946 1 omslag

197 Ingekomen brief van de rector magnificus van de Katholieke
Economische Hogeschool te Tilburg betreffende de toestand van
deze hogeschool,
december 1944 1 stuk

198 Ingekomen brieven en doorslag van een uitgaande brief
betreffende de Rooms-Katholieke Universiteit te Nijmegen,
september 1945 1 omslag

199 Doorslag van een besluit van de Militair Commissaris voor de
Provincie Groningen houdende benoeming van mr. P.W.J.H. Cort van
der Linden tot curator van de Rijksuniversiteit te Groningen,
april 1945 1 stuk

200 Briefwisseling betreffende de opslag van boeken en manuscripten
van het Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis te
Amsterdam in een gebouw van het Nuffield College te Oxford, met
bijlagen,

juni 1945-september 1946

1 omslag

5. INTERNATIONALE CONTACTEN.

- 201** Briefwisseling betreffende United Nations Courses, georganiseerd door de Universiteit van Londen, onder auspiciën van het United Nations University Centre aldaar, met bijlagen, maart 1943-oktober 1945 1 omslag
- 202** Briefwisseling betreffende leerboeken ten behoeve van de leergang in het Nederlands aan de Universiteit van Melbourne onder leiding van de Belgische hoogleraar prof.A.Lodewijckx, met bijlagen, mei 1943-juli 1944 1 omslag
- 203** Ingekomen brieven betreffende voorstellen inzake oprichting van een International Training College, gedaan door J.van Ormondt, werkzaam bij het Imperial College of Science and Technology te Londen, met bijlagen, september-oktober 1943 1 omslag
- 204** Ingekomen brief betreffende de door de Universiteit van Liverpool georganiseerde Weekend-school on Holland, in samenwerking met het ministerie, met bijlagen, september 1944 1 omslag

6. PERSONEEL.

- 205** Briefwisseling en andere stukken betreffende de salariëring van in het buitenland werkzaam Nederlands wetenschappelijk personeel door het ministerie, met bijlagen, maart 1941-januari 1946 1 omslag
- 206** Briefwisseling betreffende verzoeken om inlichtingen inzake Nederlands wetenschappelijk personeel, met een bijlage, november 1941-september 1945 1 omslag
- 207** Briefwisseling en andere stukken betreffende de Association of University Professors and Lecturers of Allied Countries in Great Britain, waarvan prof.dr. J.A. Veraart vertegenwoordigd lid voor Nederland is, met bijlagen, januari 1943-maart 1945 1 omslag
- 208** Briefwisseling en een ingekomen telegram betreffende verzoeken te bemiddelen bij tewerkstelling en dienstaanbiedingen van hoogleraren en ander wetenschappelijk personeel aan de Nederlandse Regering, met bijlagen, maart 1944-juli 1946 1 omslag
- 209-234** Briefwisseling betreffende hieronder vermelde personen, met

- bijlagen,
1940-1946 26 omslagen
- 209** Prof.L.G.M. Baas Becking, oud-hoogleraar aan de
Rijksuniversiteit te Leiden, mei 1945
- 210** Prof.dr.A.J. Barnouw, hoogleraar aan de Columbia
University te New York, september 1940-april 1945
- 211** Dr.A.V. Berger-Voesendorf, oud-privaat-docent aan de
Rijksuniversiteit te Utrecht, december 1943-april 1944
- 212** Prof.A.C.Bouman, hoogleraar aan de Universiteit van
Stellenbosch in Zuid-Afrika, november 1944-januari
1945
- 213** Prof.mr.R.P. Cleveringa, hoogleraar aan de
Rijksuniversiteit te Leiden, november 1941-januari
1942
- 214** Prof.dr.W.A.G. Doyle Davidson, hoogleraar aan de R.K.
Universiteit te Nijmegen, juni-augustus 1945
- 215** Prof.dr. J.J.Duyvendak, hoogleraar aan de
Rijksuniversiteit te Leiden, november 1942-juni 1944
- 216** Dr.E.J. Dijksterhuis, verbonden aan de Universiteit van
Amsterdam, april 1945
- 217** Prof.dr.D.van Emden, oud-hoogleraar aan de
Universiteit van Amsterdam, juli-augustus 1942
- 218** Prof.dr.B.Gemser, hoogleraar aan de Universiteit van
Pretoria, voorheen hoogleraar aan de Rijksuniversiteit
te Groningen, december 1940-augustus 1944
- 219** Prof.E.A. van Genderen Stort, hoogleraar aan de
Technische Hogeschool te Delft, november 1941
- 220** H.van Gent, observator van de Leidse Sterrewacht,
tijdens de oorlog als zodanig werkzaam bij de
Sterrewacht van de Unie van Zuid-Afrika te
Johannesburg, juli 1940-april 1945
- 221** Prof.G. Guilhon, hoogleraar aan de Gemeente
Universiteit van Amsterdam, december 1944
- 222** Prof.dr.W.J.de Haas, hoogleraar aan de Rijksuniversiteit
te Leiden, januari-juni 1945
- 223** Mej.dr. C.H.E. Haspels, lectrice aan de Universiteit van
Istanbul, juli 1943-oktober 1944
- 224** Prof.ir. E.R. Hondelink, hoogleraar aan de Technische
Hogeschool te Delft, verbonden aan de Railway
Research Service te Londen als verkeersdeskundige en
na de oorlog benoemd tot Director General of the
Provisional Organization of the European Inland
Transport, juni 1940-mei 1945
- 225** Mr.P.J. Idenburg, secretaris van het college van
curatoren van de Rijksuniversiteit te Leiden, november-
december 1943
- 226** Dr.G.W. Locher, conservator aan het Rijksmuseum voor
Volkenkunde te Leiden, januari 1942
- 227** Dr.E. Mopurgo, privaat-docent aan de Universiteit van

- 228** Amsterdam, juli-oktober 1944
Prof.dr.W.Noordenbosch, hoogleraar aan de Universiteit van Amsterdam en Honorary Fellow van het Royal College of Surgeons, mei-juni 1943
- 229** Dr.R. Prakken, assistent aan de Landbouwhogeschool te Wageningen, tijdens de oorlog als zodanig werkzaam aan het Laboratorium voor Erfelijkheidsleer te Lund (Zweden), juli 1941-april 1942
- 230** Dr.W. Roukens, privaat-docent aan de Rooms-Katholieke Universiteit te Nijmegen, februari-maart 1945
- 231** Prof.dr.J.A. Veraart, hoogleraar aan de Technische Hogeschool te Delft, mei-september 1945
- 232** Dr.B.H.M. Vlekke, secretaris van het Nederlands Historisch Instituut te Rome, tijdens de oorlog werkzaam als "research fellow" aan de Harvard University te Cambridge in de Verenigde Staten, september 1940-januari 1943
- 233** Prof.dr.Hk. de Vries, oud-hoogleraar aan de Universiteit van Amsterdam, juni-september 1941
- 234** Dr.Th. Weevers, lector aan de Universiteit van Londen, juli-augustus 1946

7. WETENSCHAPPEN.

- 235** Circulaire betreffende courses georganiseerd door de Library Association en de British Council inzake het openbare bibliotheekwezen in Engeland, ongedateerd 1 stuk
- 236** Briefwisseling en andere stukken betreffende wetenschappelijke bijeenkomsten, met bijlagen, augustus 1941-december 1946 1 omslag
- 237-238** Stukken betreffende wetenschappelijke boeken, tijdschriften en artikelen, met bijlagen, 1941-1946 2 omslagen
- 237** Briefwisseling betreffende wetenschappelijke boeken en artikelen, november 1941-maart 1946
- 238** Stukken betreffende aankoop van boeken en abonnementen op tijdschriften vanwege de Nederlandse Regerings-Commissie voor Wetenschappelijke Documentatie, augustus 1944-juli 1946
- 239** Ingekomen brief betreffende wetenschappelijke onderzoeken in bezet Nederland, met bijlagen, maart 1942 1 omslag

- 240** Ingekomen brief betreffende de oprichting en de taak van de Commissie voor Wetenschappelijke Oriëntatie te Londen onder voorzitterschap van Prof.dr. J.H.de Boer, juli 1942 1 stuk
- 241** Briefwisseling betreffende de werkzaamheden van de op initiatief van minister Bolkestein ingestelde Commission for the Discussion of an Auxiliary World Language, met een bijlage, september 1942-mei 1945 1 omslag
- 242** Stukken betreffende de Nederlandse taal, met bijlagen, januari 1943-mei 1945 1 omslag

8. DIVERSEN.

- 243** Stukken betreffende het hoger onderwijs in bezet Nederland, met bijlagen, december 1941-januari 1945 1 omslag
- 244** Ingekomen rapporten van de British Association for the Advancement of Science, inzake post-war university education, gedrukt, met een doorslag van een uitgaande brief, oktober 1942-juli 1943 1 omslag
- 245** Ingekomen brief en circulaires betreffende de Freie Deutsche Hochschule, uitgaande van de Free German Institute of Science and Learning te Londen, z.d. en oktober 1942-april 1943 1 omslag
- 246** Ingekomen rapporten van de International Federation of University Women betreffende de werkzaamheden van deze organisatie, gedrukt, met aanbiedingsbrieven, december 1942-december 1943 1 omslag
- 247** Ingekomen brief en doorslag van een uitgaande brief betreffende de vervanging van prof.dr. Fibor Peterfi, hoogleraar in de histologie aan de Universiteit van Istanbul, door een Nederlands histoloog, met bijlagen, april-juni 1944 1 omslag

F. INTERNATIONALE SAMENWERKING.

- 248** Briefwisseling en andere stukken betreffende internationale bijeenkomsten inzake onderwijs, met bijlagen, maart 1942-februari 1946 1 omslag
- 249** Stukken betreffende de London International Assembly and Council

for Education in World Citizenship, waarin voor Nederland zitting hebben prof.dr. J.H.de Boer en mr.A. Hofland, augustus 1942-november 1945 1 omslag

250-260 Stukken betreffende de Conference of Allied Ministers of Education, met bijlagen, 1943-1946 11 omslagen

250 In het algemeen, maart 1943-januari 1946

251 Executive Bureau, maart 1944-juni 1945

252 Books and Periodicals Commission, februari 1943-december 1945

253 Basic Scholastic Equipment Commission, juli-oktober 1944

254 Scientific and Laboratory Equipment Commission, augustus 1944-oktober 1946

255 History Committee, z.d. en oktober 1944-augustus 1945

256 Audio Visual Aids Commission, november 1944-oktober 1945

257 Drafting Committee, belast met het uitwerken van een ontwerp-constitutie voor een "United Nations Organization for Educational and Cultural Reconstruction", januari-april 1945

258 Commission of Enquiry on Special Educational Problems in the Liberated Countries, februari-september 1945

259 Emergency Aids to Teachers Committee, z.d. en juli-augustus 1945

260 Commission for Projection and Restitution of Cultural Material, februari 1944-november 1945

261-264 Stukken betreffende de United Nations Conference for the Establishment of an Educational and Cultural Organization, gehouden te Londen van 1-16 november 1945, met bijlagen, 1945-1946 4 omslagen

261 Brief- en telegramwisseling, juli 1945-augustus 1946

262-264 Ingekomen documenten, 1945

262 Working Committee, (E.C.O./C.W.C.), september-november 1945

263 E.C.O./Conf., oktober-november 1945

264 E.C.O./Conf./Comm.I t/m V, november 1945

265-269 Briefwisseling en andere stukken betreffende de United Nations Educational Scientific and Cultural Organization, met bijlagen, 1945-1946 5 omslagen

265 Brief- en telegramwisseling, november 1945-november 1946

- 266-269** Ingekomen documenten betreffende de werkzaamheden van de Preparatory Commission met subcommissies, 1945-1946
- 266** Preparatory Commission, november 1945-februari 1946
- 267** Prep.Com/Exec.Com., november 1945-september 1946
- 268** Prep.Com/Techn.Sub-Com., november 1945-februari 1946
- 269** Prep.Com/Finance Sub-Com., februari 1946

III. CULTURELE AANGELEGENHEDEN EN RECREATIE.

A. ALGEMEEN.

- 270** Briefwisseling betreffende lezingen in Engeland gehouden door Nederlanders, met bijlagen, juli 1941-februari 1946 1 omslag
- 271** Ingekomen brieven betreffende culturele aangelegenheden in bezet Europa, met bijlagen, december 1942-oktober 1944 1 omslag
- 272** Briefwisseling betreffende de beveiliging en roof van kunstschaten en de terugverkrijging van kunstschaten, bibliotheken en archieven uit Nederland afkomstig, met bijlagen, maart 1943-juli 1945 1 omslag
- 273** Briefwisseling betreffende het culturele leven in bevrijd Nederlands gebied, met bijlagen, februari 1944-april 1945 1 omslag

B. KUNSTEN.

1. ALGEMEEN.

- 274** Briefwisseling betreffende publicaties inzake kunst, met bijlagen, januari 1943-mei 1944, 1 omslag
- 275** Briefwisseling en andere stukken betreffende de houding van de overheid ten aanzien van de kunst en de kunstenaars in Nederland en de instelling van een afzonderlijk Ministerie voor de Kunst na de oorlog, oktober 1943-december 1944 1 omslag
- 276** Briefwisseling betreffende de woningbouw in Nederland na de oorlog en het aandeel van de kunstenaars daarin, met bijlagen, z.d. en februari-juli 1944 1 omslag

277 Verzoeken om inlichtingen inzake Nederlandse kunstenaars, die in Groot-Brittannië verblijven, met de afdoeningen en met bijlagen, maart-april 1944 1 omslag

278 Ingekomen brief van de waarnemend inspecteur der kunstbescherming in Nederland houdende verzoek om ontslag, juni 1945 1 stuk

2. BEELDENE KUNST.

279 Briefwisseling betreffende tentoonstellingen, met bijlagen, juni 1941-augustus 1946 1 omslag

280 Briefwisseling betreffende schenkingen en koopaanbiedingen van kunstvoorwerpen aan de Nederlandse regering, met bijlagen, september 1941-oktober 1944 1 omslag

281 Briefwisseling betreffende Nederlandse schilderkunst en schilders, februari 1943-april 1945 1 omslag

3. LETTERKUNDE.

282 Briefwisseling betreffende schenkingen en koopaanbiedingen van literaire werken aan het ministerie, met bijlagen, juli 1941-oktober 1943 1 omslag

283 Briefwisseling betreffende de heruitgave van Nederlandse literaire werken door uitgeverijen in Zuid-Afrika en de auteursrechten te dien aanzien, met bijlagen, november 1941-juni 1944 1 omslag

284 Briefwisseling betreffende het verlenen van steun bij de uitgave van Nederlandse literaire werken, december 1942-april 1944 1 omslag

285 Stukken betreffende Nederlandse letterkundigen, met bijlagen, juni 1943-augustus 1946 1 omslag

4. TONEEL.

286 Briefwisseling betreffende de werkzaamheden van Balthazar Verhagen, directeur van Die Afrikaanse toneelschool te Pretoria en oud-directeur van de toneelschool te Amsterdam, februari 1942-februari 1944 1 omslag

287 Briefwisseling betreffende opvoering van Engelse toneelstukken in Nederland en Nederlandse toneelstukken in Groot Brittannië,

september 1944-juli 1946 1 omslag

- 288** Briefwisseling betreffende het verlenen van steun aan H.A.Keuls bij het doen uitgeven van een boekje over het toneel in Londen gedurende de oorlogsjaren, februari-maart 1945 1 omslag

5. FILM.

- 289** Briefwisseling betreffende diverse filmaangelegenheden, met bijlagen, oktober 1943-oktober 1944 1 omslag

- 290** Briefwisseling betreffende de aanwijzing van een vertegenwoordiger in de Tijdelijke Filmkeuringscommissie, maart 1944 1 omslag

6. MUZIEK EN DANSKUNST.

- 291** Briefwisseling betreffende de Nederlandse vertegenwoordiging op het achttiende en negentiende internationale muziekfeest, gehouden in de Verenigde Staten en georganiseerd door de International Society for Contemporary Music, met bijlagen, augustus 1941-mei 1942 1 omslag

- 292** Briefwisseling betreffende concerten, gegeven door solisten en orkesten van de geallieerde landen in Groot-Brittannië, met bijlagen, november 1941-juni 1945 1 omslag

- 293** Briefwisseling betreffende concerten, gegeven door Nederlandse solisten en orkesten, en de uitvoering van Nederlandse muziek, met bijlagen, maart 1942-augustus 1946 1 omslag

- 294** Briefwisseling betreffende een verzoek om inlichtingen inzake adressen van Nederlandse componisten en experts op het gebied van het volksdansen, verblijvende in Groot-Brittannië, met een bijlage, maart 1943-februari 1944 1 omslag

- 295** Briefwisseling betreffende de voordracht van benoeming van H. Kindler, dirigent van het National Symphony Orchestre van Washington, tot officier in de Orde van Oranje Nassau, met bijlagen, augustus-november 1943 1 omslag

- 296** Briefwisseling betreffende dienstaanbieding van Francis J. Mill,

muziekleraar aan de Oakham School, voor het muziekleven in Nederland na de bevrijding, met bijlagen, september 1943-augustus 1945 1 omslag

297 Briefwisseling betreffende verzoek om inlichtingen inzake toekenning van subsidies en studiebeurzen aan componisten door de Nederlandse regering, met bijlagen, november 1943-september 1944 1 omslag

298 Briefwisseling betreffende composities, verschenen tijdens en kort na de oorlog, met bijlagen, juli 1944-augustus 1946 1 omslag

299 Briefwisseling betreffende concerten, gehouden in Nederland na de bevrijding, met bijlagen, februari-december 1945 1 omslag

7. NEDERLANDSE CULTURELE INSTELLINGEN IN HET BUITENLAND.

a. Netherlands House te Londen.

300 Briefwisseling betreffende de oprichting, de subsidiëring en het voortbestaan na de oorlog, mei 1942-juni 1946 1 omslag

301 Briefwisseling betreffende de huisvesting, met bijlagen, mei 1943-januari 1946 1 omslag

302 Briefwisseling betreffende culturele en gezelligheidsbijeenkomsten, met bijlagen, juni 1943-juni 1946 1 omslag

303 Verslag van de eerste algemene jaarvergadering van het Executive Committee, gehouden op 16 mei 1944, gestencild, met aanbiedingsbrief, juli 1944 2 stukken

304 Memorandum inzake de eventuele oprichting van een Nederlands Cultureel Instituut te Londen naast het Netherlands House met ingekomen aanbiedingsbrief, oktober 1945 2 stukken

b. in Italië.

305 Briefwisseling betreffende het Nederlands Historisch Instituut en het Huis voor Kunsten en Wetenschappen te Rome en het Nederlands Paviljoen op de Biennale te Venetië,

april 1942-juni 1945

1 omslag

c. Nederlands Cultuurhistorisch Instituut te Pretoria.

306

Briefwisseling betreffende het Nederlands Cultuurhistorisch Instituut te Pretoria, met bijlagen,
januari 1943-januari 1944

1 omslag

8. INTERNATIONALE CULTURELE BETREKKINGEN.

307

Briefwisseling betreffende internationale bijeenkomsten inzake culturele aangelegenheden, georganiseerd door het Central Institute of Art and Design te Londen, met bijlagen,
november 1941-augustus 1942

1 omslag

308

Briefwisseling betreffende besprekingen over de stichting van een British-Netherlands Peoples Association en het sluiten van een culturele overeenkomst tussen Groot-Brittannië en Nederland, met bijlagen,
november 1941-juli 1944

1 omslag

309

Briefwisseling betreffende het sluiten van een culturele overeenkomst tussen Nederland en België,
mei-juli 1945

1 omslag

310

Doorslag van een uitgaande brief betreffende het voorstel van de minister tot het aanstellen van een culturele attaché bij een aantal ambassades van Nederland in het buitenland,
juni 1945

1 stuk

311

Briefwisseling betreffende de Anglo-Netherlands Society te Londen,
september 1945-augustus 1946

1 omslag

9. WAR-ARTISTS.

312

Briefwisseling betreffende war-artists,
februari 1941-september 1945

1 omslag

C. LECTUURVOORZIENING.

313

Stukken betreffende aankoop van boeken door de Nederlandse regering te Londen ten behoeve van de lectuurvoorziening in Nederland na de bevrijding,
juli 1941-januari 1946

1 omslag

D. JEUGD.**1. ALGEMEEN.**

- 314** Briefwisseling betreffende de zorg voor Nederlandse kinderen in Groot-Brittannië, met bijlagen, december 1942-maart 1945 1 omslag
- 315** Briefwisseling betreffende maatregelen ter bescherming en heropvoeding van de jeugd in Nederland na de bevrijding, met bijlagen, februari 1944-mei 1946 1 omslag

2. VERENIGINGEN.

- 316** Briefwisseling en andere stukken betreffende Nederlandse jeugdverenigingen in Groot-Brittannië, augustus 1943-juni 1945 1 omslag

3. INTERNATIONALE CONTACTEN.

- 317** Briefwisseling betreffende internationale contacten voor padvindders, met bijlagen, april 1943-maart 1945 1 omslag
- 318** Briefwisseling betreffende uitwisseling van jongeren tussen Nederland, België en Engeland, met bijlagen, maart-mei 1945 1 omslag
- 319** Briefwisseling betreffende jeugdconferenties, met bijlagen, april 1942-juli 1946 1 omslag
- 320** Briefwisseling betreffende jeugdorganisaties, met bijlagen, april 1942-juni 1946 1 omslag
- 321** Briefwisseling betreffende de terugbetaling van een voorschot voor de uitzending van Nederlandse studenten naar een internationale jeugdconferentie te Praag, oktober 1945-april 1946 1 omslag

E. RADIO EN PERS.

- 322** Briefwisseling betreffende eventuele financiële steun door de Nederlandse Regering aan de uitgever van het blad de Voice of the Netherlands, de Netherlands Publishing Company Ltd. te Londen, juli-augustus 1942 1 omslag

- 323** Stukken betreffende de Commissie handhaving of wijziging van de bestaande bepalingen ten opzichte van vereniging en vergadering en van radio-omroep en pers, maart 1942-juli 1946 1 omslag
- 324** Briefwisseling en andere stukken betreffende uitzendingen van Radio-Oranje, z.d. en april 1943-maart 1945 1 omslag
- 325** Ingekomen rapport en memorandum inzake de werkzaamheden van het Netherlands en Netherlands Indies Information Bureau, met aanbiedingsbrieven, juli 1943-oktober 1945 1 omslag
- 326** Briefwisseling betreffende de financiële afwikkeling van regelingen getroffen door de Regeringsvoorlichtingsdienst ten behoeve van de Radio-omroep "Herrijzend Nederland", met bijlagen, november 1945-april 1946 1 omslag

F. SPORT.

- 327** Briefwisseling betreffende subsidiëring van de Nederlandse Sport Organisatie te Londen, met bijlagen, september 1942-maart 1945 1 omslag
- 328** Briefwisseling betreffende uitnodigingen tot het bijwonen van voetbalwedstrijden van het vertegenwoordigend elftal van Nederland tegen de vertegenwoordigende elftallen van België en Frankrijk, gespeeld in Engeland, november 1942-januari 1944 1 omslag
- 329** Ingekomen brieven betreffende sportartikelen, welke na de oorlog voor Nederland nodig waren, met bijlagen, maart 1944-september 1945 1 omslag
- 330** Briefwisseling betreffende de Anglo-Netherlands Sports Association, september 1944-juni 1946 1 omslag

IV. ORGANISATIE.

A. PERSONEELSAANGELEGENHEDEN.

1. ALGEMEEN.

- 331** Briefwisseling, circulaires en andere stukken betreffende personeelsaangelegenheden, met bijlagen,

juli 1942-september 1946

1 omslag

332

Briefwisseling en ingekomen circulaires betreffende dienstaanbiedingen voor betrekkingen ten departemente, die geen gevolg hebben gehad, met bijlagen, juli 1942-oktober 1946

1 omslag

2. PERSONEELSLEDEN.

333-347

Briefwisseling betreffende personeelsleden, werkzaam bij het ministerie en het Londens Bureau van het ministerie, met bijlagen, 1942-1946

15 omslagen

333

Mej.I.F.Adama, september 1942-november 1944

334

Prof.dr.M.Bokhorst, mei 1943-juli 1944

335

Dr.G.Bolkestein, mei 1945-januari 1946

336

Mevr.J.A.Boogerd, augustus 1944-april 1946

337

S.F.Bijlsma, maart 1945-juni 1946

338

Mej.C.S. Hatfield, januari-juni 1946

339

A.C.M. Hellegers, december 1945-februari 1946

340

F.G.E. Nilant, juni 1944-december 1945

341

Mej.C.J. Olifiers, februari 1943-april 1946

342

M. Quint, februari-juli 1945

343

J.E.A. Reyneke van Stuwe, oktober 1944-september 1946

344

H. Schotel, november 1945

345

E.G. Schurmann, juni 1943-september 1946

346

C.A.F.W. Sicherer, november 1944-april 1945

347

Mevr. B. Zak - Hartog, oktober 1943-november 1945

3. ZUIVERING VAN OVERHEIDSPERSONEEL IN NEDERLAND.

348

Stukken betreffende verzameling van gegevens over de politieke gezindheid van het personeel, werkzaam bij de departementen van Opvoeding, Wetenschap en Cultuurbescherming en van Volksvoorlichting en Kunsten, met bijlagen, mei 1943-april 1944

1 omslag

349

Briefwisseling en ingekomen circulaires betreffende voorbereidingen tot de zuivering van het overheidsperoneel in Nederland, met bijlagen, november 1943-april 1945

1 omslag

B. HUISHOUDELIJKE AANGELEGENHEDEN.

350

Briefwisseling betreffende de huisvesting, mei 1943-november 1944

1 omslag

351

Briefwisseling betreffende andere huishoudelijke aangelegenheden, met bijlagen,

juli 1942-juni 1946

1 omslag

C. FINANCIËLE AANGELEGENHEDEN.

- 352-354** Begrotingen, met briefwisseling,
1942-1945 3 omslagen
- 352** Algemeen, december 1942-september 1944
- 353** 1940 t/m 1943, februari 1941-februari 1945
- 354** 1944 t/m 1946, september 1943-november 1945

- 355** Verzamelstaten van uitgaven ("maandstaten"),
juni 1943-maart 1945 1 omslag

- 356** Briefwisseling en andere stukken betreffende vergoeding van de
kosten, verbonden aan reizen, gemaakt in opdracht van het
ministerie, met bijlagen,
september 1944-juli 1946 1 omslag

V. DIVERSEN.

- 357-369** Briefwisseling met andere departementen te Londen niet
betreffende het werkterrein van het ministerie, met bijlagen,
1941-1946 14 omslagen
- 357** Buitenlandse Zaken, augustus 1941-november 1945
- 358** Koloniën, later Overzeese Gebiedsdelen, juni 1942-
maart 1945
- 359** Marine, juli 1942-augustus 1943
- 360** Sociale Zaken, juli 1942-april 1945
- 361** Binnenlandse Zaken, juli 1942-juni 1945
- 362** Algemene Oorlogvoering, juli 1942-oktober 1945
- 363** Justitie, augustus 1942-maart 1945
- 364** Financiën, augustus 1942-januari 1946
- 365** Oorlog, september 1942-december 1945
- 366** Handel, Nijverheid en Scheepvaart, (later Handel,
Nijverheid en Landbouw), november 1942-maart 1945
- 367** Waterstaat, april 1943-mei 1945
- 368** Algemene Zaken, september 1943-januari 1945
- 369** Scheepvaart en Visserij, juli 1944-juni 1945
- 370** Briefwisseling en andere stukken betreffende naoorlogse
vraagstukken niet inzake onderwijs,
november 1941-november 1945 1 omslag
- 371** Briefwisseling betreffende de aanwijzing van Nederlandse
vertegenwoordigers voor een reis door Engeland ter bestudering
van "social welfare work", met een bijlage,
januari-maart 1942 1 omslag
- 372** Briefwisseling betreffende "Social Welfare courses Allied Nationals"

georganiseerd door de British Council, met bijlage,
juli 1942-februari 1945 1 omslag

373 Briefwisseling betreffende de opdracht aan Prof. J.B.Romein tot het
ontwerpen van Nederlandse postzegels,
maart-mei 1943 1 omslag

374 Ingekomen brieven betreffende de vorming van een Nederlands
vrouwelijk hulpcorps, met bijlagen,
mei 1943-januari 1944 1 omslag

375 Ingekomen brief en doorslag van een uitgaande brief inzake een
eventuele herleving van het Institut International de Coopération
Intellectuelle,
februari en maart 1944 2 stukken

376 Ingekomen brieven betreffende de bijdrage van het ministerie aan
het Welfare Committee for the Netherlands Fighting Forces, met
een bijlage,
z.d. en oktober 1944 1 omslag

VI. INGANGEN EN HULPMIDDELEN.

377-383 Agenda's van ingekomen en uitgaande stukken,
1940-1945 6 delen en 1 omslag

377 december 1940-juli 1942

378 juli 1942-januari 1943

379 januari-augustus 1943

380 augustus 1943-november 1944

381 november 1944-maart 1945

382 maart-oktober 1945

383 april-juni 1945

In het onder nr. 377 vermelde deel staan slechts uitgaande
stukken ingeschreven.

In de onder nr. 383 vermelde agenda's, welke in een omslag zijn
samengebracht, staan ingeschreven de stukken, welke door M.
Quint, referendaris van het ministerie gedurende de periode april-
juni 1945, zijn afgedaan.

384 "Oude inventaris",
z.d 1 deel
Zie bijlage IV.

ARCHIEF VAN PROF.DR. M. BOKHORST, RAAD-ADVISEUR.***I. ALGEMEEN.***

- 385** Stukken betreffende Prof.dr. M. Bokhorst persoonlijk,
juni 1943-oktober 1944 1 omslag
- 386** Ingekomen verzoek om bemiddeling te verlenen, een onderhoud
toe te staan en een artikel te schrijven, met briefwisseling,
juni 1943-augustus 1944 1 omslag
- 387** Briefwisseling betreffende lezingen, gehouden door Nederlanders
in Engeland,
juni 1943-januari 1945 1 omslag
- 388** Uitnodigingen, met briefwisseling,
juni 1943-november 1944 1 omslag
- 389** Briefwisseling betreffende boeken en artikelen, met bijlagen,
juli 1943-februari 1945 1 omslag
- 390** Briefwisseling betreffende wederopbouw, de positie van Duitsland
na de oorlog en andere na-oorlogse vraagstukken, met bijlagen,
juli 1943-oktober 1944 1 omslag
- 391** Briefwisseling betreffende de Studiegroep voor
Reconstructieproblemen, waarvan Prof. Bokhorst lid was,
februari-september 1944 1 omslag
- 392** Briefwisseling betreffende de Emigratiecommissie van deze
Studiegroep, waarvan Prof. Bokhorst lid was,
januari-juli 1944 1 omslag

II. ONDERWIJS EN WETENSCHAPPEN.**A. ALGEMEEN.**

- 393** Briefwisseling betreffende cursussen voor docenten, studenten en
anderen, met bijlagen,
april 1943-augustus 1944 1 omslag
- 394** Briefwisseling betreffende boeken, artikelen en lezingen over
onderwijs, met bijlagen,
juni 1943-september 1944 1 omslag
- 395** Briefwisseling betreffende leermiddelen,
augustus 1943-april 1944 1 omslag

- 396** Briefwisseling betreffende de sub-commissie onderwijs van de Commissie inzake de bestudering van Engelse sociale en sociaal-economische maatregelen, waarvan Prof.Bokhorst lid was, november 1943-september 1944 1 omslag
- 397** Briefwisseling betreffende uitwisseling van opvoedkundige films tussen Nederland en andere geallieerde landen, met een bijlage, mei-augustus 1944 1 omslag

B. VOORTGEZET ONDERWIJS.

- 398** Briefwisseling betreffende examens voor de akten M.O.-A en L.O.-Engels, waarvan de cursussen zijn georganiseerd door het ministerie, mei-september 1944 1 omslag

C. HOGER ONDERWIJS EN WETENSCHAPPEN.

1. ALGEMEEN.

- 399** Briefwisseling betreffende het Nederlands Weekend aan de Universiteit van Manchester, gehouden op 6 en 7 november 1943, met bijlagen, juni-november 1943 1 omslag
- 400** Briefwisseling betreffende de School of Oriental and African Studies van de Universiteit van Londen, november 1943-mei 1944 1 omslag
- 401** Briefwisseling betreffende het United Nations University Centre special advisory committee, waarvan prof.Bokhorst lid was, mei-oktober 1944 1 omslag
- 402** Briefwisseling betreffende de Nederlandse Kring aan het Liverpool City College of Commerce, september 1943-maart 1944 1 omslag

2. TOELATING TOT DE UNIVERSITAIRE STUDIE EN EXAMENS.

- 403** Briefwisseling betreffende toelating van Nederlanders tot Britse universiteiten, met een bijlage, juli 1943-juli 1944 1 omslag
- 404** Briefwisseling betreffende examens van Nederlanders, die aan Britse universiteiten studeren, met een bijlage, mei-december 1944 1 omslag

3. STUDENTEN.

- 405** Briefwisseling betreffende uitwisseling van studenten na de oorlog, met bijlagen, april-juni 1943 1 omslag
- 406** Briefwisseling betreffende hulpverlening aan Nederlandse studenten na de oorlog, juni 1943-oktober 1944 1 omslag
- 407** Briefwisseling betreffende internationale contacten voor studenten in Groot-Brittannië, met bijlagen, november 1943-mei 1944 1 omslag

4. WETENSCHAPPEN.

- 408** Briefwisseling betreffende wetenschappelijke bijeenkomsten, gehouden in Groot-Brittannië, met een bijlage, mei 1943-augustus 1944 1 omslag
- 409** Briefwisseling en een telegram betreffende de Association of University Professors and Lecturers of Allied Countries in Great Britain, juni 1943-oktober 1944 1 omslag
- 410** Briefwisseling betreffende aankoop van wetenschappelijke boeken en abonnementen op wetenschappelijke tijdschriften door de Nederlandse Regeringscommissie voor Wetenschappelijke Documentatie, met bijlagen, oktober 1943-oktober 1944 1 omslag

D. INTERNATIONALE SAMENWERKING.

- 411** Briefwisseling en circulaires betreffende internationale bijeenkomsten inzake onderwijs, gehouden in Groot-Brittannië, oktober 1943-november 1944 1 omslag
- 412** Briefwisseling en andere stukken betreffende de London International Assembly and Council for Education in World Citizenship, januari 1943-december 1944 1 omslag
- 413** Ingekomen brieven en circulaires betreffende de Nederlandse groep van de London International Assembly, waarvan Prof. Bokhorst voorzitter was, juni 1943-september 1944 1 omslag

- 414** Briefwisseling betreffende de Conference of Allied Ministers of Education, met bijlagen, juli 1943-december 1944 1 omslag
- 415** Briefwisseling betreffende commissies, ingesteld door de Conference of Allied Ministers of Education, met bijlagen, augustus 1943-september 1944 1 omslag

III. CULTURELE AANGELEGENHEDEN.

- 416** Briefwisseling betreffende Nederlandse culturele instellingen in het buitenland, februari 1943-september 1944 1 omslag
- 417** Briefwisseling betreffende tentoonstellingen, januari-september 1944 1 omslag
- 418** Briefwisseling betreffende de lectuurvoorziening in Nederland na de oorlog, met een bijlage, maart 1944-januari 1945 1 omslag
- 419** Ingekomen brief en doorslag van een uitgaande brief betreffende de opening van een Inter Allied Book Centre te Londen, met bijlagen, september 1944 1 omslag
- 420** Briefwisseling betreffende in Groot-Brittannië gehouden internationale jeugdbijeenkomsten, met bijlagen, juli 1943-augustus 1944 1 omslag

IV. VOORLICHTING.

- 421** Briefwisseling betreffende uitzending van radiotoespraken naar Zuid-Afrika en andere landen, met bijlagen, januari 1943-april 1944 1 omslag
- 422** Briefwisseling betreffende de werkzaamheden van de Groupement Interallié pour l'étude des activités des Allemands et de leurs Satellites, juni 1943-februari 1945 1 omslag
- 423** Briefwisseling betreffende het door de R.A.F. boven Nederland uitgestrooide maandblad De Wervelwind, oktober 1943-september 1944 1 omslag
- 424** Briefwisseling betreffende een door de vereniging La France Libre te organiseren geallieerde tentoonstelling van clandestiene

publicaties uit de bezette Europese landen,
februari-mei 1944

1 omslag

V. PERSONEELSAANGELEGENHEDEN.

425-427 Briefwisseling betreffende hieronder vermelde personeelsleden,
met bijlagen,
1944

3 omslagen

425 Mevr. J.A. Boogerd, augustus 1944

426 Ph.R. Hugenholtz, januari 1944

427 F.G.E. Nilant, juni-september 1944

VI. DIVERSEN.

428 Briefwisseling betreffende het Algemeen Comité voor Protestantse
Kerkelijke en Zendingbelangen in Nederlands-Indië, waarvan Prof.
Bokhorst lid was,
juli 1943-september 1944

1 omslag

429 Briefwisseling betreffende diverse aangelegenheden,
z.d. en augustus 1943 februari 1945

1 omslag

ARCHIVALIA VAN INTERDEPARTEMENTALE EN ANDERE COMMISSIES.

- 430** Archivalia van de Studie-commissie "Vrije tijd" van de Commissie voor Sociale en Culturele Vraagstukken, waarvan J.E.A. Reyneke van Stuwe voorzitter was,
z.d. en januari 1944-september 1945 1 omslag
- 431** Archivalia van de Interdepartementale Commissie voor het doen van voorstellen tot het decoreren van Britse onderdanen, waarvan J.E.A. Reyneke van Stuwe secretaris was,
oktober 1944-augustus 1945 1 omslag
- 432** Archivalia van een voorlopige Commissie, gevormd uit ouders van in het Verenigd Koninkrijk studerenden aan inrichtingen van middelbaar en hoger onderwijs, waarvan A.C.M. Hellegers secretaris was,
januari 1946 1 omslag

BIJLAGEN

BIJLAGE I: LIJST VAN AFKORTINGEN

Afkortingen van de aanduidingen van de door het Ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen te Londen en het Londens Bureau van het Ministerie voor de inschrijving en de opberging der stukken gebruikte series en rubrieken (zie Geschiedenis van het Archiefbeheer).

I. Algemeen.

D	Departement(en).
Bi.Z.	Binnenlandse Zaken.
Bu.Z.	Buitenlandse Zaken.
M.F.	Minister van Financiën.
D.K.	Departement van Koloniën.
Kol.	Koloniën.
Kol.N.I.	Koloniën Nederlands-Indië.
K.W.I.	Koloniën West-Indië.
S.M.R.	Secretaris van de Ministerraad.
M	Minister(van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen).
B.C	British Council.
M.G	Militair Gezag.
Div	Diversen.
D.N	Diversen Nederland.

II.1. Onderwijs Algemeen

O	Onderwijs.
O.N	Onderwijs Nederland.
Z.O	Zuivering Onderwijs.
S.F	Studiefonds.
S.G	Schoolgelden.
S.C	Schriftelijke cursussen.

II.2. Lager Onderwijs.

L.O	Lager Onderwijs.
L.O.N	Lager Onderwijs Nederland.

II.3. Middelbaar Onderwijs.

M.O.	Middelbaar Onderwijs.
------	-----------------------

II.3. Middelbaar Onderwijs.

M.O.N	Middelbaar Onderwijs Nederland.
B.E.A	Buitengewoon examen aanmeldingen.
B.S.E	Bijzonder Staatsexamen.
M.E.A.	Middelbaar Engels A.
(P)B.L	Prinses Beatrix Lyceum
B.O	Boekhoudcursus.

II.4. Nijverheidsonderwijs.

N.O	Nijverheidsonderwijs.
N.O.N	Nijverheidsonderwijs Nederland.
Z(V)O	Zeevaartonderwijs.

II.5. Hoger onderwijs en wetenschappen.

H.O	Hoger onderwijs.
H.O.N	Hoger onderwijs Nederland.
C.W.D	Commissie wetenschappelijke documentatie.
C.S.D	Commission Scientific Documentation.
W	Wetenschappen.
B	Prof.Dr.J.A.Barnouw.
VI	Dr.B.H.H.Vlekke.
v.G	H.van Gent.
C.U	Columbia Universiteit.
P.A.L	Plan Auxilary Language.
P.U.L	Plan Universal Language.

II.6. Onderwijs, Internationale Samenwerking.

C.A.E	
C.A.M.E	Conference of the Allied Ministers of Education.

III. Culturele aangelegenheden en recreatie.

K	Kunsten.
K.W	Kunsten en Wetenschappen.
N.H	Netherlands House.
L.N	Lectuur Nederland.
A.Y.C	Allied Youth Council.
I.Y.C	International Youth Council.

III. Culturele aangelegenheden en recreatie.

A.A	Anep-Aneta.
P.R	Persrapporten.
R.O	Radio-Oranje.
D.r	Departement-radio.
N.S.O	Nederlandse Sportorganisatie.

IV. Financiële aangelegenheden.

Begr	Begrotingen.
M.S	Maandstaten.

V. Personeelsaangelegenheden.

P(ers)	Personeel.
P.D	Personeel Departementen.

BIJLAGE II: INHOUDSOPGAVE VAN HET VOOR VERZENDING IN KISTEN OPGEBORGEN LONDENS ARCHIEF

Inhoudsopgave van het voor verzending naar Den Haag in de kisten nr. 16 t/m 20 opgeborgen Londens archief, samengesteld door J.E.A.Reyneke van Stuwe, Hoofd van het Londens Bureau, d.d. 12 juli 1945 (zie Geschiedenis van het Archiefbeheer).

16. Dossiers:

- Diversen I
- Diversen II
- Diversen III
- Diversen IV
- Bureau Inlichtingen I
- Bureau Inlichtingen II
- Bureau Inlichtingen III
- Bureau Inlichtingen IV

17. Dossiers:

- Onderwijs I
- Onderwijs II
- Zuivering Onderwijs
- Prinses Beatrix Lyceum I
- Prinses Beatrix Lyceum II
- Koloniën
- Onderwijs Nederland
- Barnouw, Van Gent, en Vlekke

18. Dossiers:

- Kunst I
- Lectuur Nederland
- Diversen Nederland
- Departementen
- Kunsten en Wetenschappen

- Hoger Onderwijs, Middelbaar Onderwijs en Lager Onderwijs
- Nederlandse Sport Organisatie
- Nuffield College
- Netherlands House
- Secretaris Ministerraad
- Boekhoudcursus

19. Dossiers:

- Buitengewoon Eindexamen Aanmeldingen
- Getuigschriften Eindexamen
- Middelbaar Engels A
- War Artists
- Begrotingen
- Studiefondsen I
- Vlekke
- Plan Universal Language
- Commission Scientific Documentation
- Hoger Onderwijs I
- Correspondentieregisters

20. Dossiers:

- British Council
- Zeevaarddiploma's
- Cultuur Historisch Instituut te Pretoria
- Militair Gezag
- Archief Bokhorst (dossiers A, B, C, D)

BIJLAGE III: INHOUDSOPGAVE VAN HET LONDENS ARCHIEF ZOALS OPGENOMEN IN HET VERSLAG VAN 12 JANUARI 1946

82

Nr.	Omschrijving	Periode	Fysieke vorm
1.	Briefwisseling met de Ministeries van Buitenlandse Zaken, Binnenlandse Zaken, Financiën, Algemene Oorlogsvoering, Marine, Oorlog, Justitie en Handel en Nijverheid en Scheepvaart	(1942-1944)	1 pak
2.	Nederlands Historisch Instituut te Rome.		1 pak
3.	Stukken betreffende Vlekke, Barnouw en Van Gent.		1 pak
4.	Kunsten en Wetenschappen.	1941-1945	1 pak
5.	Kunst I. N.B. Opmerking: Kunst II ontbreekt.	1941-1943	1 pak

82 Het betreft het verslag van het in het Ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen gehouden bespreking over de oorlogsarchieven, samengesteld door J. Steur van het Rijksinstituut voor Oorlogsdocumentatie (zie 'Geschiedenis van het archiefbeheer').

Nr.	Omschrijving	Periode	Fysieke vorm
6.	Onderwijs Algemeen I.	1942	1 pak
7.	Onderwijs Algemeen II.	1943-1945	1 pak
8.	Onderwijs in Nederland. (hoger, middelbaar, lager)	1944-1945	1 pak
9.	Hoger, middelbaar en lager onderwijs.	1942-1945	1 pak
10.-11.	Prinses Beatrix Lyceum te Glion (Zwitserland)		2 pakken
12-15.	Diversen.	1942-1945	4 pakken
16.	Nederlands Cultuur Historisch Instituut te Pretoria.	1943-1945	1 pak
17.	Studiefondsen.		1 pak
18.	Zeevaartdiploma's.	1940-1945	1 pak
19.	Aanmeldingen voor het buitengewoon eindexamen (H.B.S., Gymnasium).	1942-1945	1 pak
20.	Middelbaar Engels A.	1943-1945	1 pak
21.	War artists.	1943-1945	1 pak
22.	Plan for universal language.	1942-1944	1 pak
23.	Begrotingen.	1940-1945	1 pak
24.	Nederlandse Sportorganisatie.	1943-1944	1 pak
25.	Nuffield College te Oxford, waar archief en bibliotheek van het Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis te Amsterdam waren opgeborgen.	1940-1945	1 pak
26.	Boekhoudcursus.	1943-1945	1 pak
27.	Netherland Government Commission for Scientific Documentation.	1942-1945	1 pak en 1 map
28.	Netherlands House, Londen.	1942-1945	1 pak.

Nr.	Omschrijving	Periode	Fysieke vorm
29.	British Council.	1941-1945	1 pak.
30.	Koloniën.	1904-1945	1 pak
31.	Ministerraad.	1942-1945	1 pak
32.	Militair Gezag.	1944-1945	1 pak
33-36.	Bureau Inlichtingen.	1944-1945	4 pakken
37-38.	Archief van Prof.Dr.M.Bokhorst, "voormalig Raadadviseur bij het Ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, thans bij het Militair Gezag".		2 pakken
-	De nu volgende archiefbestanddelen, welke in het voornoemde verslag niet van nummers zijn voorzien, zijn om wille van de overzichtelijkheid genummerd in aansluiting op de reeds genoemde archiefbestanddelen.		
x 39.	Rapport van de Commissie van Advies voor de reconstructie van de Nederlandse veestapel, ingesteld bij ministerieel besluit van 3 maart 1943, Opmerking, bijlagen niet volledig.	1944.	1 omslag
x 40.	Geheim rapport betreffende de distributie in bezet Nederland van de Minister zonder portefeuille Mr. J.W.A.Burger Z.S.		1 omslag
x 41.	Netherland Basic Handbook. Part. I Pre-invasion, Political and social, 1943 II Post-invasion, Political and social, oktober III Economic survey Map Section. december 1943. Opmerking, alles "secret".		
x 42.	Rapport van de Commissie van Advies inzake het herstel van de Nederlandse textielindustrie, met inbegrip van de kledingindustrie, met bijlagen.	1945	2 mappen
43.	Ontwerp-Koninklijk Besluit betreffende wijziging van de bezettingsmaatregelen.	1945	1 map
x 44.	Rapport van de Commissie van Advies inzake het herstel van Nederlandse	augustus 1943	2 mappen

Nr.	Omschrijving	Periode	Fysieke vorm
	Scheepvaart en de Nederlandse Scheepsbouw, met bijlagen.		
x 45.	Stukken betreffende reorganisatie bewindvoering der koopvaardijvloot.	1943-1944.	1 omslag
x 46.	Verslag van de Commissie belast met het ontwerp van een wachtgeldregeling en pensioenregeling ten behoeve van de zeelieden der koopvaardij.	1944.	1 omslag
x 47.	Inter-allied committee on post-war requirements. Report to Allied governments.	1943 juni	1 omslag
x 48.	"Most secret" rapport van de Minister van Koloniën, Dr. J.H.van Mook betreffende zijn reis naar Amerika, Australia en Azië met het oog op de bevrijding van Nederlands-Indië.	1944	1 omslag
49.	Buitengewone Algemene Rekenkamer. Verslag over de periode 1 januari 1944-30 juni 1944.		1 stuk
x 50.	Uitgewerkte begroting van Nederlands-Indië voor het dienstjaar 1943.		1 stuk
51.	Dossiers die later nog vanuit Londen naar Den Haag werden gezonden i. Onderwijs Algemeen. ii. Lager Onderwijs. iii. Middelbaar Onderwijs. iv. Voorbereidend hoger onderwijs. v. Nijverheidsonderwijs. vi. Wetenschappen (Archiefwezen). vii. Overige onderwerpen. viii. Nijverheidsonderwijs Nederland. ix. Nederland: subsidies aan bijzondere scholen. x. Nederland: onderwijs-inspectie. xi. Uitvoering Zuiveringsbesluit Nederland (schorsing, staking, ontslag). xii. Nederland. Gymnasiaal en middelbaar onderwijs. xiii. Sollicitantenlijst. (C 67 Hogere Burger school (C 67 Gymnasium xiv. Eindexamendiploma's (D 30 Hogere Burgerschool (D 30 Gymnasium		

Nr.	Omschrijving	Periode	Fysieke vorm
	xv. Diversen Nederland. xvi. Zuivering Onderwijs. xvii. Afgedane stukken. xviii. In behandeling zijnde stukken		

BIJLAGE IV: INHOUDSOPGAVE LONDENS ARCHIEF

Inhoudsopgave van het Londens archief, zoals dat bij het begin van de inventarisatie werd aangetroffen (zie inv.nr. 384 en Inleiding)

Portefeuille	Inhoud	Nummer in deze inventaris
1.	Departementen, 1942-1944 A. Buitenlandse Zaken. B. Binnenlandse Zaken. C. Financiën. D. Algemene Oorlogvoering. E. Marine. F. Oorlog. G. Justitie. H. Handel, Nijverheid en Scheepvaart.	13, 322, 350, 351, 357, 359-369.
2.	Koloniën. Stukken betreffende het onderwijs in Nederlands-Indië en de West, 6 oktober 1940-12 maart 1945.	77-80, 91, 95, 103, 133, 134, 159, 226, 358.
3-7.	Archief van Prof. Dr. M. Bokhorst, "voormalig Raadadviseur bij het Departement van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen te Londen, thans bij het Militair Gezag".	
3.	Diversen, 1944.	390, 392, 397, 402, 409, 411, 412, 416, 420, 422, 424.
4.	Algemene correspondentie met departementen, 1943-1944	211, 385-389, 391, 393-396, 398-401, 403-408, 410, 413-415, 417-419, 421, 423, 425-428.
5.	Algemene correspondentie, 1943-1944.	211, 385-389, 391, 393-396, 398-401, 403-408, 410, 413-415, 417-419, 421, 423, 425-428.
6.	The British Council. Algemene	211, 385-389, 391, 393-

Portefeuille	Inhoud	Nummer in deze inventaris
	correspondentie met , 1944.	396, 398-401, 403-408, 410, 413-415, 417-419, 421, 423, 425-428; Bijlage V: 6.
7.	Film-afdeling (mw. Boogerd), Regeringsvoorlichtingsdienst, enz .	Bijlage V: 6.
8.	Secretaris Ministerraad. Agenda's van de vergaderingen van de Ministerraad, met nota's, juli 1942 - mei 1945 (nota's zeer onvolledig).	1, 2
9.	Minister. Stukken betreffende algemene zaken, september 1943- (1945).	3-7, 12, 19, 158, 202, 235, 240, 242, 325, 335.
10.	Archief Ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen. • Dossier: Diverse onderwerpen middelbaar onderwijs. • Dossier: Gymnasiaal en middelbaar onderwijs en Wetenschappen. (Archieven d.i. archiefwezen) • Dossier: Voorbereidend hoger onderwijs. • Dossier: Onderwijs algemeen. • Dossier: Lager onderwijs. • Dossier: Nijverheidsonderwijs. • Dossier: Onderwijsinspectie. • Dossier: Eindexamendiploma's C 67 Gymnasium • Dossier: Eindexamendiploma's D 30 Hogere Burgerschool. • Dossier: Eindexamendiploma's D 30 Hogere Burgerschool. • Dossier: Diversen Nederland. • Dossier: Subsidies aan bijzondere scholen. • Dossier: Schorsing, staking, ontslag. Uitvoering Zuiveringsbesluit (de hierop betrekking hebbende stukken in handen gesteld van de Commissie van Boeyen). • Dossier: Zuivering Onderwijs. • Dossier: Sollicitantenlijst.	20, 35-40, 81-89, 125-131, 147-151, 153, 154, 199, 230, 278, 348, 349, 383. Bijlage V: 1-3, 5

Portefeuille	Inhoud	Nummer in deze inventaris
11.	Personeel Departement. Stukken betreffende aanstelling enz . I. 27 juli 1942-1 december 1945. II. Vanaf december 1945. III. Vanaf januari 1946.	14, 60-74, 222, 331-334, 336-347.
12.	Buitengewoon eindexamen. Stukken betreffende aanmeldingen. 17 februari 1942-1 juni 1945.	90, 93, 96-99, 101, 102, 113-115.
13.	Middelbaar Engels A. Stukken betreffende akte Engels M.O.-A. Januari 1943-januari 1945.	104-108, 124.
14.	Zeevaarddiploma's. Stukken betreffende machinisten- en stuurliedenexamens, enz. 24 juni 1940-6 maart 1945.	135-138, 140-145.
15.	Cursus Boekhouden. Stukken betreffende schriftelijke cursus boekhouden en handelsrekenen, enz. 17 februari 1943-1 februari 1945.	110-112.
16.	Prinses Beatrix Lyceum (Glion - Zwitserland). Stukken betreffende subsidieaanvragen. I. 26 mei 1940-23 november 1942. II. 23 november 1942-juni 1945.	116-123.
17.	Hoger onderwijs. Correspondentie betreffende algemene zaken hoger onderwijs. A. 3 juli 1943-8 januari 1945. B. januari 1945-(1946).	113, 157, 160, 161, 165, 169, 170, 174-176, 178, 181, 182, 187-189, 191, 193, 194, 197, 198, 200, 201, 203, 205, 208, 212-214, 217, 221, 224, 227, 229, 231, 236, 243, 247.
18.	Hoger onderwijs. Professoren, studenten.	155, 156, 184, 185, 234.
19.	Hoger- Middelbaar en Lager Onderwijs. Correspondentie algemeen. A. maart 1942-juni 1945 (Londen) B. 20 november 1944-2 juni 1945 (bevrijd Nederland)	92, 94, 109, 146, 152, 162, 164, 166, 171-173, 177, 179, 180, 183, 186, 192, 196, 206, 207, 209, 215, 216, 218, 223, 225, 228, 242, 244, 245, 320.

Portefeuille	Inhoud	Nummer in deze inventaris
20.	Kunsten en Wetenschappen. Correspondentie betreffende Kunsten en Wetenschappen. Oktober 1940-maart 1945.	24, 163, 195, 219, 233, 236, 239, 246, 270, 305.
21.	Kunst. Correspondentie betreffende kunstaangelegenheden. I. april 1941-december 1943. II. juni 1943-juli 1945. III. augustus 1945-(1946).	271-277, 279-288, 291-299, 306-310, 373.
22.	Onderwijs algemeen. Stukken betreffende algemene zaken. I. 5 oktober 1942-7 december 1943. II. december 1943-3 juli 1945.	8-11, 15, 21, 23, 30-35, 41-43, 45, 47-49, 242, 249.
23.	Nijverheid. Stukken betreffende organisatie van het bedrijfsleven economische voorlichting, januari 1944 algemeen .	Bijlage V: 36.
24.	Studiefonds. Stukken betreffende studiebeurzen, enz. 1944-1945.	25-29, 132.
25.	Studiefonds, 1943.	139, 167, 168.
26.	Schoolgelden 1942.	opgesplitst.
27.	Nederlandse Sportorganisatie. Stukken betreffende subsidie enz. voor de Nederlandse Sportorganisatie. januari 1943.	327-330.
28.	Diversen. Correspondentie algemene zaken. I. juli 1942-februari 1943. II. maart 1943-januari 1944. III. januari 1944-juli 1944. IV. juli 1944-18 april 1945. V. 1945. VI. 1946.	• 44, 248. • 289, 290, 370-374. • opgesplitst. • 375. • 304, 356. • 311, 326.
29.	Militair Gezag. Stukken betreffende algemene zaken. 22 november 1944. (bevat een stel geheime werkrapporten van het Militair Gezag, no. 1-24, 18 januari 1945).	16-18.

Portefeuille	Inhoud	Nummer in deze inventaris
30. ⁸³	Diamant. Stukken betreffende diamantindustrie. Reconstructie diamantindustrie, Wijnberg, Heck Wijncombe, tewerkstelling, diamantzaken. Diverse inlichtingen, Nederlandse diamant in Londen in bewaring (Smit) o.a. aan Minister.	Bijlage V: 22.
31. ⁸⁴	Bedrijfsgroep XXVII Diamant en Edelmetaaldiamantnijverheid.	Bijlage V: 23
32.	Bureau Inlichtingen (Netherlands Intelligence Department). Betreffende verslagen, circulaires, enz. I. M. 1-100 II. M. 101- III. F. Nederlandse industrie. IV. L. Nederland algemene rapporten.	Bijlage V: 25, 26, 27, 30.
33.	Industriële Advies Commissie Notulen. Mr. Springer, gehouden in Stratton House te Londen. 1944.	Bijlage V: 40.
34.	Machinery Leith-Ross. Stukken machinery sub-committee Technical Panel on Maintenance Machinery and Machine tools.	Bijlage V: 33
35.	Metaalindustrie N.C./W & G. Rapporten betreffende de metaalindustrie. 1944.	Bijlage V: 38.
36.	Nederlandse industrie. Betreffende bedrijven en materiaal	Bijlage V: 24.
37.	Begrotingen. - 1945.	352-355.
38.	Ontvangen inlichtingen omtrent bedrijven en instellingen in Nederland.	Bijlage V: 29.
39.	Specificatie: Coal Tar Products. In- en export.	Bijlage V: 37.
41.	Correspondentie Leger. Betreffende boeken. Verschaffingen van tijdschriften aan troepenonderdelen.	Bijlage V: 9
42.	Correspondentie Marine. Betreffende	Bijlage V: 9

83 Behoort niet tot archief van het Ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, maar tot het archief van het Ministerie van Handel, Nijverheid en Scheepvaart.

84 Behoort tot het archief van het Ministerie van Handel, Nijverheid en Scheepvaart.

Portefeuille	Inhoud	Nummer in deze inventaris
	boeken. Verschaffingen van tijdschriften aan Zeestrijdkrachten. Juni 1940-maart 1942. 1 april 1942.	
43.	Diverse instellingen en lijsten. Betreffende boeken. Inzameling en verzending, enz. A. 24 juni-31 december 1940. B. 1 januari 1941-22 oktober 1941. C. 24 oktober 1941-december 1941. D. januari 1942-31 maart 1942. E. 1 april 1942-december 1942. F. januari 1943-december 1943. G. 1943.	Bijlage V: 15
44.	Hospitalen. Correspondentie en lijsten betreffende boeken. Inzendingen en verzendingen. • I. A. april 1941-28 augustus 1941. B. 28 augustus 1941-januari 1942. • II. A. 6 januari 1942-20 oktober 1942. B. 20 oktober 1942-20 juli 1943.	Bijlage V: 11
45.	Lijsten van terugontvangen boeken, tot november 1941	Bijlage V: 14
46.	Conference of Allied Ministers of Education. (Conferentie Geallieerde Ministers van Onderwijs). 1943-1946.	250, 251, 253, 254, 255, 258, 260, 265.
50.	Allied Youth Council. (Verenigd Jeugd Verbond). 21 maart 1942.	190, 315-320, 321
51.	Welfare Neth. Shipping. (verzorging Ned. Scheepvaart). Dr.Hage. 10 oktober 1941.	Bijlage V: 13.
52.	Short Sea- and Coastal Sections. (Korte Zee- en Havenwerk). 2 december 1941.	Bijlage V: 12
53.	Welfare Committee for the Netherlands Fighting Forces. (Comité ter bevordering van het welzijn van Nederlandse strijders). Algemene	Bijlage V: 16

Portefeuille	Inhoud	Nummer in deze inventaris
	correspondentie. 1941 .	
55.	Plan for Universal Language. (Plan voor gezamenlijke taal). Correspondentie. 19 september 1942-24 augustus 1944.	241.
56.	Netherlands Institute for Tuition te Londen. (Nederlands Instituut voor onderwijs). Algemene correspondentie. 1942-1945.	50-59, 75, 76, 314.
57.	War Artists. (Oorlog Artiesten). 30 november 1940-3 juli 1945.	312
58.	Welfare van den Boghert. Algemene correspondentie. 18 maart 1941-november 1942	Bijlage V: 16.
59.	British Council. Algemene correspondentie. 1 april 1941-28 maart 1945.	371, 372.
60.	Netherlands House. Algemene correspondentie. 1942-1945.	300-303
61.	• Dossier Conference of Allied Ministers of Education of Drafting Committee. • Dossier U.N.I.O. Conference of Ministers of Education of Allied Governments Pamphlet-Draft. Text of Essential Educational Facilities & Services. • Dossier U.S. Delegation Proposals of University of United Nations Establishment of Science Commission. U.N.E.S.C.O. Scientific & Cultural Organisation. • U.N.E.S.C.O. Jugoslavia-Investigation of Damage by Enemy in Cultural, Scientific & Historical Fields. • U.N.E.S.C.O. Cairo Permanent Unesco Centre there. • Broadcasting, Films & Similar Aids.	261, 263, 266-269.
62.	• Dossier Conference of Ministers	256, 257, 376.

Portefeuille	Inhoud	Nummer in deze inventaris
	of Education of Allied Governments: Books & Periodicals Commission Correspondence. • Dossier Commissie van Rhijn. Bestudering van Engelse Sociale en Sociaal-Economische maatregelen. • Dossier Miscellaneous Papers. • Dossier (Netherlands) Maritime High Court Netherlands. • Dossier Netherlands House Project & Correspondence. • Dossier World Student Relief. • Dossier Welfare Committee for Netherlands Fighting Forces. • Dossier Netherlands Ministry of War, Afdeling IV. • Dossier War Crimes Commission United Nations. • Dossier Netherlands Publishing Vrij Nederland. • Dossier Universities Free Places & Maintenance of Universities in Liberated Countries.	
63.	• Dossier University of London Institutes of Education. • Dossier Netherlands Institute for Tuition. • Dossier Telegrams-Various. • Dossier With compliments of G.F. Ferwerda. • Commissie IV (B) - 14. • Handhaving of wijziging van de bestaande bepalingen ten opzichte van recht van vereniging en vergadering en van Radio-omroep en Pers. • Dossier Students in England. • Dossier Sociale Zaken Nederland. • Dossier Scientific Documentation Netherlands Commission. • Dossier Scheepvaart en Visserij	46, 238, 323.

Portefeuille	Inhoud	Nummer in deze inventaris
	Ministerie van Nederland. • Dossier Russell Dr. J.A.(Dutch Books). • Dossier Rotary Speeches. • Dossier Red Cross Nederland. • Dossier Press Cuttings. • Dossier Pamphlet The Use of Exercise in Post War Rehabilitation of Children in Occupied Countries. • Dossier Working Committee A.M.E. Conference. • Dossier I.N.R.C. Broadcasting. • Dossier Information Bureau Netherlands & Overseas Territories.	
64.	• Dossier Het Vrije Tijds Probleem Gemeenschapscentra. • Dossier Handvest van de Vrijheid (Dr. Macmillan). • Dossier Handhaving enz. • Dossier Films (Experimental films Made for Children). • Dossier Finance (Dutch Ministry-Correspondence). • Dossier Films-Various. • Dossier English Lists of Literature on Holland. • Dossier Embassy Netherlands. • Dossier Educational Requirements - Establishment of International Advisory Committee on - (Washington: Adm. Order IV oK). • Dossier Council for Education in World Citizenship. • Dossier Netherlands Ministry of Education Correspondence. • Dossier Dutch National Anthem (English Translations). • Dossier Concerts. • Dossier Cobdeb Club etc. • Dossier Children Committee Dutch Government. • Dossier Citizens Advice Bureau	22, 262, 430, 431.

Portefeuille	Inhoud	Nummer in deze inventaris
	(Article by H. van Praag-Sanders). • Dossier Correspondence Various. • Dossier Decoration Comité Luden. • Dossier Diversen.	
65.	• Dossier Militaire Politie (Kon. Landmacht) • De bevoegdheden en verplichtingen van de Militaire Politie. • Dossier Industrie G.B. en E. berichten. • Dossier Ropes for ships. • Dossier Formulieren Voorschotten. • Verblijfkosten.	Bijlage V: 28, 34.
66.	• Dossier Nederlands Ministerie van Justitie. • Dossier International University Booksellers Ltd. • Dossier International Student Service. (Miss Tarrant) Ashton Hayes. • Dossier United States of America foreign Service (Lists of U.S. Scientific & Technical Books Collection for Occupied Countries in Europe). • Dossier International Association of University Professors and Lectures. • Dossier Conference of Ministers of Education of Allied Governments, Belgian Government Memorandum Pedagogical Aids for Re-Education in Liberated Countries. • Dossier Belgian Memorandum Emergency Aids to Teachers Committee. • Dossier Conference of Ministers of Education of Allied Governments Basic Scholastic	252, 259, 324.

Portefeuille	Inhoud	Nummer in deze inventaris
	Equipment Commission. • Dossier Books & Periodicals Commission A.M.E. A-A.M.E. B. • Dossier Draft Ministers of Meetings. • Dossier Verslag Radio Commissie Terugkeer. • Dossier Commissie belast met de algemene voorbereiding van de repatriëring van in het buitenland (Duitsland en andere landen) verblijvende Nederlanders, ingesteld bij beschikking van de Minister van Sociale Zaken van 1 mei 1943 - Ned. Staatscourant nr. 3. • Dossier Ropes for Handling Cargo.	
67.	• Dossier Lectures etc. • Dossier Official Publications. • International Exchanges. • Dossier Press Releases. • Dossier Movement Orders. • Dossier Student Movement Orders. • Arranged Batavier. • Dossier Procedure - Draft of Timetables. • Dossier Resolutions. • Dossier Intelligence Reports. • Dossier Nederlands Historisch Instituut te Rome. • Dossier Schilderijen in het buitenland. • Dossier Literature Translations Various. • Dossier Luchtstrijdkrachten. • Dossier Krantenknipsels.	Bijlage V: 8, 17-21.
68.	• Dossier N.B.F.N. Building Materials 1938. Summary. • Dossier Industriële Advies Commissie Adviezen aan Minister. • Dossier gemiddelde in- en uitvoer van ijzer en staal.	Bijlage V: 31, 32, 35, 39, 41.

Portefeuille	Inhoud	Nummer in deze inventaris
	• Dossier Textiel-Commissie ten behoeve van de Nederlandse Textielindustrie. • Dossier Rapport van de Commissie van Advies inzake het herstel van de Nederlandse Scheepvaart en de Nederlandse Scheepsbouw.	
69.	• Dossier Rekest 1946 Voorlopige Commissie, gevormd uit ouders van in het Verenigd Koninkrijk studerende aan Inrichtingen van Middelbaar en Hoger Onderwijs. • Dossier Informatie over cursussen Engelse Colleges. • Dossier Ontwerp Begrotingsbesluit Departement O.K. & W. afd. Londen. • Dossier verblijfsvergoedingen ten laste van de begroting Nederland. • Dossier Buitengewone Algemene Rekenkamer verslag over de periode 1 januari 1944-30 juni 1944. • Dossier Conference of Ministers of Education of Allied Governments. United Nations Scientific & Cultural Organization Preparatory Commission Papers. • Dossier Copper Tubes. • Dossier Specification for Steel Tubes. • Dossier Canvas and other Textile Goods for Seagoing Vessels. • Dossier Netherlands House Project. • A Preliminary Memorandum by Messrs. E. van Duyn & Jhr. J.W.M. Schorer.	100, 204, 264, 432.
70.	• Dossier Ontwerp K.B. betreffende wijziging bezettingsmaatregelen.	

Portefeuille	Inhoud	Nummer in deze inventaris
	- Dossier Lectuur Nederland (C.S.D.). - Dossier The Royal Norwegian Embassy 3000 American books 1940-1944. - Dossier Veestapel. Rapport uitgebracht door de Commissie van Advies voor de Reconstructie van de Nederlandse Veestapel. - Dossier bescherming van Kunstwerken tegen Oorlogsgevaaren.	
71.	5 brievenboeken. - Netherlands Ministry of Education Arts & Sciences. - Arlington House, Arlington Street London. S.W.I. 1 boek. Correspondentie-Register.	377-382.
72.	Barnouw, van Gent, Vlekke.	Bijlage V: 4.

BIJLAGE V: LIJST VAN DE STUKKEN, WELKE IN HET LONDENS ARCHIEF ZIJN AANGETROFFEN, MAAR HIERIN NIET THUISHOREN

85

Nr.	Omschrijving	Periode	Fysieke vorm
I. Stukken wel behorende tot het archief van het Ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, maar niet tot het Londens archief.			
1-4.	Stukken betreffende wetenschappelijk personeel, met bijlagen.	mei 1941-augustus 1947	4 omslagen
1.	Dr.H.H.van Gelderen	ongedateerd	
2.	Prof.dr,A.A,van Schelven	mei 1941	
3.	Prof.dr.K.Oestreich	mei 1942	
4.	H.van Gent	juni 1945-augustus 1947	

Nr.	Omschrijving	Periode	Fysieke vorm
5.	Ingekomen brief betreffende uitbreiding van de buitenpraktijk van de veterinaire kliniek voor inwendige ziekten van de veeartsenijkundige faculteit van de Rijksuniversiteit te Utrecht, met een bijlage.	december 1942	2 stukken
II. Stukken behorende tot het Londens archief van het Ministerie van Buitenlandse Zaken.			
6.	Brieven toegezonden aan Prof.dr.M.Bokhorst in diens functie van sous-chef van de Regeringsvoorlichtingsdienst	augustus 1942-augustus 1943	1 omslag
III. Stukken behorende tot het Londens archief van het Ministerie van Defensie.			
7.	Stukken betreffende bevoegdheden van en instructies voor de Militaire Politie, gestencild.	ongedateerd	1 omslag
8-15.	Stukken betreffende de lectuurvoorziening aan Nederlandse militairen, zeevarenden, patiënten verblijvende in hospitalen en andere Nederlanders door de bibliotheek van het Ministerie van Oorlog (Afdeling IV) te Londen.	juni 1940-februari 1946	8 omslagen en 2 dozen
8.	Algemeen.	mei 1942-februari 1946	
9.	Marine.	juni 1940-mei 1944	
10.	Landstrijdkrachten.	januari 1941-december 1943	
11.	Ziekenhuispatiënten	april 1941-juli 1943	
12.	Kustvaart	juli-september 1941	
13.	Handelsvloot	september 1941-januari 1943	

Nr.	Omschrijving	Periode	Fysieke vorm
14.	Lijsten van terugontvangen boeken	maart-oktober 1941	
15.	Diversen	juni 1940-december 1943.	2 dozen
16.	Stukken betreffende het "Welfare Committee for the Netherlands Fighting Forces"(Comité ter bevordering van het welzijn van Nederlandse strijders), afgedaan door H.Jansen, eerst werkzaam bij het Ministerie van Koloniën, later bij dat van Oorlog en door J.E.A. Reyneke van Stuwe, hoofd van de afdeling VIII van het Ministerie van Oorlog.	augustus 1940-mei 1943	2 omslagen
17.	Briefwisseling en andere stukken betreffende lezingen, gehouden door J.E.A.Reyneke van Stuwe als hoofd van de bibliotheek (afdeling IV) van het Ministerie van Oorlog te Londen.	maart 1941-november 1944	1 omslag
18.	Ingekomen brieven en circulaires betreffende personeelsen huishoudelijke aangelegenheden, met bijlagen	juli 1942-maart 1946	1 omslag
19.	Ingekomen stukken betreffende de toestand in bezet Nederland en voorbereidingen tot het handhaven van de openbare orde en de zuivering onmiddellijk na de bevrijding van het land, gestencild.	februari-mei 1945	1 omslag
20.	Ingekomen circulaires-betreffende de terugkeer van het Ministerie van Oorlog naar Nederland en de organisatie van het te Londen achterblijvende gedeelte van dit Ministerie.	april-juli 1945.	1 omslag
21.	Wasboek.		1 deel
IV. Stukken behorende tot het Londens archief van het Ministerie van Handel, Nijverheid en Scheepvaart, later Handel, Nijverheid en Landbouw.			
22-23.	Stukken betreffende de Nederlandse diamantindustrie.	mei 1942-juni 1945.	2 omslagen
22.	Toestand tijdens de oorlog.	mei 1942-maart 1944	

Nr.	Omschrijving	Periode	Fysieke vorm
23.	Voorbereidingen tot de wederopbouw na de oorlog.	april 1943-juni 1945	
24-31.	Stukken betreffende de economische toestand in bezet Nederland, gestencild en gefotocopieerd, toegezonden door het Bureau Inlichtingen van het Ministerie van Oorlog te Londen.	oktober 1942-april 1945	8 omslagen
24.	Genummerd G 2 -G 108.	oktober 1942-juli 1944	
25.	Genummerd M 1 -M 100.	april 1943-februari 1944	
26.	Genummerd F 21 -F 100.	sept.1943-nov.1944	
27.	Genummerd M 101 -M 190.	nov. 1943-augustus 1944	
28.	Ongenummerd.	dec.1943-mei 1945	
29.	Ongenummerd.	febr.-december 1944	
30.	Genummerd L 101-L 112.	juni-oktober 1944	
31.	Ongenummerd.	april-mei 1945	
32.	Stukken betreffende de werkzaamheden van de Commissie van Advies inzake het Herstel van de Nederlandse Textielindustrie met inbegrip van de kledingindustrie, met het rapport van deze commissie.	februari 1943-mei 1944	1 omslag
33.	Stukken betreffende de werkzaamheden van het "Allied Post War Requirements Bureau" en het "Machinery Sub-Committee", beide te Londen, ten behoeve van de wederopbouw van de industrie in Nederland	april 1943-april 1944	1 omslag

Nr.	Omschrijving	Periode	Fysieke vorm
	en de andere bezette Europese landen na de oorlog, afkomstig van B. Springer, werkzaam bij de afdeling Nijverheid.		
34.	Rapport van de Commissie belast met de algemene voorbereiding van de repatriëring van in het buitenland (Duitsland en andere landen) verblijvende Nederlanders, ingesteld bij beschikking van de Minister van Sociale Zaken van 1 mei 1943 (Ned.Stct.nr.3). (2 exemplaren) (Springer).		1 deel
35.	Rapport van de Commissie van Advies inzake het Herstel van de Nederlandse Scheepvaart en de Nederlandse Scheepsbouw.	augustus 1943	1 deel
36.	Briefwisseling en andere stukken afkomstig van Lt. D.C.C. van Boetzelaer, wnd, chef van de afdeling Nijverheid.	oktober 1943-april 1944	1 omslag
37.	Statistieken van door Nederland in- en uitgevoerde industriële producten over de jaren 1936, 1937 en 1938.	juni 1943 en 1944.	1 omslag
38.	Rapporten over de metaalindustrie in Nederland van de Gereedschappen- en Werktuigen Commissie.	maart 1944	1 omslag
39.	Rapporten inzake benodigde materialen en goederen voor schepen en zeelieden.	februari-maart 1944	1 omslag
40-41.	Stukken betreffende de Industriële Advies Commissie, ingesteld door de minister van handel, nijverheid en landbouw en belast met het geven van adviezen aan de minister inzake de wederopbouw van de Nederlandse industrie (secretaris B. Springer).	juli 1944-december 1945	2 omslagen
40.	Notulen van de vergaderingen en een technische bespreking en resumé van de werkzaamheden van deze commissie.	juli 1944-september 1945	
41.	Adviezen, uitgebracht door deze commissie aan de minister (nr. 1 t/m 25).	augustus 1944-december 1945	